

Hebraisk Sproglære

til Skolebrug.

af

H. K. Whitter,
A. M.

Copenhagen.

paa den Gyldenvaldske Boghandlings Forlag
vegt hos J. C. Scherling.
1842.

Det Danske Sprog

Grammatik

af J. C. W. Schmid

med et

præcis, grundig og til dels videnskabelig

udvalg af de vigtigste

spørgs-

maar, der ved hjælp af en række udvalgte spørgsmål, kan give et overblik over det danske sprogs struktur og udvikling. Denne Grammatik er ikke en enkelt behandling af det danske sprogs grammatik, men en samling af spørgsmål, der ved hjælp af en række udvalgte udvalg af spørgsmål, kan give et overblik over det danske sprogs struktur og udvikling. Denne Grammatik er ikke en enkelt behandling af det danske sprogs grammatik, men en samling af spørgsmål, der ved hjælp af en række udvalgte udvalg af spørgsmål, kan give et overblik over det danske sprogs struktur og udvikling.

Fortale.

Denne udarbejdelse af denne Grammatik, som i det nærværende indstørver sig til Behandlingen af det Stof, de bedste prosaiske Skrifter i dette Sprog frembyder, har Forfatteren hørt for Nære at leveret et Arbeide, som på den ene Side skulle staae i et passende Forhold til den Lid, der i Skolerne kan indtrommes dette Sprog, og som på den anden Side optræde de væsentlige Forbedringer, hvortil nogle Undersøgelser have føret, hvori i dette specielle Sprogs Behandling (nævnt med Hensyn til Lydterren og Formlæren), som i Grammatiken overhovedet. Begge Hensyn have beveget Forfatteren til at lade det være sig magtpaalliggende at bringe dette Sprogs Behandling saadigt muligt i Samtlæng med den næste Behandling af det Sprogs Grammatik, som i de lærte Skoler udgør Grundvolden for den grammatiske Dannelsis.

Uagtet Forfatteren med fuldkommen Overbevisning vedhæfter sig den Ansuelst, at en Skolegrammatik, ligesaaledt som Skoleundervisningen, bør inddrage sig paa viskly Resultater af videnskabelige Undersøgelser, kunne han have ønsket endnu at foretage flere Foranbringinger i Behandlingen af dette Sprogs Grammatik, hvilé ikke Førgten for derved snarere at

strembringe Forværtning end Klarhed havde bevæget ham til at indstørste sine Dyster i denne Hensende.¹⁾

Forsatteren hæber, at Bøgens Udsigt i det Høje taget vil besværes tilfredsstilende; dog mån han beklage, at Officialens mindre hebraiske Skrifter (særlig de dagestørre) lagde flere Hindringe i Vejen for et korrekt Aftskyf, og at det ikke var forsynet med en hebraisk Christ af Middelstørrelse, hvorefter det blev umuligt, hvad Forsatteren ellers havde ønsket; at betegne Formatiske i Verdet med større Lyper end Størmen.

Da afstillinge Dreyfus, tilhørs som en Følge af Forsatterens Ustand fra Trykkesedet, vare blevne tilbage i de tre første Aar, anmedede han Hr. Wijnant Østermann om at påtage sig Revisionen af de følgende Aar, og den Bereberelighed, Ære og Ægtskab, hvormed Hr. Østermann overtog og udførte denne, har Krab paa den varmest Tid, som herved bringes ham.

Da denne Grammatik ikke er lidet forskellig fra de hæftig højs og brugte Grammatikker, anser Forsatteren det ikke for

upassende at tilføje et Anhæng af den Macbe, paa hvilken han lunde opførte den berigtede.

Den hebraiske Undervisning bør efter hans Menigh gaae ud paa at bibringe Disciplen Silkerhed og Færdighed baade i det Glosførerad, det leste Pensum frembyder, og i saabel at hjælpe, som at denne Formet af alle Arter, med klar Besværelighed om, hvorledes de skulle skrives. Dette Formaaf maa nett. Forsatteren vil lettest opnåes, naar Disciplen tilstigt foret til Læsningen af det bestiente Pensum, samt til en betydelig Kunsthældelse af det i Grammatiken skrige. Væsningens dor viistnok begynde, saastat Disciplen har lært den regelmæssige Konjugation (skal), samt faaet en fort Udsigt over Nominetts Boesning (Numerus og Status) og de vigtigste Pronominalformer (Sufficerne foreslagigt blot efter den lille Tabel). Under den foresatte Læsning og under Indbørsen af Formlæren maa blæses der næst i Størhed Henviisninger til Lydskerens Regler; men i Sammenhæng bør disse næppe læses, fordi Disciplen først i Dele hænder dem af Praxis og saaledes har lært at sætte Præcis paa dem. Afsnittet om Nominaldannelsen bør ikke læses i Sammenhæng foret i sidste Kurus, naar det hele Pensum alt er gjennemganget, og Disciplen saaledes ved et tilstrækkeligt Glosførerad udrustet til at opfatte de her medbælte Hovedpunktter, medens Færdighed i at hvile de foreløbende Ord let kan erhverves under selve Væsningens, naar Disciplen blot er nogenlunde bekjendt med Lydskerens Regler og øvet i at anvende dem.

Med Hensyn til den ille ganske forte Syntax²⁾ mener

¹⁾ Ved at hvorfjerner det Meste af det, som alhvert godt Vericon eller selve Læsningen kan meddele, har Hr. sagt at giude Plads til en ubesriggert Fremstilling af Sprægets vigtigste syntaktiske Egenhæder.

²⁾ Forsatteren skal indstørste sig til at nævne et Par Eksempler. I Behandlingen af de sange Nominer og Verbet har han holdt sig til den Forståning, at disse alle funne henføres til konsonantiske Rødder, hvendt han anser det for afgjort, at i det Minste mange Ord (f. Ex. ja og og) ere ortindeligt konsonantiske, nogle (f. Ex. an og en) endog etalonkonsonantiske. Med Hensyn til de grammatiske Bentoneheder skal han blot anføre Navnet Infinitiv constructus som ubehøret, fordi det kan løbe til en Forståning med Stativ constructus, nogenfor Infinitiv constructus, som bekjendt, haade fast ståne i Status absolutus og constructus.

- §. 48 Vn. 8 f. n. יְהָזֵק יְהָזֵק
 — 45 — 3 f. n. יְהָזֵק יְהָזֵק
 — 46 — 6 יְהָזֵק יְהָזֵק
 ibid. — 12 יְהָזֵק יְהָזֵק
 ibid. — 18 יְהָזֵק יְהָזֵק
 ibid. — 19 § 52 er her sat ovenud Haug ved en Heilagelse.
 ibid. — 27 51 a. יְהָזֵק 52 a.
 §. 47 — 14 tilføj; Num. Formen med foranset a er høyst
 rigt Particip. (Rifal) og har som de øvrige
 Participer (undtagen Formen zme) stedvan-
 ligst Hunforsendelsen r., f. Ex. זְמַרְתָּ(רְמַתָּ)
 streevet.
 ibid. — 17 יְהָזֵק: en tilstand eller noget besværet,
 §. 48 — 13 יְהָזֵק יְהָזֵק
 — 52 — 13 tilføj: (vz. N. זְמַרְתָּ, § 7 A. 2, St. c.
 vz., vz., § 17 N. 4).
 — 62 — 15 mynstrede læs mynstrede.
 — 67 — 14 Verbum læs Verbum
 — 72 — 5 f. n. m læs m
 — 79 — 1 f. n. זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ
 — 88 — 6 f. n. זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ
 — 96 — 6 f. n. זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ
 — 100 — 14 זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ
 — 102 — 14 זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ
 — 114 — 3 Røngers læs Røngens
 — 115 — 24 Bed et læs Bed et
 — 119 — 21 זְמַרְתָּ, læs זְמַרְתָּ
 — 126 — 11 f. n. זְמַרְתָּ læs זְמַרְתָּ

Det hebraiske Sprog er et af de sene-
 stitische Sprøgtsamme, som var udbredt over
 en stor Deel af det sydvestlige Asien og det nord-
 lige Afrika; de vigtigste Folk, som foruden talede
 de til denne Stamme hørende Sprøg, varer Ara-
 ber, Hebraer, Phenicer og Arameer.

§ 1. Det hebraiske Sprøg er en Grene af
 den semitiske Sprøgtsamme, som var udbredt over
 en stor Deel af det sydvestlige Asien og det nord-
 lige Afrika; de vigtigste Folk, som foruden talede
 de til denne Stamme hørende Sprøg, varer Ara-
 ber, Hebraer, Phenicer og Arameer.

Ligesom Hebraerne (i Palæstina) mod Nord
 begrenedes af Arameerne (Syrerne og Chaldæ-
 erne), mod Syd af Araberne, saaledes staaet ogsaa
 det hebraiske Sprøg i sin Udvikling midt imellem
 disse toende Hovedgrens af den følelses Sprøg-
 stamme, dog saaledes, at det nærmest sluter sig til
 det fattigere og mindre udviklede arameiske Sprøg.

§ 2. Det gamle Testamente indeholder (herunder
 enkelte Mynster) de eneste skriftlige Optegnelser i
 dette Sprøg. Dog ere enkelte Stykker deels blan-
 kede med chaldæiske Ord, deels udelukkende assat-
 tede i den chaldæiske Mundart.

De fortinligste prosaiske og poetiske Skrifter
 ere assattede før Epilet (den gyldne Periode); efter
 Epilet tabte Sprøget og Litteraturen sig mere og
 mere, indtil det omrent fra Maccabæernes Tid
 estethaanden aldeles forsvandtes af det Arameiske.

Anm. Ogsaa indenfor det hebraiske Sprogs Enemærker viser sig Spor af forskellige Dialekter, især i Digternes Sprogspræng; diëst anvende deels Det og Hormer, som ellers synes at have været mindre brugelige, optagne fra Kølesproget og bestægteste Dialekt; deels vise de en større Freiheit i Ordene og Sætningsernes Forbindelser og Sammenhæninger.

§ 3. Det hebraiske Sprog skrives, ligesom de øvrige semitiske Dialekter¹⁾, fra Høire til Venstre. Den ældre hebraiske Skrift, som mere lignede Phoeniciernes, ombyttedes efter Exilet med den (må brugelige) chaldaiske²⁾ eller assyriske Skrift (Qudatiskriften); dog findes den ældre Skrift endnu anvendt paa de Mynter, vi have fra det andet Jahrhundrede vor Christi Fødsel.

§ 4. Da Ordenes Grundbetydning væsentlig er knyttet til Ordens konsonantiske Bestanddele, mens Vokalerne især tjene deels til at bestemme Begreberne noiere, deels til at give Ordets Hylde og Wellslang, og saaledes for en stor Deel ere underlagte faste Regler, kunde Sproget, som levede, lettelig undvære en fuldstændig Vokalsbetegnelse. Men da Sproget havde svaret at leve paa Kølets Baarer, maatte Trangen til en fuldstændigere Vokalsbetegnelse esterhaanden blive mere levende. En naturlig Motbodighed for den hellige Skrift tilstede i midlertid ikke nogen Forandring i Skrif-

¹⁾ Med Undtagelse af det Etiopiske, som ogsaa med Hensyn til Vokalsbetegnelsen folger vor Sprogstunnes Skrivemaade.

²⁾ Ogsaa Navneue paa Alphabetet, saavel som flere grammatiske Brændernesser, ere tydeligt af dertilstillet Oprindelse.

ten selv, heller ikke indeholdt denne Elementer til en fuldstændig Vokalsbetegnelse, hvorför Bestrebelsen maatte indstrenge sig til at tydeliggjøre Udtalen ved tilføjelsen af mindre Skrifttegn. Dette System udvikles esterhaanden til en høj Grad af Fuldstændighed og Noagtighed, især af Masoreterne, jodiske Lærde fra det femte og sjette Jahrhundrede. Disse skyldte vi ikke blot en meget noagtig og consequent gjennemført Vokalsbetegnelse (skjønt den visuel ikke har taget tilsvarende Hensyn til Forfatternes og Didernes Forskellighed), men ogsaa i enkelte tilfælde en noiere Bestemmelse af Konsonanternes Udtale, Stavelernes Beskaffenhed, samt et Accentuationsystem, hvorpaa Ordenes Betoning i de enkelte Forbindelser og dermed Intervunktionen og Sammenhængen omhyggeligt ere betegnede.

Anm. Det saaledes den albre Text underiden deles ikke uadskille til den af Masoreterne optagne almindelige Metale, deles ikke syntes tydelig nok, eller endogaa urigtig,逞立 der Skrid mellem den ølste Skrivemaade (פְּתַגְּ, קְרִיבְּ, det Skrevne) og Masoreternes Iwsemade (אֲלֵףְּ, קְרִיבְּ, det Saale). Saaledes harer de f. Ex. i Pentateuchen, nær todele Persons Prænomener sluse være af Quæsennet, saaet æly; efter קְרִיבְּ er da nem at læse, efter קְרִיבְּ וְתִיְּ. Et Exempel af en anden Beskaffenhed er det hellige og uevnlige Navn van Gud, יְהֹוָה; isledesette dette læse man יְהֹוָה, Herren (לְיְהֹוָה, God), og overforste dette Ords Vokalisering paa hænt (med Foranbring af det sammensatte שְׁמָאֵת til det enkelte), allsea יְהֹוָה (לְיְהֹוָה, nemlig næra יְהֹוָה fulgt mandvesbart efter, uden Forandring af Shvaen).

I. Lydier.

Ørste Kapitel.

Om Bogstaverne og andre Væsetegn.

§ 5. Det hebraiske Sprog skrives med følgende 23 (oprindeligt 22) Konsonanttegn:

בָּ	נָ	רָ	לָ	מָ	כָּ
Bar. He.	Dalet.	Gimel.	het.	Mef.	
ב.	ה.	ג(ה).	ל(ל).	מ(מ).	כ(כ).
(מ)	בְּ	(בְּ)	לְ	מְ	כְּ
Mem.	Sameb.	Kaf.	Zed.	Tet.	Kheth.
מ.	ס.	ק(ח).	ל.	ת.	ך.
(י)	בֵּ	(בֵּ)	וּ	מֵ	כֵּ
Yade.	Pe(Fe).	Wim.	Samek.	Nun.	
א.	פ(פ).	ו.	מ.	נ.	
בְּ	בֵּ	בְּ	בְּ	בְּ	בְּ
Lav.	Schin.	Sin.	Nesch.	Kof.	
ב(ב).	ש.	ס.	נ(נ).		

Anum. 1. De i Parentheser tilhørende Signaler bruges som Endeboogstaver.

Anum. 2. Det bane made ikke dels; for at undgås betragtningen af efterlade en tom Plads i Linien forlenges følgende 5 Konsonanter ifør i Enden af Ordet: בְּרַבְּרַבְּ.

Anum. 3. Gjendommlig for denne Sprogsramme ere de gennem Struben udtalte Konsonanter (Gutturales), af hvilke det hebraiske Sprog har fire, בְּרַבְּרַבְּ; og betegner en svagere, og en stærkere Aspiration, וְ וְ קְ קְ; udtalen af וְ synes at have nærmest sig til Gh-lyden.

Vi og vi have egraatig Etet Konsonantværdi i Begyndelsen af en Stavesæ; i Enden af samme ejføres de særligst at udtales, og siges da at hvile¹⁾. Etal vi udtales i Enden af et Ord, betegnes dette ved et Punkt i Bogstaben, som kaldes Mappit (o: forlængende), vi.

Ogsaa i frembragtes tilbuds, dog neppé siedse, ved hjælp af Struben, og har derfor visse Egenskaber tilslidts med Strubebeglaettene.

Anum. 4. I Bogstaverne בְּרַבְּרַבְּ ere efter Traditionen aspirerede, naar en Vocal (eller en Hjælpelyd) gaar uunddelbart foran dem. Derimod udtaled vo som tenues uunddelbart efter en virkelig Konsonant eller i Begyndelsen af en Satning eller Sætningssædeling²⁾. Denne haardere Udtale betegnes ved et Punkt (Dagesh) i disse Bogstaver; dette kaldes det milde Dagesh (Magesch lene).

Anum. 5. Med Undtagelse af Guttalesene har Konsonantindelingen Intet, som er særegent for det hebraiske Sprog.

§ 6. De svage Konsonanter, og synes tidligt at være bengte til egaaat betegne Vokalerne וְ og זְ, samt de tilsvarende dunklere Vokaler דְּ og גְּ. Imidlertid ere disse Bogstaver ingenlunde stædig anvendte hertil; den hyppigste Vocal מ havde ingen Betegnelse³⁾. Den heraf følgende

¹⁾ Hvor bruges ν faaledes, naar Detet ender paa en Vocal, (iser af וְ og כְּ-lyden), som hører til Stammen.

²⁾ En i det Wesentlige lignende Bevissel i Midten, grundet paa samme Princiy, seze vi i flere tilsvarende Konsonanter i Mekorimnalet; men sammenligne f. Ex. Udtalen af בְּ i ved og i det.

³⁾ Brugen af μ til at betegne מ er i Hebrew usædlig, i alt Hørd fra sjeldent, at den ikke kan komme i Betragtniv.

Ufikkerhed i Læsningen høvedes ved de sildigere tilføede Vokaltegn¹⁾.

Disse, som enten sættes over eller under de Konsonanter, efter hvilke de udtales²⁾, ere følgende:

- Kamets, lufket (lang) **M-Lyd**; i visse Stavelsest (§. § 7 med Anm. 1, § 8 Anm. 2 og § 19 Anm. 2) udtalt som aaben **O** eller **A** faldes det Kamets khatuf (det sorte Kamets).
- Patakh, aaben (sort) **M-Lyd**.
- (—) Esere, lufket (lang) **G-Lyd**.
- (—) Segol, aaben (sort) **G-Lyd** (G og G).
- (—) Khirek, **G-Lyd**
- Ribbut^s eller Schurek, **N-Lyd**³⁾ *anticipites*
- (—) Kholem, lufket (lang) **O-Lyd**⁴⁾.

Efter Hovedlydene indebefles de i følgende Klasser:

Klare Vokaler.	Dunkle Vokaler.
M.	N.
— Kamets — Khirek	— Ribbut ^s
— Patakh — Esere	— Schurek
— Segol	— Kholem
	— Kamets khatuf.

¹⁾ Delede Vocaltegnene for J-(G) og U-(D)-Lyden i Forsbindelse med r og n, udtales dvs. næsten naturligt ikke hørsælt; disse indeholde den almindelige, hvilken den specielle Betydning af Lyden; i dette tilfælde figes r og n i hvilken denne lyden er indleldt af en ganske anden Betydning end den ovenfor (§. §. 8) omtalte lyden.

²⁾ Kholem og Schurek givere en undtagelse fra denne Regel.

³⁾ Den lufkede Vokal henvirker en følgende Konsonant fra slg.

Anm. 1. Er den østre og yngre Vocalbetegnelse forbundet, faldes Skrivemaden fuldstændig (scriptio plena), i modsat tilfælde ufuldstændig.

Anm. 2. Stulde et ufuldstændigt skrevet Kholem sættes foran s, eller efter v, da er Punktet over Konsonanten tillige Betydning af Vokalen, f. Ex. bgo, svø (Moshel, Son).

§ 7. Stavelsen begynder regelmæssig med en Konsonant eller Aspiration (s eller r)¹⁾, undertiden med to Konsonanter, aldrig med tre.

Stavelsen er aaben (enkelt), naar den ender paa en Vocal (som i Regelen maa være lufket) eller en Aspiration, som ikke udtales, f. Ex. rr; lufket (sammensat), naar den ender paa en viselig Konsonant, f. Ex. sidste Stavelse i Ordet svr. Den lufkede Stavelse kræver i Regelen en aaben Vocal.

Anm. 1. I begge tilfælde kan Beioningen tilstede undtagelser med henbryg til Vocalens Bestandsdel. Dog er Kamets khatuf udelukket fra enhver fuldt betonet Stavelse; Segol er sjeldent i den betonede sammensatte Stavelse.

Anm. 2. Patakh kan staae i en aaben Stavelse, foran Gutturealene r og n, især naar den følgende Stavelse er betonet, f. Ex. rr, rr.

§ 8. a) Med Undtagelse af et Ords vokallose Endelkonsonant betegnes enhver anden vocalles Konsonant, som skal udtales, med Legnet (—), Sch'va;

ben aaben dreger den til sig, f. Ex. Dal, Deel, Bord; Val, vel, hert.

b) Kun Vocalen r danner i et førtligent tilfælde en selvstændig Stavelse i Begynnelsen af et Ord (§. 16).

dette udtales ikke i Enden af en Stavelse (hvilende Sch'va, S. quiescens), f. Ex. מִתְרָא (Mits-rit).

Anm. Dog staves Sch'va altså i det udtalte ת , f. Ex. תְּ ; ligeledes sættes Sch'va under begge de udtalte Konsonanter, hvormed nogle Ord ender; f. Ex. תְּמַם (førtab).

b) Derimod udtales dette Sch'va i Begyndelsen af en Stavelse som en svag C-Lyd (lydligt Sch'va, S. mobile), f. Ex. מֵ .

c) Undertiden antager denne Hjælpelyd en mere bestemt Udtale, dog uden at blive til en vifeligt Vokal; det sammensættes da med Vocalerne Patakh, Segol og Kamets Shatus, og saaledes opstaae de sammenfattede Sch'a'er, Khatef Patakh (—), Khatef Segol (—) og Khatef Kamets (—); disse anvendes især (Khatef Segol ene) ved Guttralerne, f. Ex. שְׁמָ , מְשָׁ , בְּ .

Anm. 1. Med Hensyn til de adspicerede Konsonanters Udtale (§ 5 A. 4) har det lydelige Sch'va, hvad enten det er enslet eller sammensat, samme Indflydelse, som en vifelig Vocal, f. Ex. תְּ , תְּמַם .

Anm. 2. Guttralerne (hvor n og v), som ikke let kunne udtale udtalte i Enden af en Stavelse, naar denne er ubetonet, overføres sædvanligt til den følgende Stavelse og antage da det sammensatte Sch'va; dette hører i Lyden sædvanligt til den i Stavelsen overrude Vokal; f. Ex. תְּמַם (for תְּמַם , af תְּמַם), מְשָׁ (for מְשָׁ).

Anm. 3. I Begyndelsen af et Ord har n sædvanligt (—), de øvrige Guttraler (—), hvor Dreet ikke frerer en bestemt Vocallyd.

§ 9. En Konsonants Fordobling betegnes des ikke

i den oprindelige Skrift¹⁾; i den med Skilletegn forsynede Skrift betegner et Punkt i Bogstavet dennes Fordobling. Dette Punkt kaldes det stærke Dagesch (D. fort.), f. Ex. תְּ .

Anm. 1. Efter Traditionen berørker Fordoblingen af de adspicerede Bogstaver tillige, at de udtales som tenues, f. Ex. מְ (Mappi).

Anm. 2. Socrel Konsonanten, der fordobles, som den Stavelse, denne hører, læses dagesherrt.

Anm. 3. I den dagesherrte Stavelse forekommer sædvanligt især for Segol og Kamets Shatus. Khirek og Ribbuts, naar Stavelsen er ubetonet; Tsere (undertiden Patakh) og Kholem, naar Stavelsen er betonet, f. Ex. חֲרָקָה (חָרָקָה), מְפֻן (מָפֻן), בְּנָה (בָּנָה).

Anm. 4. Et Grundlag til Fordoblingen givs i formen grammatiske Danische, kaldes Dagrithet karakteristisk; da den en følge af Assimilation, erstattende, f. Ex. מְ for מְ .

Anm. 5. Undertiden dageshernes Begyndelseskonsonten i et Ord, naar det foregaaende ender på en Vokal (især א og ו) og staar i nære Forbindelse med det efterfølgende. Dette Dagesch kaldes det forbindende og angører, at Konsonanten i Udtalen også skal slætte sig til den foregaaende Vokal. Denne Art af Fordobling forekommer især i de sydende Konsonanter og Hvislelyder, f. Ex. בְּ בְּ , בְּ בְּ .

Gjeldende forekommer dette Dagesch i en Konsonant, som følger efter en bestagtet Konsonant, f. Ex. מְ מְ ;

¹⁾ Forekommer alltså den samme Konsonant skrevet to Gange uden mellemkommede Vokal, da viser dette, at de ere at adskille i Udtalen (ved lydligt Sch'va), f. Ex. מְ מְ (Kirkat, ikke Killas).

herved synes en Assimilation at være betegnet (jf. § 42 II. 2).

Undet Kapitel.

Om Betoningen.

§ 40. a) I det hebraiske Skrøg har Betoningen Overvegt over Stavelsens eller Vokalens Quantitet. Tonen hvilte hyppigst paa sidste Stavelse, hældnede paa den næstsidste, aldrig paa den tredie fra Enden¹⁾.

Num. Tonen kan hvilte paa den næstsidste, naar den sidste Stavelse er aaben; er den sidste Stavelse tætter, tonen kan hvilte paa næstsidste, naar den sidste Stavelse indeholder aaben A, E eller O, og den næstsidste ikke er tætter, f. Ex. *מְרַאֲתָה*, *מְרַאֲתָה*, *תִּזְבַּח*; derimod *מְרַאֲתָה*, *תִּזְבַּח* (af *תִּזְבַּח*).

b) Et Ords Betoning er stærkere eller svagere efter den Plads, det indtager i Sætningen. Denne Forskjel i Ordenez Betoning harde Mænreterne betegnet ved en Mængde Accenter (af hvilke nogle ere eiendommelige for de poetiske Skrifter), timefigviis til Veileddning for den heitidelige Recitation i Synagogerne. Saaledes betegne disse Accenter Ordenez Forhold i Sætningen (Mættelstæn som Forbindelse), og med Undtagelse af nogle saa (præpositivi og postpositivi²⁾) tillige den betonede Stavelse.

¹⁾ I Barnebogen betegnes ikke den jævnlige Betoning af sidste Stavelse.

²⁾ Prepositivi, som sættes ved Ordets Begyndelse; ere:

De vigtigste ere Silluk med Sof pasuk (→), som betegner Versets Slutning; Atnah (→), Højdepunktet for Stemmen inde i Sætningen selv; den største Vigighed efter disse have det lille Dsakef (→), det store Dsakef (→), Nbia (→) og Tifha (→). Afstanden fra Silluk bestemmer de enkelte Accenters adskillende eller forbundende Kraft.

§ 41. Gen- og Tostavelsesord ere ofte saa nære forbundne med det følgende Ord, at de tage deres selvstændige Betoning. Denne Forbindelse og Tonens Overforelse til det følgende Ord betegnes ved Bindstregen, Maklef; f. Ex. *מְרַאֲתָה* (for at I ikke skulle doe); flere Smaaord kunne faa des forbindes, f. Ex. *מְרַאֲתָה-תִּזְבַּח*.

Num. Saaledes forbundne Ord sammenfølges udmeldende til ret, f. Ex. *מְרַאֲתָה* for *תִּזְבַּח* (§ 9 II. 5).

§ 42. Derimod antage længere Ord (især Tostavelsesord) sædvanligt en Vibetoning for at høre den Stavelse, som ved en anden Stavelse eller blot lydeligt Sch'va er fjernet fra Hovedtonen. Denne Vibetoning betegnes deels ved en mindre Accent, deels ved et særskilt Legn, Meteg (→), f. Ex. *מְרַאֲתָה*, *תִּזְבַּח*, *מְרַאֲתָה*, *תִּזְבַּח*. Paa Vokalens Bestaffenhed har Blaccanten væsentligt samme Indflydelse, som Hovedaccenten (§ 7 Num.)

3'tid (→), det begyndende Tifha (→) og det store Tifha (→); postpositivi, som sættes ved Ordets Slutning, ere: *ס'גָולָה* (→), *דָסָךְ* (→), *פָאָשָׁה* (→) og det lille Tifha (→).

Amm. Dette er den hyppigste anvendelse af Vokalcenten; dog anvendes den også, blandt helderne i andre tilfælde.

§ 13. Et betonede Stavesst. i et på hinanden følgende Ord tilslutter Spreget ikke. Et det foregaaende Ord et Genstavesstord, tager dette i Reglen sin Betoning, som da gaaer over paa det følgende Ord, seet § 11.

Et det foregaaende Ord et Glerstavesstord, træffes Tonen tilbage, f. Ex. $\ddot{\text{a}} \text{præ}$ (for at høste mig), eller, hvis Tonen ikke kan trækkes tilbage (§ 10 a Amm.) anvendes Reglen for Genstavesstord, f. Ex. $\text{præ}\text{-}\text{præ}$ (og det står saaledes).

§ 14. Et Ord, som har en stærk Betoning, slægtes at staae i Pausen¹⁾. Dette fremhæves Genstavesstorden ved en Forandring af Tonens sædvanlige Plads, saaledes at Ord med Tonen van stedt Stavesst. flytte denne til næstsidste, og omvendt, f. Ex. præ , i Pausa præ ; præ , i Pausa præ ; præ , i Pausa præ .

Tredie Kapitel.

Om Bogstavernes Forandringer.

§ 15. a) Beslegtede Konsonanter ombyttes undertiden, især haardere med blodtere (Forværling), f. Ex. $\text{ræ}=\text{ræ}$ (han raaabte).

Amm. En værelig og helden Korrugering af r med o forekommer i anden Person Pronominalformer (§ 40); hvoremed kan samme slags Overgangen i ræ og ræ .

b) Omsetning findet især Sted ved Hvidelydene med foregaaende r, f. Ex. ræ for ræ . Efter et forandret tillige r til o, f. Ex. ræ for ræ .

c) Assimilation findet hyppigst Sted med

¹⁾ Til at betegne Pausa anvendes i denne Værk bog Attnafh.

r, f. Ex. ræ for ræ , heldnuere med de øvrige flydende Konsonanter. Ogsaa L-Hydene assimileres undertiden; især indhydes, f. Ex. ræ for ræ , ræ for ræ .

Amm. Heldent er en efterfølgende Konsonant assimileret med den foregaaende, f. Ex. ræ (for ræ).

d) 1. Vortkastelse af en vokallos Konsonant i Begyndelsen af et Ord finder især Sted med o, og i, (sj. * eller andre Bogstaver), f. Ex. ræ for ræ .

2. Efter en vokallos Konsonant udstedes hyppigt n, v og v, heldent s, f. Ex. ræ for ræ , ræ for ræ .

Amm. Et vokalst. x efter en vokallos Konsonant i Enden af et Ord siges at ottere (x otians), f. Ex. ræ .

3. Skulde en Konsonant uden efterfølgende Vokal være fordoblet, bortføres den ene, altsid i Enden af et Ord; inde i Ordet flest dette altid med v, sædvanligst også med v, de flydende Konsonanter og Hvidelydene, samt v og v; f. Ex. ræ for ræ (opstaaet af ræ); ræ for ræ , ræ for ræ (for ræ).

Gutturalerne kunne aldrig fordobles, f. Ex. ræ for ræ . Det samme gjelder i Minndelighed også om v.

Amm. Desfor kan et Bogstav egentlig ikke assimuleres med en Guttal; enten bliver det staande (naar det hører til Stammen), eller bortsat fra deset, f. Ex. ræ , ræ (for ræ).

d) v og v bortsat i Veiningssendelser, naar den Stavesst. de skulle, tager Hovedtonen, f. Ex. ræ , af ræ .

e) Indskydelse af en Konsonant (v) for Vel-

slangø Skylb er meget sjælden. Et Eksempel frembyder § 40. c Num. 4. Højpigete forekommer Herdobling af Konsonanterne, især de flydende og Hviislelydene, f. Ex. תְּמִימָה for תִּמְמָה , וְיִמְמָה for וַיִּמְמָה (jf. § 9 Num. 5).

§ 46. a) I Begyndelsen af et Ord gaaer et vokalrest ו (ו) foran Læbebegslavene (בְּבָ), samt foran vokallose Konsonanter (undtagen Gutturalerne כ og ג) over til at blive Vokal ו , f. Ex. רְבָּה , בְּרָה .

b) Konsonanterne ב og ג blive til Vokalerne ו og ז naar saavel de selv, som den foregaaende Konsonant, ave vokalrest; f. Ex. בְּרֵבֶת for בְּרֵבֶת ; בְּרֵבֶת for בְּרֵבֶת ; זְרֵבֶת for זְרֵבֶת . I Enden af Ordet bragter Khirek Tonen til sig, Schurek ikke.

Undtag.: Saar - ester en vokallos Konsonant i Begyndelsen af et Ord, bliver det til Vokalen Sholem, f. Ex. אֲשָׁוֹל for אֲשָׁוֹל .

c) Gaaer en til ו - eller ז -Lyden hørende Vokal umiddelbart (ו : i samme Stavelse) foran de tilsvarende Konsonanter ב eller ג , opnere de ligeledes stedse at være Konsonanter og sammensmelte med den foregaaende Vokal til ו eller ז ; f. Ex. בְּרִוָּה for בְּרֵבֶת eller בְּרִזָּה .

d) Er den foregaaende Vokal ikke beslægtet, opstaaer der Forbindelses, som svare til, hvad man sædvanligt kalder Diphthonger; deg betragtes og behandles ו og ז i dette Tilfælde som Konsonanter.

e) Er den foregaaende Vokal af ו -Lyden, sammensmelte øste ו og ו med denne, især som en Folge af Betonings-Svaghed eller Flytning;

den første Forbindelse frembringer ו , den sidste ו , eller ו (istedesfor hvilket i Enden af et Ord staves ved וּ), f. Ex. בְּרִוָּה (for בְּרֵבֶת); וְיִזְחָרֵל (oprindelig וְיִזְחָרֵל) hedder ved svag Betoning וְיִזְחָרֵל ; וְ i samme Tilfælde וּ ; בְּלִיכָּה for בְּלִיכָּה ; וְלִיכָּה , digterisk וּלִיכָּה .

Num. 1. De her omtalte Kommentatralinger findes sædvanlig ogsaa Sted, naat ו saart foran beslægtet Vokaler (af ו -Lyden), hilstvære foran en ו -Lyd, f. Ex. וְבָ for בְּבָ , וְבָ for בְּבָ .

Num. 2. De Vokaler, som opnaar, naat ו og ז opgive deres konsonantiske Natur, ere i Reglen afgaandelige.

§ 47. Gutturalernes Udtale gjennem Struben leties ved en foregaaende ו -Lyd.

a) Dersor forandres højligt en foregaaende Vokal, især af ו -Lyden, til ו (Patalsh). Dette er altid Tilfældet, naar Vokalen er aaben i en lullet ubetonet Stavelse, f. Ex. בְּרִוָּה for בְּרֵבֶת , בְּרִזָּה for בְּרֵבֶת .

Num. 1. I sidste Tilfælde gørker Regelen ogsaa om ו , f. Ex. בְּרִוָּה for בְּרֵבֶת og בְּרִזָּה ; analogt er בְּרִזָּה for בְּרֵבֶת .

b) Gaaer et betonet ו , ו eller ז foran Gutturalerne ב , ב og ז som Endebogstaver, indtrænger som Overgangslyd fra disse Vokaler til Gutturalen et Patalsh, som kaldes det stjaalne, fordi det ikke betragtes som virkelig Vokal; f. Ex. וְ (Shu'alsh), men וְ .

Num. 1. Beholdes Ære foran disse Gutturaler (især i visse Nominalformer, samt i Hanja), antages ogsaa ester dette det stjaalne Patalsh, f. Ex. בְּרִזְבָּה , בְּרִזְבָּה .

Num. 2. Den estersøgende Vokal forandres undertiden ogsaa til Patalsh, især naar en vokallos Konsonant staaer foran Gutturalen, f. Ex. בְּרִזְבָּה for בְּרֵבֶת .

Amm. 3. Koran Gutturaleerne forandres øste Skriftil Tjerr i en aaben ubetonet Stavelse, f. Ex. *רַבָּעִי* for *רַבָּעֵי*, og til Segol i en lufet ubetonet Stavelse, som ikke staaer foran Tilsfølseren; f. Ex. *רַבָּעֶה* (*רַבָּעָה*).

Amm. 4. Gutturalerne *r*, *r̄* og *r̄̄* med Samets forandring et foregaaende Patakh eller Samets til Segol, f. Ex. *רַבָּעִי* for *רַבָּעֵי*. Samme Vokaloverdring findes ogsaa, men sjeldnere, i andre Tilsfølser, f. Ex. *רַבָּעַת* for *רַבָּעֵת*. Duvende staaer *רַבָּעַת* istedekor *רַבָּעַת* (*רַבָּעָת*).

§ 48. Gaaer en lufet Stavelse over til en aaben (enten paa Grund af en Konsonants Udstedelse eller Overførsel til en anden Stavelse), eller en aaben Stavelse over til en lufet (ved Tilsfølseren af en Konsonant), maa dens Vokal (forsaavidt denne ikke bortfalder, f. § 20) opfylde de i § 7 og § 9 II. 3. givne Bestemmelser.

Amm. 1. Vokaloverdring indtræder i Almindelighed ikke i den aaben Stavelse, naar blot en Herdobling er opgivet (§ 15 d 3), eller en Guttural oversat til den følgende Stavelse efter § 8 Amm. 2.

Gersra undtages: Vokalen forandres foran et *ו* (øste foran *ו*, sjeldnere foran *וֹ*), hem staaende har et voret fordeblot; 2) foran enhver Guttural, naar Vokalen heretil til en oprindelig lufet Stavelse, hvis Shitringkonsonant er udsalbet foran Gutturaleen (§ 15 d 3 Amm.). I dogge Tilsfølde gaaer Skriftil over til Tjerr, Shitring til Sholem; f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*) *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*).

(Koran *רַבָּעַת* beholdes dog saaavlig Patakh, f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*) efter § 7 II. 2).

Amm. 2. Er en Konsonant udsalbet efter § 15 d, gaaer Skriftil over til Tjerr, Samets Shitring til Sholem (uoverdriget), f. Ex. *רַבָּעַת* (af *רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (for *רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (for *רַבָּעַת*).

Amm. 3. Er en Konsonant oversat til en følgende Vokal, gaaer Skriftil over til Skriftil (Sholem øste til Shuref), uden Hensyn til Betoningen, f. Ex. *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת*; *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת*.

Amm. 4. I en betonet lufet Stavelse, efter hvilken følger endnu en Konsonant, gaaer Skriftil over til Tjerr, Shitring (Shuref) til Sholem, f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*); *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*). Samme Regel gælder for de dagesberede Stavelser, selv om Herdoblingen er opgivet, f. Ex. *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת* (for *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*). Det samme steer saaavligt, om end et Segol udsæller de toende Konsonanter (dog med Segol for Tjerr), f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*, *רַבָּעַת*) *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*).

Amm. 5. Samets Shitring gaaer i en lufet ubetonet Stavelse med efterfølgende Konsonant, naar enten begge Konsonantstrene, eller den første, er en flydende Konsonant eller Hoisteligt, udbertiden over til Shitring, ellers sjeldent, f. Ex. *רַבָּעַת* (men *רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (men *רַבָּעַת*); if. § 9 Amm. 3; former som *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*) ere sjeldne.

Amm. 6. Nogle Vokaloverdringer tilsligte Overdring i Syden, f. Ex. *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת* *רַבָּעַת*, *רַבָּעַת* for *רַבָּעַת* (if. § 17 Amm. 4); andre gaaer ud paa en Absimulation af bestagtede Vokaler, f. Ex. *רַבָּעַת* (for *רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (for *רַבָּעַת*).

Amm. 7. I Pausen forandres saaavlig Patakh, udbertiden Tjerr, til Samets, f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*); ligelæst et Segol, som er opstanet af et Patakh, f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*).

Amm. 8. Ved Tonens Flytning forandres saaavlig (*—*) til (*—*), *וּ* (*—*) til (*—*), f. Ex. *רַבָּעַת* (*רַבָּעַת*), *רַבָּעַת*, men *רַבָּעַת*.

Whites hebreiske Grammatik.

§ 49. a) Skulde et Ord egentlig begynde med to vokallose Konsonanter, et Undtagelsen af en (laant) Vokal nødvendig. Valget af denne bestemmer sædvanligt den anden Konsonant.

1. Et denne et stumt Vogstav, er den sædvanlige Hjelpevokal Khiref, f. Ex. *z̄z̄z̄* (for *z̄z̄z̄*).

Num. Dele Khirek dauner i kombination med den følgende Konsonant en Stavelse for sig, naar den efterfølgende Konsonant sædvanligt har haft en virkelig Vokal (i dette tilfælde intet mindre altsaa ikke det mørke Dagesh); f. Ex. *z̄z̄z̄* (af *z̄z̄*), *r̄z̄z̄* (af *r̄z̄*).

2. Et det andet Vogstav en Guttural, antages sædvanligt Patakh, f. Ex. *z̄z̄z̄* (for *z̄z̄z̄*); Segol vælges, deels naar » er den ene af de vokallose Konsonanter (selv om det er den forsk), deels naar en Vokal af II. Lyden forekommer i næste Stavelse (§. § 18, Num. 6), f. Ex. *z̄z̄z̄*, og *z̄z̄z̄*, *z̄z̄z̄*, *z̄z̄z̄*, men *z̄z̄z̄*. (Om Gutturalsens Overførsel til den næste Stavelse f. § 8 Num. 2).

Num. 1. Undtagelser, i hvilte Guttaalen, er at betragte som den Konsonant, f. Ex. *z̄z̄z̄*, er sjeldne, og berer paa en følgende Konsonants stærke Streghed.

Num. 2. Et en Guttural (esther § 8 Num. 2) gaar over til den følgende Stavelse, og denne tager sin Vokal, da antages sædvanlig en ny Vokal, som bestemmes efter den foregaaende, f. Ex. *z̄z̄z̄*, *z̄z̄z̄*, *z̄z̄z̄*. (Herved opnaas en Slags uregelmæssige aabne Stavelser med aaben ubetonet Vokal; et det følgende Schwa er lydligt, viser Manegelen af Dagesh.) Sjældnere vender Gutturalen tilbage

til første Stavelse, hvorenden ny Vokal bliver uformoden, f. Ex. *z̄z̄z̄*, af *z̄z̄z̄*.

Num. 3. Hvis Ord med en vokallos Guttural følger en anden Guttural, antages sædvanligt en virkelig Vokal ifølge for det tilsvarende Schwa (hvis Ordet er betonet), f. Ex. *z̄z̄z̄* (for *z̄z̄z̄*), *r̄z̄z̄* (for *r̄z̄z̄*), *z̄z̄z̄* (for *z̄z̄z̄*).

b) I Enden af et Ord funne to vokallose Konsonanter udtales, naar den sidste er et stumt Vogstav, den foregaaende ikke », » eller »; f. Ex. *z̄z̄z̄*. Sædvanligere antages (selv i dette Tilfælde) en ubetonet Hjelpevokal, i Uimindelighed Segol, ved en Guttural Patakh, for » som næstsidste Khitek; f. Ex. *z̄z̄* (digterisk *z̄z̄*), *z̄z̄*, *z̄z̄*.

Num. 1. Gutturalen » har som næstsidste hyppigt Segol f. Ex. *z̄z̄* (f. *z̄z̄*)

Num. 2. Om » og » som endende Ordet l. § 16 b.

Num. 3. Gaaandene former talbed (eller det olmindligste, Tilfælde) segulerede, og have i Reglen Zonen paa næstsidste Stavelse.

Num. 4. Med det laante Segol assimileres et foregaaende Patakh; i Pausa gaaer dette sædvanligt over til Kamelsh (l. § 18, Num. 6 og 7). Ligledes assimileres (—) underiden med Segol, f. § 18, Num. 4.

Num. 5. Et » som næstsidste Konsonant behandles enten efter Hovedregelen (Patakh gaaer sædvanligt over til Kamelsh), f. Ex. *z̄z̄* (hyppigere *z̄z̄*), eller viser Vokal, f. Ex. *z̄z̄* (for *z̄z̄*).

Num. 6. » som næstsidste koncentrer enten til at hvile, f. Ex. *z̄z̄*, eller drager den foregaaende Vokal til sig (især en G. Lyd), f. Ex. *z̄z̄*, *z̄z̄* (f. *z̄z̄*).

Num. 7. Konsonanten : assimileres sædvanligt med den efterfølgende, f. Ex. *z̄z̄* (for *z̄z̄*), *z̄z̄* (for *z̄z̄*), f. § 18, Num. 4).

c) En oprindeligt vokallos Konsonant i Be-
gynnelsen af en fuldt betonet Stavelse antager ofte
Vokalen Kamets (k. antetonicum¹⁾), og dannet
med denne en ny Stavelse:

De vigtigste tilfælde ere følgende:

- 1) Nominer, hvis karakteristiske Vokal findes i sidste Stavelse, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$; ofte foran Pluralendelsen æ , eller om i Stavord med en Inant Vokal, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ of $\text{æ} \text{æ}$, somm. Kunsthæder af lignende former; 2) regelmæssige Verber, i Prædict. og Indført. absol. Vok. Indført., Imperat. og Futur. Vokal; uregelmæssige Verber (størst ofte Nominer), naar den oprindelig vokallose Konsonant ståes foran en sammentullen Stavelse, f. Ex. Præd. Vokal $\text{æ} \text{æ}$ (for $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$); Fut. Vok. $\text{æ} \text{æ}$ (for $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$). (I nogle af de nævnte Tilfælde forekommer Ædere brugt paa en lignende Maade). 3) Propositioner (enkonsonantiske) foran et Nomen i Parha, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$; foran Indførliv, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$; foran de personlige Pronominer, også ofte foran det demonstrative, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$; 4) Konjunktionen æ (eg.) foran Parha, eller naar den sammenhænger to eneste Ord af samme Stavesæde, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$; $\text{æ} \text{æ} \text{æ}$; $\text{æ} \text{æ} \text{æ}$.
- Ann. 1. Ejderen sættes foran en vokallos Konsonant en Vokal (—, foran en Guttural —), som da indledes ved en Gutturalaspiration, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ = $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$ (for $\text{æ} \text{æ}$ ²⁾).
- Ann. 2. Om Indskyldelsen af Vokalerne Rholem og Srogel for at hindre Sammenhædet af flere Konsonanter f. § 75, 1; ff. § 78, a 6 og b 3.

¹⁾ Dette Naar betegner rigtigt, at Vokalen er afhængig af Tonens Sæde i følgende Stavelse.

²⁾ Herredet mås uden Kvist Indført Vokal og lignende former forklaret, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ (for $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$); II. Indført. absol. $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$ (ogsaa $\text{æ} \text{æ}$).

d) En aaben Vokalsæde må i Regelen ikke begynde med en vokallos Konsonant. For at undgaa dette, antager den vokallose Konsonant den Vokal lyd, som formen i andre tilfælde tilfører, dog hyppigt Kamets for Ædere (§ 18, Ann. 7); denne Vokal faaer da Tonen; f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$, af $\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$; of $\text{æ} \text{æ}$).

Ann. Et Schwa'et eftersommeligt for Ordformen, forandres et enest Schwa' til (—), et sammenfat til den tilhørende tilstede Vokal, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$). I et enstil Tilfælde (ved Suffixet i forst til nogle sorte Propositioner) faaes Stavordens Vokal tilbage til den vokallose Konsonant, f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), men $\text{æ} \text{æ}$.

§ 20. a) Flyttes Tonen til næste Stavelse, hvorfalder en foran den oprindelige Tonstavelse staaende lufket Vokal (hvor Kamets og Ædere), naar den ikke er væsentlig for Formen; f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$ og $\text{æ} \text{æ}$).

b) Bliver tillige en lufket Stavelse aaben, eller taber en aaben Stavelse Tonen, hvorfalder dens Vokal, hvis den ikke paa Grund af Kontraktion eller som karakteristisk for Formen er uforanderlig. Dog holder Kamets sig som antetonisk, Vatakh gaaer sædvanlig over til Kamets, og Ædere beholdes, hvis Ordet er af en Stavelse; f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$, $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$) $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$).

Ann. 1. Det samme finder også uvidende Efter ved Opgiveelsen af en Herdølling (dog hvident ved Gutturaler), f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ (svagt betonet i Status constructus) af $\text{æ} \text{æ}$.

Ann. 2. En Ø-Lyd, som efter æ findes berifstede, gaaer hyppigt tilbage til den foregaaende Konsonant, hvis den hører til samme Stavelse (hvor lydligt Schwa), f. Ex. $\text{æ} \text{æ}$ ($\text{æ} \text{æ}$), $\text{æ} \text{æ}$ for $\text{æ} \text{æ}$.

c) Sammenhædet af to Vokaler (Hiatus) hænes

ved at bortfaste den første, f. Ex. **מִנְיָה** af **מִן** og **יָה**. (� er ikke Guttural, men Betegnelse af Vokaludgangen, f. § 5, Ann. 3 Not.).

Ann. Stat en **א**-Vokal føres til Endelsen **ל**, hvis Sammejstebet derved, at **חַיְל** vender sin konsonantist Side (**ו**) til Vokalen, og dette i bliver da færdoblet. Er den følgende Vokal **חַיְל**, kunne de også sammentræffes; sjeldnere indsydes et i mellem dem; er den følgende Vokal i **ו**, gaaer denne over til at blive Konsonant, f. Ex. **מִלְלָה** (מלָה), **מִלְלָה** og **מִלְלָה**, **מִלְלָה**, **מִלְלָה**.

d) Saante Vokaler bortfalde, naat Harsagen til deres Antagelse bortsfalder, f. Ex. **מִלְלָה** (מלָה).

II. Boiningstære og Orddannelseslære.

Forste Kapitel.

Om Mod, Stamme og Boining.

§ 21. De meest udviklede Taledele (Nominer og Verber) indeholde regelmæssigt tre Rodkonsonanter (Radikaler), til hvilke Grundbetydningen knytter sig. Af Roden dannes Stammen, deels blot ved Antagelsen af Vokaler indenfor Radikalerne Gebeet (Vokalisation), deels tillige ved at fordele en Radikal (hjeldest **ו**) eller optage nye Rodbestanddele.

Ann. Egentlige Sammenhæninger ere meget sjeldne.

§ 22. Nominer, Pronominer og Verber kunne boies. Boiningen foregaaer deels ved Endetillæg (Afformativ), deels ved Tilsætninger fortil (Præ-

formativ), deels ved begge, deels blot ved Fortanbring af Vokalisation.

Ordene af de andre Taledele (Partiklerne) ere uden Boining, sjældst ikke uden Vokalfortanbringer.

Andet Kapitel.

Om Nærneordenes Kjøn og Tal.

§ 23. De hebraiske Substantiver henføres enten til Hanjkjønet eller Hunkjønet. De øvrige kvielige Ordklasser (ogsaa Verberne) have for det Meste forskellig Form efter det Substantivs Kjøn, til hvilket de henføres, f. Ex. **בָּן** **בָּן**, en stor Mand har skrevet, **בָּן** **בָּן** **בָּן**, en stor Kvinde har skrevet.

§ 24. Efter Kjønselfelsen ere a) Hanjkjønsord alle Benævnelser for Mænd, mandlige Væsenet, Handyr og Folk; b) Hunjkjønsord Benævnelserne for Kvinder, Hundyr, Lande og Stæder, samt for det Meste legemlige Lemmer, især naat de forekomme parvis. F. Ex. a) **יַעֲקֹב** (Jacob), **שָׁׂרֵךְ** (Statsholder), **אֱלֹהִים** (Gud), **צָדְקָה** (Edumæer); b) **רָחֵל** (Rahel), **אֶשְׁׂרֵה** (Aseninde), **צָדְקָה** (Edumæa), **זָהָב** (Lunge) jj. masc. **רָ** (Haand) jj. mase.

Ann. 1. Detuden ere følgende hyppigt forekommende Ord, som ikke funne henførs til bestemte Regler, enten sjældne eller sædvanlig Hanjkjønsord: **יְהֹוָה** (Jord), **יְהֹוָה** (Gud), **יְהֹוָה** (Stad), **יְהֹוָה** (Bug), **יְהֹוָה** (Kulpe), **יְהֹוָה** (Vægter), **יְהֹוָה** (Sjæl), **יְהֹוָה** (Bren), **יְהֹוָה** (Sværh), **יְהֹוָה** (Ere), **יְהֹוָה** (Talent) (m).

Mange valle mellem begge kjen (incerta); af disse er følgende de vigtigste: *mæg* Legn, *mæg* Sti, *mæg* Rei, *mæg* Vinbne, *mæg* Port, *mæg* Miste, *mæg* Underverden, *mæg* Asgrund; *mæg* Sild, *mæg* Land (Vest), *mæg* Sij, *mæg* Sol; *mæg* Blåstof, *mæg* Spise (Brod); *mæg* Id, *mæg* Gang, *mæg* Uge, *mæg* Sabbath, *mæg* Land.

Num. 2. Øbet *mæg* er i Pentateuchen af Hælledehjennet (Dreng og Pige) efter Kib. Ellers forekommer Hælledehjennet kun i nogle Navne paa Ær, f. Ex. *mæg* Han- og Hækamer). Ved nogle dannede tillige et særgegent Ørb ved Hunjhjennet, f. Ex. *mæg* et Haar; andre antage Hunjhjensbetequelsr, f. Ex. *mæg*, *mæg* (et Van); de fleste have genus epicenum, f. Ex. *mæg* en Bjørn, mase., *mæg*; en Due, fem. (Øbet *mæg* er Mase., naar det betegner en enkelt Øre, fem., naar det betegnet Auren (Kølestift)).

§ 24. Hunjhjennet har ingen særgegen Endelse i Enkelttallet. Hunjhjennet har højest Endelsen *mæg* (oprindeligt *mæg*¹⁾); sjeldnere lægges *mæg* umidbørligt til Stammen; ender denne paa en Konsonant, komme de under § 19 b givne Regler til Anvendelse, f. Ex. *mæg* Dronning (opr. *mæg* Konge); *mæg* Hebreerinde (*mæg* Hebreer); *mæg* Synd (opr. Synder); *mæg* Hersterinde (*mæg* Herster).

Num. Scavel til Hunjhjene som til Hunjhjensordene er undertiden føjet et nogenet Namets (*mæg*). Sette til den oprindelige Form. Ved Hunjhjensordene indskrænter dette sig til Digternes Sprængning, ved Hunjhjensordene til saa bestemte Ørb, som synes at være i Overgang til at blive Hunjhjensord. Ved nogle andre Hunjhjensord forekommer den betonede Endelse *mæg* eller *mæg* (anden del af samme Betydning), f. Ex. *mæg*; Frelse (*mæg*); *mæg* Mat (fj.

¹⁾ Den oprindelige Form forekommer kun i nogle fra Digterslæder, f. Ex. *mæg*, Exod. 15, 2.

mæg, Plur. *mæg*); *mæg* Løve (*mæg*, Al. *mæg*, si. *mæg*) *mæg* (og *mæg*, Plur. *mæg* Hunjh.) Her.

§ 25. Fleertallet dannes ved at sære Endelsen *mæg* til Hunjhjensord, m til Hunjhjensord; ved tilføjelsen af Fleertalsmærket fortalder Enkelttallets Hunjhjonsmærke¹⁾, f. Ex. *mæg* Hest, *mæg*, *mæg* Møder, *mæg*, *mæg* Lev, *mæg*.

Num. 1. De Wølforandringer, den betonede Fleertalsten udbølles medsort, findes deles deres Forklaring i Lydskolen Kap. 3, derid ville de noitere blive begrundet i Uffsnitbet om Nominalstannelsen (Kap. 6 og 7).

Num. 2. Fleertalsets Endelse retter sig ikke stedse efter Enkelttallet; men Kunnen er uden Hensyn til Endelsen stedværtigt det samme i Fleertalset, som i Enkelttallet:

a) De vigtigste Hunjhjensord med Endelsen *mæg* er: *mæg* Baber, *mæg* Ærte, *mæg* Elsterne, *mæg* Lev, *mæg* Ørum, *mæg* Throne, *mæg* Table, *mæg* (*mæg*) Mat, *mæg* lysende Loge, *mæg* Alter, *mæg* Hud, *mæg* Hør, *mæg* Peugering, *mæg* Skramme, *mæg* Skramhorn, *mæg* Mavn, samt følgende incerta: *mæg*, *mæg*, *mæg*, *mæg*.

b) De vigtigste Hunjhjensord med Endelsen *mæg* er: *mæg* Stern, *mæg* Smide, *mæg* Øi, *mæg* Due, *mæg* Teglfren, *mæg* et vist Maal, *mæg* Stad, *mæg* Melhuslin, og nogle Dærcer og Plautere Naone, f. Ex. *mæg* Hude, *mæg* Byg, *mæg* Nr., *mæg* Higeneter; af incerta: *mæg*, *mæg*.

c) De vigtigste, som have haade *mæg*, og m, er: *mæg* Neag, *mæg* Slegt (Al. *mæg*), *mæg* Erindring, *mæg*, *mæg*, *mæg* Taare, *mæg* Kildewæld, *mæg* Nled (Al. *mæg*), *mæg* (Al. *mæg*), *mæg* (Al. *mæg*), *mæg* *mæg* Forbrydelse, *mæg*, *mæg*, *mæg*, *mæg* Hall, *mæg* Gras, *mæg* Mark, *mæg* Lar (Digter, m.).

¹⁾ En tilslagelse ejer *mæg* Tjueslejige, Plur. *mæg*.

§ 26. Dualis forekommer kun i saa Substantiver (ikke i andre Laledeler), nemlig i saadanne, som betegne 1) Gjenstande, der forekomme parvis, samt nogle 2) Tal- og 3) Tidsbegreber. Endelsen er for begge Kjøn *er* og føjes til den oprindelige Stamme, f. Ex. *er*, Dual. *erum* Hænder (baade om eet Par og flere enkelte), *erum* Tohed (to), *erum* to Kar, af *erum* Oprind. *erum*.

Amm. 1. Sædvanlig vanner den første Plads ingen Pluralis; forsøgst en saadan forekommer, bringes den i en anden (oversort) betydning, f. Ex. *er*, Plur. *erum* Loppr., Delt. Gange, *er* Tie og Kilde, *erum* Pine, *erum* Kilde.

Amm. 2. Ordene *erum* Vand og *erum* Himmel betragtes, nogensteds betegnes Dualisform, sædvanligt som regelmæssige Blerytaleord.

Amm. 3. Kjøret i Dualisformen er en højt Detal, f. § 19 b.

§ 27. Nogle Ord ere Kollektiver og have blot Enkeltallet, f. Ex. *erum* stort Ørøg; andre have blot Hærtallet med betydning af en Hærdhed (især morte man Kærne paa Menneske, altså), f. Ex. *erum*; unge Kar, Huglingsalder, *erum* Levetid osv. i Enkeltallet *er* Liv; høvs. Levenet, Objektiv, *erum* Ansigt.

Amm. Nogle Ord bringes i Hærtallet med samme betydning som i Enkeltallet, især naar Tales er om ovhiede Gjenstande (Plur. majestatis), f. Ex. *erum* Gud (*erum* næsten blot hos Digterne).

§ 28. Objektiverne have forskellig Form efter Kjønet baade i Enkeltallet og i Fleertallet, paa samme Maade som Substantiverne. I Hærtallen er Endelsen *er* hyppigere end *o* (uden Bindes-

vokal), f. Ex. *erum* god, Hærl. *erum*, Fleert. *erum*, Hærl. *erum*.

Tredie Kapitel.

Om Forholdsbetegnelsen.

§ 29. Til at betegne Subjekt eller Objekt har vi ingen særegen Form. Dog seskes uhyrtiden Partiklen *os* (-os, -os) foran det Ord, som betegner Handlingens Gjenstand.

Hensyns- og Omstændighedsforhold udtrykkes sædvanligt ved Präpositioner, og da flere af disse ere udstillelige (Präfixer), og staaer herred en Art af Kasusbetegnelse, f. Ex. *medm* i Begyndelsen (= i); fornemmelig nærmest man Präfixet *o*, som især bruges til at udtrykke Hensynsforholdet, f. Ex. *med* (regi) til eller for en Konge (ogsaa til Konge).

§ 30. Forholdet mellem to Nærvæorb betegnes deels ved Präpositioner, deels blot ved en Sammenstilling, hvorved det sidste bestemmer og begrænser, eller forklarer og udtylder det førstes Begreb, saa at begge Ordene udtrykke een Herstellung (Sammenhængsforholdet). Som en Folge af denne noie Forbindelse taber det første Ord sin selvstændige Betoning¹⁾ og sidder i Almindelighed

¹⁾ Huskdommen lignende er den Maade, hvorpaa det danske Sprac hyppigt udtynner det Forhold, som i det latinske Sprac betegnes ved den saaledes genitivus generis (s. Mabølge lat. Sprac. § 289), f. Ex.: et Glas Vin.

de af Tonens Flytning følgende Bokalforandringer. Det saaledes ved et følgende Ord bestemte (svagt betonede) Ord siges at staae i Uselvstændighedsforholdet (*status constructus*), f. Ex. וְהִי־אַתָּה (Herrens Ord) (af וְהִי; Bokalforandringerne følge af § 20 og § 7). וְהִי מֵהַרְבָּנָקֶל (Haarb-Nafle, af וְהִי, f. § 7). I Modsetning hertil siges et Nomen, som ikke bestemmes paa denne Maade, at staae i Selvstændighedsforholdet (*St. absolutus*).

Anm. 1. Den svage Udeining har højest ved Øfste, sidst ved Kholem (og Segol i segleerde Ord) samme Utdeling, som Vibetningen (§ 12), f. Ex. וְהִי־אַתָּה, men med David aflatte Tid.

Anm. 2. I Status constructus af Kvældensord med Endelsen וְהִי forekommer den oprindelige Form (וְהִי), med Pas-talh østr. § 7), f. Ex. וְהִי־מִתְּבָדֵל־סָגָג. Undertiden bruges Endelsen וְהִי (uden Bindveft) i Stat. const., hvilket Stat. abs. har Endelsen וְהִי især i Talord., f. § 34).

Anm. 3. Af Øktertafsenbøffen וְהִי og Dualitæn bøffen וְהַי berthalber □ efter § 15 d. 4; Pluralsenbøffen וְהַי gører over til וְהִי østr. § 18 Anm. 2; Khiret i Dualitæn bøffen efter § 20 d, og וְהִי gører over til וְהִי østr. § 16 e og § 7, f. Ex. וְהִי אֲשֶׁר קָנָה berthalber østr. § 20 a; Khiret antaged østr. § 19 a. 1, וְהִי (af וְהַי), וְהִי (af וְהַי) Væber. (Endelsen וְהִי er usædlig ifølge Anm. 4).

Anm. 4. Om Mænnerernes Bestemmelse ved et personligt Pronomen f. § 40.

§ 31. Den nioe Forklubbe, der findes Sted mellem de saaledes forbundne Ord, måtte verdt kunne leve til en fuldfømmen Sammenstilling af disse, f. Ex. וְהַי־וְהִי Dobbemeke, dvs. til Untagelsen af en Bindveft nærmest וְהִי, f. Ex.

וְהַי, det om Dagen stjaalne; begge Dele ere hædte underfor Egentauue, i disse foreneude, f. Ex. וְהַי־וְהִי (Konge af Retsærb).

Anm. 1. Ordene וְהִי, וְהַי Broder, og Swigerfader og יְהִי Mann hedde i Stat. const. וְהִי, (ל. וְהִי) וְהַי, וְהִי og יְהִי Dog hører Endelsen her rimeligtvis til Neden.

Anm. 2. Særligere forekommer som Bindveftet וְהִי, f. Ex. וְהַי־וְהִי Jordens vilde Dyr.

§ 32. Metningen med et Sted betegned ofte ved den uadsættelige Partikel וְהִי, som ubetonet lægges til Substantivernes Endelse (adfigeres, Absist) i begge Status, f. Ex. וְהַי־וְהִי mod Himlen, וְהַי־וְהִי til Joses Huse.

Hjørde Kapitel.

Om Talordene.

§ 33. De fleste Talord i det hebraiske Sprog ere Substantiver. Kun Talordet וְהַי (een) og de ti første særligt dannede Ordensstal ere Adjektiver.

§ 34. Grundtallene, der tillige bruges som Ordensstal¹⁾, ere:

a) 1. וְהַי (St. const. וְהַי, Hunf. וְהַי; Kleert. וְהַי; enkelte, eens).

b. וְהַי (וְהַי, Hunf. וְהַי, וְהַי²⁾); Kjønnet retter sig efter det Ords Kjøn, hvortil det seies, som ved en Apposition).

De øvrige Enere ere Kollektiver med Hun-

¹⁾ Over 10 stede, under 10 især ved Bestemmelsen af Nav, Maander og Dage.

²⁾ Dagesdelt i disse former er u regelmæssigt.

fjensform, som dog hører falder foran Hun-fjensord.

3. **ମୋହ** (ମୋହ, ମୋ, ମୋ).

4. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

5. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

6. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

7. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

8. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

9. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ).

10. **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ¹⁾; Gleect. m. v. Dekader).

Anm. Hvoran Substantivt bruges deels Stat. constr. (Substantivt Forbindelse), deles Stat. abs. (adverbialiter). Hver af disse Talord, (uærlig Vennerne) hos Tallene 4, 6, 8 og 10) har, som en følge heraf, foran Hun-fjensord kun een Form (ମୁଖ୍ୟ blot Stat. abs., ମୁଖ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ, Stat. constr.).

b) De øvrige Tiere danner med Gleectalsendelsen **ମୁଖ୍ୟ** af Tallene 3—10. De have hverken Hun-fjensordning eller Stat. constr. **20** ମୁଖ୍ୟ; **30** ମୁଖ୍ୟ; **40** ମୁଖ୍ୟ; **50** ମୁଖ୍ୟ; **60** ମୁଖ୍ୟ; **70** ମୁଖ୍ୟ; **80** ମୁଖ୍ୟ; **90** ମୁଖ୍ୟ.

Anm. Dannelsen af ମୁଖ୍ୟ er uregelmæssig.

c) De øvrige enkelte Tal ere:

100 ମୁଖ୍ୟ (Subst. af Hunf., Stat. constr. ମୁଖ୍ୟ; Dual. ମୁଖ୍ୟ 200, Bl. ମୁଖ୍ୟ, f. Ex. ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ 500 o. s. v.

1000 ମୁଖ୍ୟ (Subst. Mase.; Dual. ମୁଖ୍ୟ, Bl. ମୁଖ୍ୟ, f. Ex. ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ 10000, ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ 1000000, ମୁଖ୍ୟ (tilsigtere ମୁଖ୍ୟ eller ମୁଖ୍ୟ) et ubestemt stort Tal,

¹⁾ ମୁଖ୍ୟ især om Datum (c. 10de), elles sjældent; om ମୁଖ୍ୟ er ମୁଖ୍ୟ f. d. 2).

deg også især hos yngre Skribenter det bestemte Tal 10000.

d) Ved Sammensætning af Tal (Addition) gaaer enten det mindre Tal foran det større (med eller uden Prostret **ଓ** (og), eller det større foran det mindre med **ଓ** (Alsvigelser herfra ere ikke sjældne).

Anm. Forbindes Enerne med **ଓ**, staa Enerne først uden **ଓ** og rette sig efter Reglen under a med Heusyn til Hun-fjensordningen; Hunfjensorden staaer stede i Stat. c., Hun-fjensorden underiden; efter den første bruges Formen **ମୁଖ୍ୟ** (f. § 24 A.), efter den sidste **ମୁଖ୍ୟ** (St. abe. masc.). Gleecter **ମୁଖ୍ୟ** og **ମୁଖ୍ୟ** (sældue i denne Forbindelse) forekommer sædvanlig **ମୁଖ୍ୟ** og **ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ for **ମୁଖ୍ୟ** ures glem.). For **ମୁଖ୍ୟ** og **ମୁଖ୍ୟ** forekommer underiden **ମୁଖ୍ୟ**. Mitaa:

11. **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ), ved Hunfjensordning **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ).

12. **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ)   **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** (ମୁଖ୍ୟ).

13. **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ**   **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ**, e. f. v.

§ 55. De ti førtiuge Ordendetal ere:

ମୁଖ୍ୟ første, **ଦୁଇ** anden, **ତୃତୀୟ** tredie, **ଚତୁର୍ଥ** fjerde, **ପଞ୍ଚ** el. **ପଞ୍ଚମ** femte, **ଷଷ୍ଠୀ** sjette, **ଷଷ୍ଠି** syvende, **ଷଷ୍ଠି** ottende, **ଷଷ୍ଠି** niende, **ଷଷ୍ଠି** tiende.

Anm. De yao **ମୁଖ୍ୟ** danner Hunfjensordningen ved Endelsen **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** (f. § 20 c A.). Med Underskrænkle af **ମୁଖ୍ୟ** (Ordet) betegne de hyppigt Navnet til en Bref, hvis Tilber er een. Til Betegnelsen heraf forekomme også følgende, (som oftest segulerede) former, f. Ex. **ମୁଖ୍ୟ** $\frac{1}{2}$ (ଏକ); $\frac{1}{2}$ hedder **ମୁଖ୍ୟ** (**ମୁଖ୍ୟ** $\frac{1}{2}$ Sebel, ମୁଖ୍ୟ), ikke **ମୁଖ୍ୟ** (som Uverb. anden Gang; Gleect. **ମୁଖ୍ୟ** betegner Øjenstande af anden Klasse, specielt andet Stofvar). Til at udtrykke de øvrige Brefter bruges forskellige Betegnelser, f. Ex. **ମୁଖ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ** $\frac{1}{2}$.

§ 56. Af Grundtallene 3—10 danner (f.) Dualisformer for at betegne et vist Antal Gangs, f. Ex. **ମୁଖ୍ୟମୁଖ୍ୟ** syv Gangs.

Salvantsigere betegnes dette forhold ved hundrederne **בָּשָׁר** (Schrift, God), **בְּנֵי**, **בְּנִי** (Børn), **בְּנִים**, Gange, er Hanf.), eller, med undtagelse af disse Subj., ved den Form, der bruges foran hundrederne, eller ved Stat. conj., f. Ex. **בְּנֵי** **בָּשָׁר** tre Gange, **בְּנִים** **בָּשָׁר** Gange, **בְּנִים** **בָּשָׁר** Gange, **בְּנִים** **בָּשָׁר** hundrede Gange.

§ 37. I det gamle Testamente skrives tallene heelt ud. På de hebraiske Mysterier (§. § 3), findes konvensjonelle benyttede som Talsign. Af Rabbinerne og Masoreterne er dette udvallet saaledes, at **א** = betegne Enne, **בְּ-בָ-** Einer, **בְּ-בָ-בָ-** 100—100; til at betegne de øvrige hundreder bruge Masoreterne Endebogstaverne **בְּ-בָ-בָ-**, Rabbinerne Sammensætningerne af **ב** og de øvrige hundreder. Endinece er så o. s. v.

I Sammensætninger stanser det større Tal foran det mindre. Ørster kunne i dette tilfælde de Punkter, som betegner Talsindet, udeladt. 15 skrives **ב** (9+6), istede **בְּ-בָ-**, fordi det hellige Navn **בָּ-בָ-** begynder med disse Bogstaver.

Entete Kapitel.

Om Artiklen og Pronominerne.

§ 38. Den bestemte Artikel, Præfijret **וְ** med Patafh og Forbeholing af den efterfølgende Konsonant, et uden Beining, f. Ex. **אֲבָתֶךָ** Solen.

Anm. 1. At den oprindelige Form var **וְ**, viser det beslægtede arabiske Sprog (f. Ex. i de bekjente Navne Al-Lorén (Øgen), Al-Mamún).

Anm. 2. Heron **וְ**, **וְ** og **וְ** hedder Artiklen **וְ**, foran **וְ** og **וְ** stavesalig **וְ** efter § 18 A. 4; foran **וְ**, **וְ** og **וְ** forandres **וְ** ved Segol efter § 17, A. 4, undtagen foran Censhavelseord, f. Ex. **אֲבָתֶךָ** (den Ugeudige), **אֲבָתֶךָ** (Mægleren), **אֲבָתֶךָ** (Viergeud); men **וְ** (Viergeud).

Anm. 3. I enkelte Forbindelser antager Artiklen demonstrativ Betegning, f. Ex. **וְהַ** dag (naa venue Dag).

§ 39. De personlige Pronominer ere Substantiver og have med Undtagelse af første Persons Pronomen forskellig Form efter det Betegnede Kjen; alle have Fleertalsform; disse former udmaerkede sig ved en eindommelig (uregelmæssig) Dannelsse.

1 Hælledsk. 2 Hanf. 2 Hunf. 3 Hanf. 3 Hunf.

Enkelit. **אֵין**, **אַתָּה** (**אַתְּ**), **אַתָּה** (**אַתְּ**), **אַתָּה** **אַתָּה**,
jeg. du. du. han. hun.
(Den, det).

Fleert. **אַתָּה**, **אַתָּה**, **אַתָּה**, **אַתָּה** el. **אַתָּה**, **אַתָּה** **אַתָּה**,
vi. J. J. de. de.

Anm. 1. Formene **אַתָּה** (vi) og **אַתָּה** ell. **אַתָּה** (J. Hanf.) forekomme kun en Gang.

Anm. 2. Pausalsformer ere: **אַתָּה**, **אַתָּה**, **אַתָּה**, **אַתָּה** (§. §§ 14, 19 d. A., 18 A. 7).

Anm. 3. **אַתָּה** bruges tillige som Objektivum i Utdelingen:
1) **הַ** **אַתָּה**, 2) **הַ** **אַתָּה** og 3) **הַ** **אַתָּה**.

Anm. 4. Hanfionsformer ere underliden brugte for Hundrederne (§. omvendt). I Pentatenhen findes næsten stede **וְ** brugt om begge Kjen. Hvor det betegner et Hundrederord, have Masoreterne stillet **וְ** og læst **וְ** (§. 4 A.).

Anm. 5. Antager trede Persons Pronominiformer Artikler, gaae de over i Demonstrativernes Klasse, f. Ex. **וְהַ** denne, ellers **הַ** den.

Anm. 6. Disse former af de personlige Pronominer bruges næsten blot, naar de ikke bestemme eller afsynde et

¹⁾ Imod § 15 d. 3.

Udskrevet vedrørende Grammatik.

andet Ordets Begreb; altsaa ikke naar de flane som Subjekt eller i sideordnede Forbindelser.

§ 40. Trede de personlige Pronominer i Forbindelse med andre Ord som bestemmende eller udfyldende døsses Begreb (o: udtrykende Eiendoms- eller Objektsforhold), anvendes af hinc assortede (tildeels meget forandrede) former, som umiddelbart seies til disse¹⁾. Saadanne former kaldes Suffixer²⁾.

De Suffixer, som begynbe med en konsonant, have saedvanlig en betonet Vindevoxal (af U- eller E-lyden) naar de fries til Ord, som ender paa en konsonant.

Efter den Forbindelse, hvori de trede, have de en tildeels forskelligt Form.

a) Form ved et Nævneord i Enkelttallet (Suffixa nominum singularium):

	1. Hælledsl.	2. Hanf.	3. Hunf.
Enkeltt.	—	η	τι
	(η), (ηη), ηη—	(νη), νη—	(τη), τη—
Fleert.	α	ας	τα
	(α), αα—	(αη)	(τη), (τη),

Anm. 1. Af sjælvre former maales τη— 3 Pers. Enkelt. hanf., τη— og τη— 3 Pers. Fleert. hanf. Gør i Pausa.

Anm. 2. Suffixerne η, ας og τα have altsaa lydeligt σχήva

¹⁾ Denne Sammenstilling af Pronominet med et andet Ord er en stærke Udtilling af den i § 31 omtalte Eiendommelighed.

²⁾ I de Indo-germaniske Sprog bruges dette Navn paa en anden Maade, s. Madvig's lat. Sprogl. § 176.

spres lig, hvorfra Dogesj (ene) ikke indtræder, heller ikke Vindevoxal.

Anm. 3. η hælder i Pausa η— og τη— (§. § 19 d. II.), om η— i §. § 20 c. II.

Anm. 4. Om η (ε) i anden Person fort i §. § 15 a. II.

Anm. 5. Foran Suffixerne antage Hunjhæder paa τη— den oprindelige Endelse τη— (τη—); Haujhæderne τη— hortfader og Vindevoxal (af E-lyden) indtræder efter Hovedregelen. Om de af Kunend Hlyring følgende Forandringer if. § 25 II. 1.

Anm. 6. Ved disse formeres Forbindelse med Nominalformer (samt med de resto Prepositioner og som østeigt også med Participtierne) udtrykkes da hincs Eiendoms- eller Objektsforhold til disse. Herved til et Instrutiv betegnes disse Suffixer den eller dem, for hvem handlingen udgaaer, eller hvem en vid tilstand tilhører, f. Ex. τη— min hest, τη— (injuria tua) uret af dig eller mod dig (Maud), τη— της Sang (Vindes), τη— cende ham (en, det) af τη— (Participi), τη— til for dem (Kunets efter § 19 c. 3), τη— den handling, at vi skrive (vor Skiven).

b) Form ved et Nævneord i Fleertallet (Suffixa nominum pluralium):

	1. Hælledsl.	2. Hanf.	3. Hunf.
Enkeltt.	—	τη—	τη— (τη)
Fleert.	α—	ας—	τα—
	(α), αα—	(αη)	(τη), τη—

Anm. 1. Disse former ere ogsaaede ved at føje Suffixerne til Haujhæders Fleertalsendesser; τη hortfader (§ 15 d. 4); Suffixernes Enkelttalsformer spres deraest at være dannede under Indflydelse af Vindevoxalen (II). Fleertalsformerne enten paa samme Maade eller efter § 18 Anm. 2. De samme former forekomme ikke blot ved Dualis, men ere ogsaa særlig overført til Haujhæders Fleertalsendesse;

dog findes her ogsaa de under a anførte former (Seet
5.); f. Ex. וְאַתָּה מִנְחָתִי, אֲמֵנָתִי אֶת־עֲדָתֶךָ
(Is. 5.30 II. 3), תִּתְּנַחֲמֵד יְמִינְךָ, תִּתְּנַחֲמֵד
בְּצִדְקָתֶךָ, וְאַתָּה בְּרוּךְ קָדוֹשׁ.

Nem. 2. Med disse Suffixer forbinder også følgende Präpositioner og deres Composita: *mig* efter, *hos* til, *med* ind til, og *over* over (paa), underiden *paa* (paa) imellem og særligt *mig* under, f. Ex. *med mig* efter ham, *hos* til mig, *med mig* til Eber (§ 20), *over mig* over dig. *paa* forbinder særligt med Suffixa nou. sing., man Pronominiet selv er Sing.; Hvis Forholdet mellem to endte Partier eller ikke sammenhørende Gjenstande betegnes, bruges Hermen *paa*, f. Ex. *paa* mellem dig, *paa* mellem os, sammenhørende), *overpaa* mellem os (hver paa sin Side). *mig* forbinder sj. med Suff. verborum.

e. Form ved et Verbunni
(*Suffixa verborum*):

Hverken ved et Verbum er væsenlig sammen som ved et Nomen i Enkelttallet, med Undtagelse af Suffixet for første Person i Enkelttallet, der ved Verber er mindre affortet og hedder γ (som Bindesvokalerne bruges *Pat alh* og *Iser*). Desuden veje Bindesvokalerne her efter en bestemt Regel, idet Bindesvokalen af *A*-Lyden regelmæssigt anvendes ved *Præteritum*, af *E*-Lyden ved de øvrige Verbalformer.

Num. 1. Ved at indsyde et *a* (der sædvanligst assimileres) opstaaer følgende former, som især bruges i Pausa, ved vidje Präpositioner (A. 4) og ved Digterne:

~~og~~ og ~~en~~ 1 Pers. Enkelt. ~~en~~ 1 Pers. Elsker.
~~en~~ (~~en~~) 2 Pers. Enkelt. ~~en~~, ~~en~~ (dig) og
~~en~~ 3 S. Enk. Hant. ~~en~~ 3. P. Enk. Hant.

Nim. 2. Af seldne Færøer mødes nu og nu 3 P.
Sletta, Hanf. (Digt.).

Num. 3. Det Suffixed Forkiadesse med Verbet betegnes Objektforselaget (sædvanlig ret direkte, dog også det indirekte (Henspact) Objekt), f. Ex. *মাঝে হাত খাব* (mājē hāt khāb) han har havet mig, den mājē bring mig Bøfled.

Ann. 4. Med disse Suffixer forbinderes ogsaa følgende Partikler: *eg* det (her) er (egentlig Tilsværelse), *sy* (sy) er ikke, *sy* hvor er ?, *nøg* (nø) see her er, *nø* er endnu eg *nø* (nø, ø uddfældigt Præfiks) lige som, f. Ex. *nøg* det er ham, *nøde* hvor er din *nøg* (§. § 20 b og § 15 d 3) see her er jeg (see mig her). *nø* fortommer også med Suffixet (—).

d) Til lettere Øversigt ere de personlige Præministers simpleste og almindeligste Forme sammentatte i følgende Tabel

Seriens ziffer	Gesamtzahl der Schreiber derart bezeichnet	Bestimmt die Schreiber derart bezeichnet	Unterschiede der Schreiber derart bezeichnet		Bestimmt die Schreiber derart bezeichnet
			Bestimmt die Schreiber derart bezeichnet	Bestimmt die Schreiber derart bezeichnet	
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100

Num. Suffixerne *øg*, *iz*, *øn*, *ŋj*, som udgjøre en selvstændig Inflet og betoner Stavelse, følges iunge (gravia), de øvrige f. Ex. *ø-* lette (levia); *ŋ* staaer paa Grænsen til gravia. De øvrige Suffixer, som begynde med en Konsonant, er ubetonede.

§ 41. Det demonstrative Pronomen er: Enkeltt. Hunk. *ŋ* denne (dette); Hunl. *ŋni* denne (dette). Fleert. Fælledsk. *ŋiz* (f. *ŋiz*) disse, de.

Num. 1. Sædnuere former ere: *n* (Enk. Fælledsk.), venget især demonstrativt-relativt (den som); *ŋ* (Enk. Hunl.). Dicse former have aldrig Urtilsl.

Num. 2. De demonstrative Pronominer forbundes i visse Tilfælde med Urtilsl. Altid forbundne med Urtilsl. ere følgende Enkelttals-former:

ŋŋy (Hunk. *ŋŋr*¹⁾) Hunl. *ŋŋ* Fælledsk.

Num. 3. Som Uverbium bruges *ŋ* i Betydningen²⁾ her²⁾ nu og³⁾ til Forstørrelsing; f. Ex. *ŋ* *ŋŋ* hører for dog.

Num. 4. Det demonstrative (sædnuagtigt ubetonede) Nøgte *ŋ*, også *ŋi*, eller *ŋi*, betegner en Person paa Noget, eller en Retning mod Noget. Ved Nominer bruges næsten altid den første Form (f. § 32). Hyppigt forekommer det i Forbindelse med andre Pronominer (f. ovenfor) og med pronominaliske Uverbier, f. Ex. *ŋi* (*v*) ser der, *ŋŋi* derhen (og der).

§ 42. Det relative Pronomen er *wiç*, som er uden betoning.

Aldrig bruges det deraf næsten kun som Subjekt og Objekt, og selv i sidste Tilfælde føjes ofte et Suffix til Verket for at bestemme Kjen, Tal og Person. Ved de øvrige Forholds bruges næsten altid denne nojere Bestemmelse ved Suffixet, der sædvanligt er næret est eller flere Ord fra Relativet f. Ex.

¹⁾ Se referencen i § 36, 33.

wiç *wiç* i hvilken (som — i den) den er brugt (er). Dog findes det også i umiddelbar Forbindelse med Præpositioner, f. Ex. *wiç* for den (em), hem.

Num. 1. Som Relativærke overhovedet forekommer *wiç* dobbt i Forbindelse med Stedordverbier, f. Ex. *wiç-wiç* hører han (er); dobbt i Forbindelse med en Præposition, som relativ Stedordhjemmelse, f. Ex. *wiçw* hvor leggen med tilføjlet *w*), brede i Forbindelse med Uverbier f. Ex. *wiçw* ligesom, da (at) o. s. v.; decis aleu, i betydningen at, fordi (=w).

Num. 2. I flere mindre Stifter er det hyppigt afslampet til Præf., d. med Segol (f. Patetik) og den følgende Konsonant fordebet (f. uden Vocal), f. Ex. *wiç* som ikke (f. § 9 A. 5).

§ 43. Det spørgende Pronomen (uden Talsbetegnelse) er: Fælledsk. *w* hvæ, hvilke? (om levende væsener) Hunl. *w* Hvad?

Num. 1. Om (*-w*) f. § 11 med Num.; om *w* § 17
Num. 4.

Num. 2. I Forbindelse med det relative Pronomen (*wiçw*), holdnuere uden dette, betyder det: En hører som, hører som helst der (f. Ex. End. 32, 33).

§ 44. Ubestemte Pronominer ere *wiç* en anden (*wiçw*, *wiçw*, *wiçw*), *wiçw* Noget (quidquam) Subst. *w* (Subst. Alhed) enhver, heel Alt, alle (Stat. e. *w*, *w*; foran Suffixet) f. Ex. *wiçw* ethvert Gott, *wiçw* hele Folket, *wiçw* ethvert Slag Øer, *wiçw* alle. Dgaa ved andre Substantiver f. Ex. *wiç* (Ding), *wiç* (Mand) udtrykkes ubestemte Pronominer. Negative Pronominer udtrykkes ved at sette en Negation f. Ex. (*wiç*, *wiç* o. s. v.) i Stettingen, f. Ex. *wiç... wiç* aldeles ingen, *wiçw... wiçw* Intet.

Gjette Kapitel.

Om Nøgneordenes Dannelsse.

§ 45. Af Roden udviste sig umiddelbart (uden at optage nje konsonanter) deels Nominer, deels Verbet, deels begge Klasser (Stamet, Primitiver). Af disse dannes igen paa forskellige Maader afledede Ord (Derivater; Verbalier eller Denominativer).

Anm. 1. Da det med henbrygning til Ordernes Form ikke har noget væsentlig Indsigtsbryg, om de umiddelbart eller middelbart ere afledede af Roden, vilde Dannelsene i denne Henshilling især blive betragtede i deres Forhold til Roden.

Anm. 2. Regelmæssige tales de Dannelser, som udgaae fra Rodder bestaaende af tre stærke (alle foranderlige) Radikaler, uregelmæssige de, i hvilte paa Grund af Radikalernes Bestoffenhed enten Sammentrækning eller Udstoelse sauer Sted.

§ 46. Radderne udviste sig til Nominer paa en tredobbelts Maade, enten 1) blot ved Vokalisationen, eller 2) ved at fordyble een, sjeldent to Radikaler, eller 3) ved at optage fremmede Elementer.

§ 47. I de regelmæssige Dannelser deler den første Klasse sig igen i tre Hovedarter, hvoraf 1) den første indeholder de Nominer, som have den charakteristiske Vokal efter første Radikal, medens de to andre oprindeligt ere vokalose, 2) den anden har den charakteristiske Vokal efter anden Radikal, saaledes at den første oprindelig er vokallos, 3) den tredie har en charakteristisk uforanderlig

Vokal efter første Radikal, men tillige en bestemt, sjældent foranderlig Vokal i sidste Stavelse.

§ 48. a) Som oprindelige (ubetonede) Vokaler i første Hovedart forekommer (—), (—) eller, især ved Gutturaler, (—), og (—) sj. (—) f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$ Songe, $\ddot{\text{æ}}$ Bog, $\ddot{\text{æ}}$ Dyrekalb, $\ddot{\text{æ}}$ Morgen. Disse oprindelige former forekomme ved tilføjelsen af Suffixer og Hunkjensendelsen m —, sædvanligt ogsaa i Stat. const. fl., og foran Dualisendelsen, f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$ (af $\ddot{\text{æ}}$) Knæ, $\ddot{\text{æ}}$ Dronning. I Stat. abs. Sing. dannes de overensstemmende med § 19 b med Anm. 4 og § 18 med A. 4, altsaa: $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$; disse former ere uforanderlige ved svag Betoning (§ 30 A. 4), og bruges altsaa tillige i Stat. c. Sing. Ved tilføjelse af Pluralsendelsen (= eller m) bortfalder den charakteristiske Vokal, idet anden Radikal slutter sig til Endelsen og erholder Kamets (§ 19 c), altsaa: $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$. Holes Suffixa lever til Hunkjonnets Fleertalsendelse, saaer Stammen samme Form, som i St. abs.; Suffixa gravia medfører samme Form, som St. c. Plur., f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$. Begge Klasser af Suffixerne medfører ved Fleertalsendelsen m Formen for St. c., f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$, men $\ddot{\text{æ}}$ mine Been af $\ddot{\text{æ}}$ (§ 23 A. 2 c).

Anm. 1. Pausasformen med Kamets (§ 19 b A. 4) findes ogsaa hyppigt, naar Ordet har Vrillen, f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$ (i dette Ord seofse).

Anm. 2. Nogle Nominer med oprindeligt (—) have (—) for (—) i St. abs. og c. Sing. f. Ex. $\ddot{\text{æ}}$, $\ddot{\text{æ}}$ Lele (§ 19 b A. 4).

Num. 3. *Gutturalernes Afbigæller* følger af § 8 med §. 2 og §. 3. § 19 a. §. 2 og 3. f. Ex. *לְבָבֶן*, *לְבָבֶן*, *אַתְּ* *לְבָבֶן* (*לְבָבֶן*). *לְבָבֶן* antager *Rhatet* Namets (§. *Ramets* *Rhatet*) under p i St. abs. *Bl.*

Num. 4. En afgørende Dannelsje i St. abs. *Bluy*, hvor først de Ord, som enten ikke forekomme i *Singulært*, eller med en anden betydning, f. Ex. *וְפִזְכָּרָה* *Pistacimodder* (arab. *Ginsj.*), *וְתֵדָבָרָה* de indre Dole, *אֲגָרֵלָה* *Herte* (arab. *Mardilis*) if. *Talordens Pluresformer*.

Num. 5. I St. c. og ved *Suffixa gravia* i *Plur.* står den anden Radikal sig til sidste Stavelse, hvorfør *Dagesh* (lenc) ikke indtræder i dette Tilsæt. f. Ex. *וְיָמִים*.

Num. 6. *Abfæret* *רְ* lagges også til den oprindelige Form, men da det er ubetonat, maa *(—)* gaae over til *(—) (—)*, f. Ex. *רְמַעַם* med *Ufen*, *רְמַעַם* til *Ufet*; (Se. §. 24 A. og §. 32).

Num. 7. De af disse Stamord uddelede Hunksord har blot Endelsen *רְ* (i fraværd af nødvendige *Vinforsol*) og ikke hændelige ved den oprindelige *Vefot* i den sammeartige Stavesje.

b) Denne Dannelsje forekommer især med substantivisk, f. d. vist *aristotelfisk* *Betydning*. Afledet af transitivue *Stammer* har Noemen med oprindeligt *(—)* både aktiv og passiv *Betydning*; de med oprindeligt *(—)* og *(—)* især intraktiv og passiv *Betydning*, f. Ex. *רְבָּה* *Bara* (er *bedt*), *רְבָּה* *Nuv* (brænde *hænblingen* af *rene* og *det* *Nevde*), *רְבָּה* *Yansaub*, *רְבָּה* *Hetscher*. Uudtiden forekomme ved *Siden* af hinanden, fastslægt med forstellig *Betydning*, f. Ex. *רְבָּה* *Alten*, *רְבָּה* *det* *blæste* (*Indeandret*), *רְבָּה* *Dal*, *רְבָּה* *Dylle*.

§ 49. En Overgang til den følgende Art kunne noget faa Substantiver, som, i St. abs. og væntr. have *Wofalen* mellem anden og tredie Radikal, men som forbundne med *Suffixer* antage en den foregænnde Art lignende Form, f. Ex. *רְבָּה* *Hansing* (*רְבָּה*), *רְבָּה* *Nalle*, *Glæder* (*רְבָּה*). Hertil høre *Stamverbernes* forbundne *Injunktionsformer*, f. Ex. *רְבָּה* at være

tung (*רְבָּה*), *רְבָּה* et *frice* (*רְבָּה*, ved *Suff. gravia* og *et* *sek-
væltigt* *רְבָּה*).

§ 50. a) Den anden Hovedbart har i den absolute Status særligt *Ramets* under den første Radikal (§ 19 c), mellem anden og tredie Radikal *Ramets*, *Ejere*, *Rholem*, *Rhitel* og *Rhentel*, af hvilse de to første ere foranderlige, de tre sidste uforanderlige, f. Ex. *רְבָּה* *Ord*, *Ring*, *et* gammel, *רְבָּה* stort, *רְבָּה* *Høst*, *רְבָּה* *stærk*.

Ramets i første Stavelse bortholder ved *Betonings-
Foranbring*; *Ramets* og *Ejere* gaar i *Qulclittaslet* i St. c. og
ved *Tilhæftelsen* af *Suffixa gravia* over til *Patakh*; i St. c.
Plur. (og ved *Suff. gravia*) bortholder i Regelen ogsaa *Hæ-
venbøfalen*, og en *Hævenbøf* antages for den første af de to
bøfalske Konsonanter (§ 19 a. 1 Num.). *Ulfao*:

Ex. <i>רְבָּה</i> , St. c. <i>רְבָּה</i> , ved <i>Suff. levia</i> <i>רְבָּה</i> , ved <i>Suff. gravia</i> <i>רְבָּה</i>	
Bl. <i>רְבָּה</i>	<i>רְבָּה</i>
Ex. <i>רְבָּה</i>	<i>רְבָּה</i>
Bl. <i>רְבָּה</i>	<i>רְבָּה</i>

Num. 1. I nogle faa Ord med *Ramets* i Hovedstavelsen antager første Radikal *Ejere* i St. abs.; man maae *Or-
dene*: *רְבָּה* *Hjerte*, *רְבָּה* *Blænde*, *רְבָּה* *Mibben* (*Hunk*), i
Bl. *adv.* *רְבָּה*; i de øvrige former gaar det over til
første Hovedbart, St. c. *Sing.* *רְבָּה* (*רְבָּה*), *foran* *Suff.*
רְבָּה, St. c. *Bl. adv.* *רְבָּה*.

Num. 2. I St. c. *Sing.* antage nogle Ord med *Ejere*,
hældtere med *Ramets* en segolæret Form; man maae
רְבָּה (*רְבָּה*) *Sludder*, *רְבָּה* (*רְבָּה*) *Lamb*, *רְבָּה* (*רְבָּה* og *רְבָּה*)
Reg.

Num. 3. Nogle faa Substantiver med *Ramets* (især i bet-
egnede *Stæng*), ofte med *Rholem* og *Rhitel*, de
først med *Rhentel* antage ikke *Ramets* under første Ra-

vitol, f. Gr. *vip* *dst*, *vip* *dst*, *vip* *dst*, *vip* *dst*.
Eindem *Kamets* er i dette Tilfælde uforanderlig).

b) Formen med *Kamets* forekommer især i Substantiver, der med *Schuret* som passivt Particium (naar den udtedes af transitivt Stamverb), de øvrige der som Adjektiver. Formen med *Tsere* danner isærligt af transitivt Stamverb, men har da passiv Betydning. Hochsaget mellem disse former oplyses ved følgende Eksempler: *vip* *Neg.*, *vip* *rygende*, (*vip* *fest*), *vip* *Velbefindende*, *Held*, *vip* *afstart*; *vip* *bundet*, *vip* *en Gang* (den *Bundne*), *vip* *rug* (*vip* *Rigdom*).

c) Adjektiverne af denne Form have isærligt Hunkjendelserne *vip*. Hunkjensubstantiver udtedes især af Formen med *Kamets* og betegne Egenskaber, f. Gr. *vip* *Øletsærlighed* (*vip*, *vip* *vip*).

Anm. 1. De med *Tsere* beholde underiden denne Vokal under Urtingen, f. Gr. *vip* *Rev* (passiel), *St. c. vip*, *vip* *Vestbyr* (*vip*) hedder formen *Gufstere* *vip*.

Anm. 2. Af Formen med *Rholem*, isærligere af Formerne med *Rhirek* og *Schuret* forekommer underiden Substantiver med Hunkjendelsen *vip*, f. Gr. *vip* (*vip*, *vip*) *Negelse*, *Nogoffer*, formen *Gufstere* *vip*; *vip* *Hersters* *Inte* (af *vip*), formen *Guf*. *vip*. Dette former have aldrig autonom *Kamets*.

§ 51. Den tredie Hovedart har hyppigst *Rholem* (uforanderlig) i første Stavelse, ledsgaget af *Tsere* i anden Stavelse; dette beholdes isærligt i *Stat. c.*, men bortfalder ved ethvert besøjet Endetilslag. Med denne Form betegnes især en Person i en vis Virksomhed, f. Gr. *vip* *Biinggaardemand* (*vip*). Endnu hyppigere bruges denne Form som altidt Particium af Stamverbet,

selv naar et saabont ellers ikke forekommer, f. Gr. *vip* *talende* (*vip* *Ord*, *vip* *han talebe*).

Hunkjensformen har hyppigt Endelsen *vip*, f. Gr. *vip* *Sidetrad* (om Planter), foran *Gufstere* *vip*. Substantiver med Endelsen *vip* beholde isærligt *Tsere* i *Stat. obs.*, f. Gr. *vip* *Beerflugtslighed* (*St. c. vip*).

Hankjendord, som ikke betegne en handlende Person, have isærligt (foranderligt) *Kamets* i anden Stavelse, f. Gr. *vip* *Cvighed* (*vip*, *vip*, *vip*).

Anm. Gjældent forekomme andre uforanderlige Vokaler i første Stavelse, f. Gr. *vip* *Tempel*.

§ 52. Den anden Hovedklasse af Nominaldannelses anvender Fortdoblings af Madikaler. Hyppigst fordobles anden, isærligere tredie, endnu sjeldnere begge tillige (Intensivformer).

a) I Betydning og Dannelse ligner den første Art af denne Klasse anden Art af den foregaaende. Hovedvokalen er i anden Stavelse; men første Stavelse maa uodvendigvis ogsaa have en Vokal (isærlig *Vatafh*, men *Rhirek*, naar sidste Stavelse har *Tsere*); denne er uforanderlig. I sidste Stavelse er *Tsere* foranderligt (dog ikke i *St. c. Sing.*), de øvrige ikke. Formen med *Kamets* betegner fornemmelig Personer efter deres Haandtering eller stadiige Besjæstigelse, f. Gr. *vip* *Bueskytte* (*vip* *Bue*); Formen med *Tsere* især en vedvarende physiske Egenskab (hyppigst om Naturfejl), f. Gr. *vip* *blind*, *vip* *dov*, *vip* *gøbt seende*, *flatviet*; de tre øvrige former ligeledes især Egenskaber med forstørret Betydning, f. Gr. *vip* *nidijsært*,

(sædvanligere מְ), חַ Helt (meget mandig), מְ fuld af Raade, מֵ retsædig.

Hunkjensformen (baade med Endelsen נִ og n) anvendes især til Dannelsen af Substantiver, f. Ex. מִגְּרָ (M. גָּרָ) ved Land, מִגְּרָ Synd (M. גָּרָ Synd), מִגְּרָ Sigurting (M. גָּרָ), מִגְּ Blindehed.

b) Ved Fordoblingen af tredje Radikal adskiller enten en mellemkomnende Betal den fordeblevne Radikal, f. Ex. מִגְּ gren, מִגְּ tolig; eller i modsat Tilfælde viser Fordoblingen sig først under Pointingen; dette er hyppigere end hūnt, f. Ex. מִגְּ Kamel (גָּמָ M. גָּמָ) מִגְּ lidet, ung, מִגְּ Hunl. מִגְּ (גָּמָ lidet), מִגְּ syraglet, גָּמָ .

Anm. Underiden er endog i St. obs. første Radikal uden Betal; i dette Tilfælde har anden Radikal Patakh, f. Ex. מִגְּ Gæst (גָּמָ) מִגְּ lidet (גָּמָ).

c) Fordobling af de to sidste Radikaler er sjælden; de saaledes dannede Ord ere især Adjektiver, som betegne en Farre, f. Ex. מִגְּמָ red, מִגְּמָ sort.

§ 52. Af de ved Optagelsen af nhe Elementer dannede Hætmer er den med foranset (oprindeligt vokalisk) n den vigtigste. Dette n anvendes deels i adjektiviske Ord, som betegne en vis Handling (som Participlemaerk i de fleste afledede Verber; f. § 69 fgg.) deels til Dannelsen af Substantiver. I sidste Tilfælde er første Radikal regelmæssigt vokaliseret og n antager Patakh, sjeldnere Khirek (§ 51 a). Vokalerne Kamets og Tsere i sidste Stavelse ere foranderlige (Tsere gører i Sing. i Stat. c. og ved Sull gravia over til Patakh, men kortsælger ved Endetilfælge). Hætmen betegner især Stedet, hvort Roget findes eller foregaaer, Tiden, hvori Roget foregaaer, og Red-

skabet, hvormed Roget udfores, eller overhovedet det, der gjøres, f. Ex. מִגְּ (§ 25 A. 2 c) Kildevæld (Kildested), מִגְּ Alter (Sted, hvor der offres), St. c. מִגְּ (f. § 25 A. 2 a) מִגְּ Regel (Kredstab til at aabne med), מִגְּ Sorg (som anstilles), St. c. מִגְּ , מִגְּ Antal (det, som tælles).

Formen med Khirek i sidste Stavelse er hyppig som Particium, sjælden som Nomen; man mætte מִגְּ Odelag, gæsse, מִגְּ Kostillest.

Hunkjensordene danner hyppigst ved Endelsen n , som have Endelsen n , have øste tilfælge i (Stat. c. sted), f. Ex. מִגְּ Ruis (Gænge Spise), גָּמָ mæsse, מִגְּ (f. מִגְּ) Herrsdomme, מִגְּ Stegt, St. c. מִגְּ (mæsse), גָּמָ mæsse, St. c. מִגְּ .

§ 53. Riguerne i Form er Dannelsen med foranset n , hvoretved betegnes en Person i et visst Forhold, eller i Hunkjendoen en Tilstand; f. Ex. מִגְּ Lærling, מִגְּ (med usædvanligt $\rightarrow$) dyb Sæn.

§ 54. Endelsen n har i det sædvanlige Spræk i Substantiver bruges sovel til Dannelsen af Substantiver, som af Adjektiver. Dogge Klasser af Endelsen n er sædvanligt dominanta. Adjektiverne betegne især en vid Orden, f. Ex. מִגְּ bagst, מִגְּ først, Forrest (Stat. Hoved; f. § 48 A. b). Substantiverne forholds hyppigt anden, sjældent tredje Radikal, f. Ex. מִגְּ (St. c. מִגְּ) Hunger (גָּרָ), מִגְּ Diftergave, מִגְּ Bord; מִגְּ (גָּרָ) Smerte (St. c. מִגְּ), מִגְּ Undergang.

§ 55. Ved Aflejningendelsen n betegnes en Aflamning, en Henhæren, et Forhold til Roget, f. Ex. מִגְּ en Hebrew (om Beiningen f. § 20 c N.), מִגְּ kremmed; מִגְּ Soldatskabs (גָּרָ), מִגְּ nærdig (גָּרָ), מִגְּ underst (Dødens tallene). I Hunkjænet er Endelsen n hyppigst; men Fleerbæltet danner sjælden som af Endelsen n , f. Ex. מִגְּ Egypten, מִגְּ גָּמָ מִגְּ . Døsa forekomme ikke sjældent i sløsten-

lige Substantiver med Hunsthendelsen *n*, f. Ex. *træget* Ve-
gynbelse.

Anm. Af bestregtet Dannelsel er Ustændighedsdannelsen *s*, som
blot forekommer i Forbindelse med Hunsthendelsen *n*.
(Højest i det sløvige Sprog), f. Ex. *trægt* Ros, *trægt*
Rougedemme.

§ 56. Meget sjældent dannes Substantiver ved foranfaf *s*,
f. Ex. *trægt* Ølde; *trægt* Hydretasse (verbhalio).

Syvende Kapitel.

Uregelmæssige Dannelsler.

§ 57. I Neder med *s* assimilerede dette scheinligt med den
følgende Konsonant, naar det vokalistisk slutter sig til den føre-
gaaende Stavelse, f. Ex. *træg* Reise (*træ*; reise). Et *s* anden
Radikal, assimilerede dette scheinligt med tredie Radikal i former
af første Klaesets første Art (§ 18), f. Ex. *træ* Mæsebor (Brede)
Dual. *træg* (træ frastr.), *træ* Gjæ, Bl. *træg*.

Anm. 1. Enstavelsesord med *O*-*V* forud forlormne ikke af
diese Radikaler.

Anm. 2. Udeledt uregelmæssigt er *træ* Mæb (for eis;
dig. *træg*), Bl. *træg* (*træg*); *træn* Kone (træs hen-
des Mæb), St. c. *træg*, ved Suff. *træn*, Bl. *træg* (*træ*).

Anm. 3. Et *s* tredie Radikal under Uestimation blev Sted
ved Tilføjelsen af Hunsthendelsen *n*, dog ikke stedse, f. Ex.
træ (f. *træg*) verbast Nom. Infinitiv af *træg* den Hand-
ling at give, *træ* min Givne; *træg* (f. *træg*) Tresfæthed
(træg). Derimod *træg* Undersortet, i St. c. *træg*, ved
Suff. *træg*, Bl. *træg*, St. c. *træg* (§ 20 b L 1).

Anm. 4. Ædere er i disse og lignende sammenhængne For-
mer usænderligt i St. c. Sing.

§ 58. Et anden og tredie Radikal det samme Vog-
stav, assimileres disse stære i Dannelsen af første Klaesets

firste Art, f. Ex. *træ* Have; *træ* (træ begnede, bestyrke), *træ*
Næde, *træ*, pr. Ros, *træg*, *trægt* (ester § 9 L 3 og § 15 d 3).

Derimod *træ* saaret, ørge viflaffen, *træg* Hørban-
delse (*træg*) o. s. v. Ogsaa i former med foranfaf *s* og *træ*
eller ved Tilfejlen af Ustændighedsdannelsel er Sammentostringen
Regel, f. Ex. *træg* (§ 19 c 2) hastning, Bl. *træg* (med § 20 a),
træg (§ 18 L 4) Rumbrees of Dovare (*træg*), *træg* Vog-
talle (*træg* Verbandelse, for *træg*), *træg* Biggabelst, *træg*
Bindue.

Anm. 1. I St. abs. antage nogle Enstavelsesord stære
Samme som Patash, f. Ex. *træ* Høv, Bl. *træg*, andre i
Paas og ved Artiklen, f. Ex. *træ* et Høv (*træg*).

Anm. 2. Nogle med Ædere i Stav. abs. og c. saare under
Væringen Patash, f. Ex. *træ* Post (*træg*); andre med
Patash saar Ghirel, f. Ex. *træ* saar Gang, *træ* Næsel.

Anm. 3. Underiden er ved foranfaf *s* den antoniske Vo-
tal bleven uformadt under Væringen, f. Ex. i *træ* Skold,
træg Værselsstab, Ven (*træg*).

§ 59. a) Et *s* anden Radikal, lunde sagolerede former
ikke danner; men scheinligt antaged i Enstavelsesord, hvor-
ved første Radikal bliver vokaliseret (§ 19 b L 6), eller *s* bliver
holende, f. Ex. *træ* Brænd (Brægge St.), Bl. *træg*, St. c.
træg, *træ* Høv, Bl. *træg*, St. c. *træg*. Med foranfaf
s mærke man Ordet *træg* Væk (St. c. *træg* med Suff.
træg, Bl. St. c. *træg*).

b) Et *s* sidste Radikal, holder det regelmæssigt i den føre-
gaaende Vokal (men at denne dermed foranfares), men bliver
udstødt (mobile) ved Tilføjelsen af en Vokal, f. Ex. *træ* Hæng-
sel, med Suff. *træn*, Bl. *træg*; *træ* Ærone (f. *træg*), Bl.
træg, *træg* Synd (Stav. c. *træg*, Bl. *træg*).¹⁾

Anm. Underiden er *s* olierende, f. Ex. *træg* Synd, men
i Bl. *træg* regelmæssigt. — Omleg med Dannelsen af
træ er Dannelsen af *træg* (af *træ*) Partion, Hæders-
gabe af en Rei Mæb, Stav. c. *træg*, Bl. *træg*.

¹⁾ Ære, *træg* (Propos.) intøde, *træg*, *træg*, *træg*, *træg*,
whistet hebreiske Grammatik.

§ 60. Som første Radikal fremføder, i consonants kan i meget fåa Nominer; fædværdigt gører det over til *n*, f. Ex. *χῆρα* *Nym*, ved *Siden af* *χῆρα*. Som en følge heraf funne viose tv. Klasser af Radicer sjeldent foreværet. Uregelmæssige former opstaaer især ved foranført *n* og *r*; *n* gører da over til *χolem*, sjeldent til *χaref* (§ 16), og bliver uforanderligt, f. Ex. *χρόνια* *bestimi* *Tid* (St. c. *χρόνιον*, Bl. *χρόνης*); i disse former følges den § 61 givne Regel), dog *χρον*-sted, *χρην* *Verber* af et fremmed Land, *χρήστης* *Herkomst*, *χρήστης* (uden Sing.) *Slægter*, *Historie*.

Unn. 1. *n* og *r* beriske universiteten i ikke uveddede Stammer, f. Ex. *χράνιον* (*χρόνιον*, *χρην*), *χρήστης* *Sevn*, *χρήστης* *Verber*, *χρήστης* (*χρην*). Sjeldent ændreret dels fraage Radikal med den efterfølgende, f. Ex. *χρην* *Bartelstof* (Bz. *Strem*).

Unn. 2. Ved foranført Konsonanter er *n* sjeldent fædværdigt fremføder her v. f. Ex. *χρην*, det Verste af Mogen, *χρην* *Stælt*.

§ 61. a) I Radicer med *n* som mellemste Radikal forekommer dette hyppigere som Konsonant, især ved Fordeling (§. § 52). Dog gører *n* i dette tilfælde hyppigt over til *r*, f. Ex. *χρην* *Vassen*. Ogsaa i segelrede former er *n* ikke sjeldent Konsonant, dog blot i St. abs., fædværdigt med konsekvens for Segol, f. Ex. *χρην* *Døt* (St. c. *χρην* v. f. *χρην*), *χρην* *Undstof*, et aldeles uregelmæssigt (*χρην*).

Unn. Et Eksempel på Sammentoetning ogsaa i Statt. abs. er *χρην* *Stæmme* (*χρην*); *χρην* *Dag*, Dual. *χρην*, hæder i Bl. *χρην* (*χρην*, Bl. *χρην*). I *χρην*, *Kræft*, St. c. *χρην*, Bl. *χρην* (af *χρην*), og i flere lignende former er *n* gaaet over til *r*; aldeles uregelmæssigt er *χρην* *Hund*, St. c. *χρην*, Bl. *χρην*, St. c. *χρηن*.

b) I Det med Hæderordene ejer anden Radikal udslades i (§ 15 d. 2), f. Ex. *χρην* *hal*, *χρηn* *bed*, *χρηn*, *χρηn* *god*, *χρηn* *det Verste*. Befalen i disse former er uforanderlig:

Den § 51 omstalte Danmarks kan ikke anvendes i disse Radicer; thi ej f. Ex. maatte enten blive ej eller *χρηn*. Formen med foranført *n* har fædværdigt *χholem* (§ 16 a. 1), i anden Stavelse *χhurel*, f. Ex. *χρηn* *hvaler*, *χrēn* *Molighed*. Sjeldnere er, udslokt, f. Ex. *χrēn* *Hale*, (*χrēn*). Med foranført *n* mørke man *χrēn* *Vassen* (ise. § 50 a. II. 3).

c) Formen med oprindeligt *n* er hyppigt ganske regelmæssige, f. Ex. *χrēn* *hjænde*; i adskillige Ord er *n* fuldkommen gået over til *Vokal*, f. Ex. *χrēn*, *χrēn* *Gang*, *χrēn* *Kroite*. Af de fac segelrede former gaae adskillige som *χrēn*, f. Ex. *χrēn* *Vul* (men *χrēn* *Oliever*, Bl. *χrēn* v. Bl. a.). *χrēn* (*Stad*) hedder i Bl. *χrēn*, *χrēn* (een Gang *χrēn*).

Unn. I Nomina visse sig flere Spor af *n* som mellemste Radikal, end i Verber.

§ 62. Et *n* eller *r* vedte Radikal visse Radicer kunne sjeldent adskille, ere regelmæssige former sjeldne, f. Ex. *χrēn*, *Molighed*, *χrēn* *tolig*, *χrēn* meget *lang*, *χrēn* *Blottesse*, *χrēn*, *χrēn* *Vesedelse*.

a) Fædværdigt bliver i segelrede Ord i Statt. abs. og enstr. *n* til *Vokal* (*χhired*) og første Radikal bliver udelles (undtagen i Parja f. § 19 d. II.). De enlige former visse regelmæssige, f. Ex. *χrēn* *Leve* (*χrēn*, f. § 24 a.), *χrēn* *hængt* (*χrēn*, *χrēn*), *χrēn* *Eydem* (*χrēn*). Ogsaa *n* gør over til *Vokal*; men forste Radikal beholder fædværdigt *Vokal* og *Tonen*, f. Ex. *χrēn* *Sovmen*, *χrēn* *Lomhed*.

Unn. I nogle segelrede former med *n* antages Nomens ejgen i Statt. c. Pl. og i Dual., f. Ex. *χrēn* (*χrēn* *ung* *Gjærebuk*), *χrēn*, *χrēn*, *χrēn* (*χrēn*). Aldeles uregelmæssigt er *χrēn* *kar*, Bl. *χrēn*, *χrēn*.

b) Med en førtgaaende *Vokal* af *M-* eller *G-*lyden sammentoetning *n* til Segol; men isledesfor *n* skrives da *m*, f. Ex. *χrēn* *hund*, *χrēn* *hund*, *χrēn* St. c. *χrēn*, *χrēn*; Bl. *χrēn*, *χrēn*, St. c. *χrēn*, *χrēn* (f. § 7 og § 20 c); *χrēn* (*χrēn*) *frende*, *χrēn*, *χrēn*, *χrēn* *Einbom af Dræg*. — Med førtgaaende *O-*

eller U-kyb holder i sig som konsonant i Enden af Stædelsen, men bortfalder ved tilføjelsen af en konsonant: *vo* Høf, *gl.* *et*, *væ* vedstet, *Dasse*, men *ræz* *Eler*. Med Kyk sammenhænger, f. Ex. *væ* ræt (skrives også *væz*) *ræz*, *væz* (§ 20 c. II.).

c) Noget hyppigt forekommer tredje Radikal ikke i de simpleste Dannedser, f. Ex. *væ* *Evighed*, *væ* *Hænd*, *væ* (§. 11. 1) *Væn* (væn Beninde), *va* *Sau*, *St. v. væ*, med *Guss*, *væ*, *væ*, *gl. væz*, *væ*; deraf *va* *Datter*, *væ*, *væz*, *væz*.

Amm. 1. I Ordet *væ*, *væ*, *væ* og *væ* indtræder Radikalen ikke blot i Stat. t. (§ 31. II. 1), men også senere i Gussfører, *væ* min Hader (§ 20 c. II.), *væz*, *væz*.

Amm. 2. I Ordet *væ* (Med *væ*), levende, *Væ*, er det sidste *Væ* sammenhængende med det foregående, altsaa *væ*, *væ* (St. t. S. vi efter § 16 c.).

§ 63. Af denne høje Radikaler kunne forekomme i en Rot, hvorved enten den ene Svaghed harer Virkninga af den andens, eller begge berørte Afvigelser fra det Regelmæssige, herpaas forekommer der i det Fortragende enkelte Eemplarer; her tilsløres: *væz* *Nebbelag* (Neb. *væ*, Verb. *væz*), *væm* *Lov* (Neb. *væ*, Verb. *væz*), *væn* *Tegn* (Neb. *væ*).

Ottende Kapitel.

Om Verbernes Konjugation og Vojning i Almindelighed.

§ 64. Den Maade, hvorpaa Verbet dannes, enten umiddelbart af Nødet, eller ved Afsledning af andre Ordblaesser, er i det Mæstlige aldeles overensstemmende med den Maade, hvorpaa Nominet dannes (f. § 21 og § 45, fg.).

Amm. 1. Næret Konjugation anvendes i de semitiske Sprogs Grammatik blot om de forskellige klasser af Ver-

baldonmesser. — Med Undtagelse af første Konjugation (Stamverber) benyttes de øvrige Konjugationer ester de tilsvarende former i Præteritum af det i østre Grammatikker brugte Paradigma læg. Dettes Radikaler anvendes ogsaa til at betegne Radikalernes Orden, dog blot i de uregelmæssige former (§ 45 II. 2), daledes at de betegnet første, 2 anden, 3 tredje Radikal, forsømt uregelmæssigheden udgaaer fra en af disse, f. Ex. et Verbun *væ* er det, hvilket anden Radikal er et, som først gaaer over til Verbal eller bortfalke.

Amm. 2. Verbernes genera (activum, passivum, reflexivum) betragtes som selvstændige Konjugationer, ikke som enkelte sammenhængende former. Kun den første (active) Konjugation har tillige pådigt Particípium.

§ 65. De hebraiske Verber have foruden Particípiet tre modi (Udsigelsesformer). Disse etc:

1) **Modus indicativus** (Hvorved Noget udsiges, enten som virkelig, eller blot som en Forestellung, f. Ex. *væz* *væz* *væz*, Moses har skrevet til os; *væz* *hs*, Du skal ikke skrive);

2) **Modus imperativus**, f. Ex. *væz* *skriv*;

og 3) **Modus infinitivus**, f. Ex. *væz* *at* *skrive*; den sidste er egentlig en Nominalform (jf. § 49).

Indikativ har to Tidsformer, *tempus præteritum* og *tempus futurum*, benævnt ester hveres sædvanlige Anwendung i den selvstændige Sætning.

Amm. 1. Af futurum har i nogle Stammer udvallet sig en ny Form (almindelig kaldet f. aporeptum), ved hvilken især betegnes Beskring, Ønske eller Opmuntring, f. Ex. *væz* *væz* *Jorden* (shall) lade fremspire. Denne Form forekommer næsten altid i første Person; i denne betyder det samme ved Objekt *væ* (§ 44 II. 4); dette er i

denne Betydning sædvanlig betonet og forekommer udesten i alle Klasser af Verber (sæt. paragogicum), f. Ex. *תַּבְנִית* *לֹא מֵיָּגַר*.

Anm. 2. En sammensat Tidsform dannes af Futurum ved at sætte Stavelsen 2. foran og forudstille den efterfølgende Konsonant (i conversivum futuri) ¹⁾; dette i conversivum forbundet regelmæssigt med den offorteble eller forlængede Futurumsform, forsøvidt disse funne dannes. Sædvanligt, medfører denne Form Tonens Tilbagetrækning, hvor dette er muligt. Denne Form bruges om forbizangne Begivenheder i syvmaastridende Fortælling, f. Ex. *מִשְׁׁמֶן* *וְסָא* (sa, derpa) sagde han.

Anm. 3. De øvrige modi have ingen Betegnelse for Tidsforhjelle. — Imperativ danner ikke i de værste Konjugationer. Døgaa til Imperativen lægges hyppigt Adjektiv *תְּ*; sjeldent forekommer offorteble Hverter.

Anm. 4. Infinitivus har sædvanligt en dobbelt Form, *absolutus* og *construetus*. Den første benyttes til at udhævne det rene Verbalbegreb, dels alene islebetfor en modus finitus, især islebetfor Imperativus, dels i Forbindelse med verbum finitum, sædvanligt af samme Stamme; den anden bruges i de strængere grammatiske Forbindelser. Som verbalt Nomine antager infinitivus constructus i disse Klasser af uregelmæssige Verber hyppigt Nominetts Funktionsændelse (isæt. 1).

Anm. 5. Alle disse former have deres bestemte Vokaler; sædvanligt gaaer Præteritum ved sin karakteristiske Vokal i Modstilling til de øvrige.

§ 66. Til at betegne Personer, Tal og Kjen anvendes i Præteritum og Imperativ *Adformativer*, i Futurum tillige stedse *Præformativer* (§ 22).

¹⁾ Døgaaet ved Vortstafelse og Sammentrækning af *תְּ* og det stete.

Anm. 1. I første Person er Kjønnet ikke betegnet; heller ikke i tredje Person Plur. af Præteritum. I Futurum har tredje Person Sing. hem. samme Form, som anden Person Sing. Mest.; i Plurals har anden og tredje Person hem. samme Form. — Imperativ har sat anden Person.

Anm. 2. I tredie Person Sing. Maste Præteritum er Stammen nogen (uden Adformativ). Denne Form er da Grunnsymmen, og i den simpleste Konjugation (כִּי den lette, fordi Nomen ikke er betyget =: forøget) plejer man at betragte og nævne denne som Neden, uden Hensyn til om den virkelig forekommer, f. Ex. det ubetydige *תְּ* nævnes som Neden til *תְּ* Deel, Stykke, *תְּ* (han) adskilt, v. s. v.

Personen jældes i den hebraiske Grammatik denne Person først, derefter anden, sidst tredie.

Anm. 3. De fleste Adformativer og Präformativer ere (deels tydeligt, deels u tydeligt) dannet ved en Aftoning af de personlige Pronomener. — Da disse Formativer umiddelbart følges foran eller efter Stammen, kan de lettelig skelnes fra denne.

Anm. 4. Präformativerne ere oprindelig vokaliske. De Adformativer, som begyndte med en Vokal, nemlig *תְּ* (oprindelig *תִּ*), *לְ* (opr. *לִ*) og *רְ* (opr. *רִ*), have i Reglen Tonen og brevile da stede, at den foregaaende Vokal bortfalder. (De oprindelige former med Undtagelser af *תְּ* ere ikke sjældne). Adformativerne *תְּ* og *רְ* have dog Tonen. De øvrige Adformativer ere ubetonede.

Undtag. I Præteritum gaaer Tonen sædvanligt (undtagen i Pers. Plur.) over paa Adformativet, naar Partiklen *וְ* (og) umiddelbart er fojet til Verbet. Denne Forandring medfører ikke Vortstafelse af Vokaler, f. Ex. *תְּמִימָן* af *תְּמִימָה*, du tog. (Om denne Forbindelses Indflydelse paa Præteritums Betydning f. Synaten § 100 C).

§ 67. Med Præformativene i Præteritum foregår følgende
ændringer ved tilføjelsen af Suffixerne (§ 40 c).

Hunkjensenselseren. ל grader over til ל (ל) og har
stede tonen, undtagen hvorvanlig Suffixerne ב og ב ; Endelsen for anden
Person Sing. Mase. י taber Samets (i hvoz Sted Suffixets
Vindervokal indtræber, efter § 40); anden Pers. Sing. hem.
antager Vokalen ל , hvorefter den bliver lig første Pers. Sing.
(ל); Forstielserne mellem anden Pers. Plur. Mast. og Hem.
vindervokal, idet Endelserne ב og ב gaae over til ל . Vigtiges
bruges i Zukunfts Terciat stede Hunkjensformerne tillige
for Hunkjennet.

Tonens Flytning ved Tilføjelsen af Suffixet med-
fører de følgende Vokalændringer, f. Ex. בָּגַז han
afsløde ham (§ 48). De ubetouede Suffixer have ved Modsets-
ningen Verbet betouede Stavelse, hvorfør en senere Tonan-
velsen staende vekslas Konsonant, som oprindelig har have
Patakh (§ 20 b) antager Samets, f. Ex. בָּגַז han skal dem
(af בָּגַז og בָּגַז).

Num. Suffixer, som slude vise tilbage til Subjektet i Sæt-
ningens, kunne ikke føres som Objekt til Verbet. Dette
(reflexive) Forhold udtrykkes i Regelen ved de reflexive
Konjugationer, underiden ved Diminutiv.

Niende Kapitel.

Om de regelmæssige Konjugationer og deres Vojning.

§ 68. a) Konjugationen skal er aktivist med
transitiv eller intransitiv Betydning. De til denne
Konjugation hørende Verber (her de transitiv) have i Præteritum Patakh mellem anden og
tredie Radikal, mensens første Radikal oprindelig
er vokalos; denne antager da Samets (§ 49 c

2); de intransitive Verber og de, som udtrykke
en Sindsbevægelse, have ofte Esere, heldnere
Kholem, dels ene, dels ved Sidén af Patakh,
f. Ex. בָּא , han skrev; בָּא , var tung; בָּא og
 בָּא , elskede, בָּא og בָּא , var liben (Præterit.
M. G. og D).

b) I Futurum, Imperativ og Infinitiv
have de fleste Verber Kholem (nogle uregelmæs-
sige Verber Esere), de fleste Intransitiver og
de Verber, som udtrykke en Sindsbevægelse, Pa-
takh mellem anden og tredie Radikal; første Ra-
dikal er vokalos, undtagen i Infinit. absolutus;
Futurets oprindelig vokalose Præformativer antage
Hjelpevokal (efter § 49 a 1 og 2), f. Ex. בְּאַ :
han skal skrive, בְּאַ skriv og at skrive, בְּאַ
at skrive, בְּאַ , בְּאַ , בְּאַ (Futur. M. G. og D).

c) Transitive Verber (ogsaa nogle af de
Verber, som udtrykke en Sindsbevægelse) have
baade et aktivt og passivt Particium (§ 51
og § 50 a og b); Intransitiverne have sam-
et Particium med samme Vokal, som Præte-
ritum (§ 50), f. Ex. בָּאַ skrivende, בָּאַ stre-
vet, בָּאַ tung, anseet.

v. Eksempel paa et Verbum med transitiv Form.
Præteritum.

1. Scattered. 2. Sing. 3. Sing. 3. Sing.
בָּחַב כִּתְבָּה בָּנְבָּתָה בָּנְבָּתָה
Sing. בָּחַב כִּתְבָּה בָּנְבָּתָה
Plur. בָּחַב בָּנְבָּתָה בָּנְבָּתָה

1. **Futurum.**
1. **Høstledsf.** 2. **Hunk.** 2. **Hunk.** 3. **Hunk.** 3. **Hunk.**
3. **וְיָרַב תְּכַתֵּב תְּכַתֵּב אֶכְתֵּב.**
וְיָרַב תְּכַתֵּבנָה תְּכַתֵּבנָה נִכְתֵּב.

Imperativ.

2Pl. **חַנְךָ** 2Pl. **חַנְךָ**, 2S. **חַנְךָ**, 2S. **חַנְךָ**.
כְּרֹב פְּתַח כְּרֹב בְּתַחַנָּה

Infinitiv abs. **Infinitiv constr.**

בְּרַחֲבָה   **בְּתַחַנָּה**

Participium activ. **Participium passiv.**
פְּתַח   **בְּתַחַנָּה**

II. Eksempler på et Verb med intransitiv Form.**a) Præteritum ❶.**

כְּבָר כְּבָרָה כְּבָרָתִי כְּבָרָתִי
כְּבָרָה כְּבָרָתִים כְּבָרָתִין כְּבָרָתִים

Futurum.

יְכָבֵר חַכְבָּר חַכְבָּרִי אֶכְבָּרִי
יְכָבָרִי תְּכַבְּרָנָה תְּכַבְּרָה תְּכַבְּרָנָה נִכְבָּד

Imperativ.

כְּבָר כְּבָרִי כְּבָרִי כְּבָרָתִים

Infinit. abs. **Infinit. constr.** **Particip.**

כְּבָר (כְּבָר) כְּבָר

b) Præteritum ❷.

כְּמַן קְטַנָּה קְטַנָּה קְטַנָּה קְטַנָּה
קְטַנָּנוּ קְטַנְנָתָם קְטַנְנָתָם קְטַנָּנוּ

Anm. 1. I Præterit. gæter ved Tonens flytning undertiden Ejere over til Skriften (oxan en liquida eller Höstelyd), f. Ex. **מְשֻׁרָּג** (Præt. T og W). I have nævnt. Vorblæslen af Patakh i 3 Sing. Fem. og 3 Plur. er imod § 20 b. Desmed ere de former, som bruges foran Suffixer (פְּתַח og פְּתַחֲנָה) overensstemmende med Regelten.

Anm. 2.anskef Berber harve transitiv form i Præteritum, intransitiv i Futurum, Infinitiv og Imperativ, f. Ex. **מְלַא הַמִּזְבֵּחַ**, **מְלַא הַמִּזְבֵּחַ**. I Infinitiv konstr. have mange Berber huf. M. Kholem, i Infinitiv abs. alle.

Anm. 3. Formerne i Præterit. foran Suffixer (§ 67) ere da i Sing.: **כְּבָר (כְּבָרִי)**, **כְּבָרָה (כְּבָרָתִי)**, **כְּבָרָתִי** (2 Fem. og 1); i Plur.: **כְּבָרִים**, **כְּבָרָתִים** (2 Mas. og Fem.), **כְּבָרָתִים**. Om forandringen af Infinitiv ved Suffixer s. § 49. Imperativ 2 S. M. stemmer også heri overens med Infinitiv.

§ 69. Modsatningen til Konjugationen ❷, benævnes de ved Fordobling af mellemste Radikal dannede Konjugationer **מְכַבְּרָה** tunige (graves). Disse ere tre, en aktiv, en paæsiv og en reflexiv Konjugation.

a) Den aktive Konjugation (❷a) har i Præteritum sædvanligt de samme Vokaler, som Navnet, undtagen Patakh, sjeldent Segol¹⁾, for

¹⁾ Remlig i Berberne **מְלַא**, **מְלַא** og **מְלַא**, udenfor Marja.

Else, endnu sjeldnere Patakh for Khiref. De øvrige former have Patakh i første Stavelse, Else i anden; Infinit. abs. med Kholem er sjeldent. Sædvanlig bruges Infinit. constr. tillige som Infinitiv absolut. Particiippet dannes ved et setrøstet » (§ 52 §. 46), der ligesom Futurets Präformativer er uofalst.

Bed tilfejelsen af Udformativer, som begynde med en Konsonant, gaaer Else i Præteritum regelmæssigt over til Patakh (som i **רָאַת**), i de øvrige former øste (§ 48, Num. 4).

Betydningen af Piel er egentlig intensiv, øste causativ eller iterativ i forhold til Præmitivet (Nomen eller Verbum); i Syrogrugten kan Grundbetydningen blive ukjendelig, f. Ex. **רָאַת** bred, Piel **רָאֵת** sanderbred, **רָאֵת** (udførde en skriftlig Bestemmelse) besluttede, **רָאֵת** ørede, **רָאֵת** talede, følte Ord (**רְאֵה**) sammen, **רָאֵת** talte, **רָאֵת** fortalte.

Egenværelse på Konjugationen Piel.

Præteritum.

בָּנָה בָּנָה בָּנָה בָּנָה בָּנָה
בָּנָה בָּנָה בָּנָה בָּנָה

Futurum.

יִבָּנֶה תַּבָּנֶה תַּבָּנֶה אֲבָנֶה
וְבָנֶה תַּבָּנֶה תַּבָּנֶה נְבָנֶה

Imperativ.

בְּתַבִּיבְ בְּתַבִּיבְ בְּתַבִּיבְ

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particip.

בְּתַבִּיבְ בְּתַבִּיבְ בְּתַבִּיבְ

b) Den passive Konjugation (Gz) har i alle former Navnets Vokaler, undtagen i Infinit. abs. (Kholem) og i Particiippet, der som Nominalform i Stat. abs. har Kamets.

Pual bruges som almindeligt Passivum, og den specielle Betydning fremtræder her sjeldent tydeligt, f. Ex. **רָאֵת**, følte, **רָאֵת**, blev født, (**רָאֵת** hjælp ved Fødselen).

Egenværelse på Konjugationen Pual.

Præteritum.

בָּנָה בָּנָה (Beiningen og Vokalsorantringen er den samme, som i de foregaaende Eksempler).

Futurum.

יִבָּנֶה יִבָּנֶה (Beiningen og Vokalsorantringen er den samme, som i Futur. Piel).

Imperativ mangler. (§ 65 II. 3).

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particip.

בָּנָה בָּנָה בָּנָה

Anm. 1. Passivernes almindelige hjælperord er den dunske Vokal i første Stavelse.

Anm. 2. Participleordet *z* mangler underiden, saavel i Piel som i Pual, f. Ex. *מִזְבֵּחַ* for *מִזְבֵּחָה*.

c) Den reflexive Konjugation (*גַּםְלָה*) har i alle former Navnets Vokaler, forsaa vidt disse ikke forandres efter Vyldærens Regler, *z* borttafes efter Präformativerne (§ 15 d 2), og *z* kan omfattes med en Hvislelyd (§ 15 b). Hyppigt forekommer her Patakh (i Vanja Kamets) for Tsere.

Reflexivet gaaer hyppigt over til passiv eller intransitiv Betydning; den intensive Betydning er ofte tydelig, f. Ex. *וְיָתַגְתֶּה*, vogtede, bevogetede, *וְיָתַגְתָּה*, vogtede sig (med Daath); *וְיָתַגְתָּה* mynstrede, Hiph. mynstredes, *וְיָתַגְתָּה*, git, Hiph. vandrede.

Ejempel paa Konjugationen Hitpael.

Præteritum.

הַתְּפַתַּחַ (Som de foregaaende Præteriter).

Futurum.

תְּפַתַּחַ (Som Futur. Piel; i første Person Sing.

fædvanligt **תְּפַתַּחַתּוּ**, if. § 19 a 2).

Infinitiv og Imperativ: Participium.

תְּפַתַּחַתּוּ   **מִתְּפַתַּחַתּוּ**

Anm. Piel og Hitpael forekomme ofte, men at Piel er

dannet. Af Hitpael har endog udviklet sig en egen passiv form (Hitpaal, sels.), f. Ex. *מִזְבֵּחַ*, de mynstredes.

§ 70. Ved at sætte *z* uden Vokal foran Stammen, som den er eller vilde være i Præteritum N. Ral, dannes Præteritum i Konjugationen *תְּפַתַּחַ* (med Hjelpevokal efter § 19 a). Heraf dannes umiddelbart Participiet og den ene Form af Infinitiv abs. (som især bruges foran Præter. § 65 II. 4). Futurum dannes ved at sætte Präformativerne med Hjelpevokal foran *z*, som da assimileres med første Radikal; denne antager Kamets (§ 19 c 2), og sidste Stavelse faaer Tsere for Patakh. Hertil slutter sig Infinit. og Imperativ med Guttralen *z* istedetfor Futurets Präformativer (Infinit. abs. har ogsaa i denne Konjugation Kholem i sidste Stavelse).

Betydningen af Rial er oprindelig reflexiv; hyppigt bruges den dog i passiv eller intransitiv Betydning, f. Ex. *וְיָתַגְתֶּה*, vogtede sig, *וְיָתַגְתָּה* delte sig, affondredes, *וְיָתַגְתָּה* blev skrevet, *וְיָתַגְתָּה*; for (egentlig forpligtede sig ved svar opstillede Gjenstande).

Ejempel paa Konjugationen Rial.

Præteritum.

נִתְּפַתַּחַ (Som de foregaaende Præteriter).

Futurum.

יִתְּפַתַּחַתּוּ **תְּפַתַּחַתּוּ** **אֲכַחַתּוּ** **אֲכַחַתּוּ**

o. f. v. o. f. v. o. f. v. o. f. v.

Imperativ.

הַבְּחָבֵב הַכְּתָבִי הַלְּחָנָן הַקְּתָבָנָה

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.
הַבְּחָבֵב הַכְּתָבִי הַלְּחָנָן הַקְּתָבָנָה

Anm. Ved tilføjelsen af *Bed* converst. er denne underiden brugt tilbage, f. Ex. וְיָמַר, og han blev slaget. (Efere kan gaae over til Patakh efter § 48 II. 4 if. § 69 a).

§ 71. a) Konjugationen iverk danner, som Navnet viser, Praeteritum med Khirek (for Patakh) i Endestavelsen; første Radikal er udkalles og slutter sig til den ved et oprindelig volalloft til dannede første Stavelse (med Khirek). Det sidste Khirek gaaer i de øvrige former over til Patakh, og til hertilskud i Regelens efter Futurets Preservativer, stedse efter Participialmæret.

Denne Konjugation har en særligt form for Futurum apocopatum, der ligesom Imperativ og Infinitiv abs. har Efere i sidste Stavelse for Khirek (dog indtræder Khirek efter § 48 II. 3).

Khirek i Hovedstavelsen er stedse betonet foran Absorbativerne וְיִמְלֹא, וְיִשְׁתַּחֲוו, og Nejxet וְיִתְהַלֵּךְ is 65 II. 1 og 3). Ved flere Konsonanter Sammenfølde gaaer Khirek i Praeteritum over til Patakh, i de øvrige former til Efere (§ 48 II. 4).

Betydningen af Hifil er causativ hhv. af transitive og intransitive Begreber; dannelsen af de første antager Verbet hyppigt dobbelt Objekt (et for det causative Begreb, eet for det transitive Stambegreb), f. Ex. וְיִתְהַלֵּךְ, nærmende sig,

וְיִתְהַלֵּךְ, lod nærmme sig, bragte, og (med underforstaet tilbagevisende Objekt) var nærværd; וְיִתְהַלֵּךְ, arbede, וְיִתְהַלֵּךְ, lod arve (עֲבָדָה בְּנֵי לְבָנָה, han lod dem arve Landet); וְיִתְהַלֵּךְ, han lod det regne (כֶּבֶשׂ Regn).

Exempel på Konjugationen Hifil.

Praeteritum.

**הַבְּחָבֵב הַכְּתָבִי הַלְּחָנָן הַקְּתָבָנָה
הַכְּתָבִו הַכְּתָבָם הַכְּתָבָתוֹן הַקְּתָבָנוֹן**

Futurum.

**וְכָחֵב הַבְּחָבֵב מִבְּחָבֵב הַכְּתָבִי אֲבָחֵב
וְכָחֵבוֹ פִּבְּתָבָנָה תְּכָחֵבוֹ פִּבְּתָבָנָה נִבְּתָבָנָה
(אֲבָחֵבָה)** (Fut. apocop. Gut. parageg. לְכָחֵב)

Imperativ.

הַבְּחָבֵב(הַכְּתָבִי) הַכְּתָבִו הַכְּתָבָנוֹן הַקְּתָבָנוֹן

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

טְבָחֵב תְּכָחֵב הַכְּתָבִי

b) Den her tilsvarende passive Konjugation er iverk med Samets khatus (undertiden Kibbutz, § 48 II. 5) og Patakh i alle former, undtagen Infinitiv abs., der ligesom i Hifil har Efere i sidste Stavelse. Infinit. constr. forekommer ikke.

Bed tilslætning af Praesformativerne betyder "stede". Hovedformerne af Høfal ere da:

Praeterit. **בָּקַר**, futur. **בְּקַרְתִּי**, Imperativ (mangler), Infinit. abs. **בְּקַרְתִּי**, Particip. **בְּקַרְתִּי**.

Unn. 1. Høfal forekommer underiden, men et højt syns at være vanned.

Unn. 2. I Betydning slutter denne Konjugation sig fastvært til højt, men er især i regelmæssige Verber temmelig fridens (antogenen i det sibigste Sprug). f. Ex. **בָּרַא**, blev bragt til at arbe, maatte **אָרַב**, **לְבָרַא**, blev indsat til Rønge (**לְבָרַא** berfsee, var Rønge, **לְבָרַא** indsatte som Rønge).

§ 72. Etuellen disse typiske forekommende Konjugationer, givet her endnu nogle Hedenre, som især anvendes i uregelmæssige Verber. De vigtigste af disse ere:

a) **Perf.** (med usædvanlig Skolem i første Stavelse), passiv **וְהָלֵל**, refleks **וְהָלֵל**;

b) **Prætel.** **פְּנַל**, **חִלְפָל**, med Herdoling af tredje Radikal;

c) **Пілпель.** **פְּלַפְּל** og **חִלְפְּלַפְּל** forekomme kun i uregelmæssige Verber, med Herdoling af første og tredje Radikal, hvormed anden Radikal betyder.

d) Endnu hedenre er **פְּנַל** med Herdoling af anden og tredje Radikal.

I Betydning og betydning ligge de Prætel og bruges ikke desværre denne, f. Ex. **וְלֹא**, **שָׁבַד** Redber, **עָמַד**, **שָׁנַגְלֵדֶה**, **בָּרַא**, **בָּרַא** relig, **בָּרַא** underholdt, **בָּרַא** past. (af højt mæde). **לְבָרַא**, forbandede (af **בָּרַא**, **בָּרַא** var lit, **בָּרַא** engagere); **לְבָרַא**, bantede heftigt (om hjertet), af **בָּרַא**, **בָּרַא** rede om.

§ 73. Nagtet Gutturalverberne væsentlig slutter sig til de regelmæssige Verber, medfore dog

Gutturalernes Giendommeligheder saa betydelige Forandringer iffe blot med Hensyn til Vokalene, men ogsaa i Stavelsternes Forbindelser, at disse Verber kreve en selvstændig Betragtning (Om Gutturalen u. s. § 76).

a) I Verber, hvis første Radikal er en Guttural (*Verba primæ gutturalis*), opgives Herdoling af første Radikal i Rival; Khirek gaaer da over til Tjere (§ 48, II. 4), og dette bliver uforanderligt. De øvrige Usvigelser følge af. § 8 o. og II. 2, § 19 o. 2 og II. 2, § 18 II. 8. Prætel, Pual og Hilpael ere aldeles regelmæssige.

Egenværl på et Verbum *primæ gutturalis*.

Kal.

Præteritum.

עָמַד (han stod), som **בָּמַבְּרִית** (i anden Pers. Plur. **עָמַדוּ**, **עָמַדוּ**).

Futurum.

עָמַד **תָּעַמֵּד** **פָּעַמְדִּי** **פָּעַמְדִּי** **עָמַד**
עָמַד **תָּעַמְדָּה** **פָּעַמְדָּה** **פָּעַמְדָּה** **עָמַד**
(**תָּעַמְדָּה**, **פָּעַמְדָּה**, **פָּעַמְדָּה**, **פָּעַמְדָּה**)

Imperativ.

עֲמַלְךָ, **עֲמַדְךָ** **עֲמַדְךָ** **עֲמַדְךָ**

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

עֲמָד   **עַמְדָה** **עַמְדָה**

Rifal.

Præteritum.

נִעְמָד **נִעְמָדָה** **נִעְמָדָה**

o. f. v.

Futurum. Imperativ.

יַעֲמֹד   **הַעֲמֹד** (korrigt regelmæssige).

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

עֲמָד   **הַעֲמָד**   **עַמְדָה**

Hifil.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

הַעֲמִיד   **יַעֲמִיד**   **הַעֲמִיד**

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

הַעֲמָד   **הַעֲמָד**   **עַמְדָה**

Hofal.

Præteritum.   Futurum.

(הַעֲמָה) **יַעֲמֵד** **הַעֲמָה**

Infinitiv abs.   Particpium.

הַעֲמָד   **כְּעַמְדָה**

Num. 1. Et Turen skyttet, s. Ex. i Præterit. Hif. formes dels foranst. (§. § 88 II. 4 Udt.), gaaer (—) sedvanligt over til (—), s. § 18 II. 8.

Num. 2. I de Verber, hvilc anden eller tredie Radikals er et støgt Vogtsav, hara Culturalerne enten aldeles ille, eller hin i enkelt tilfælde, nogen Indstrybelse paa Formen (§. § 19 a 2 II. 1).

b) Verba secundæ gutturalis ere i Kal sedvanligt fut. II. Dog har Infinitiv hyppigst Kholem. I Piel, Pual og Hitpael kan anden Radikals Fordobling ille finde Sted; om den føregaaende Vokals Forandring s. § 18 II. 1. I Præterit. Piel er især ved וְ og וּ Patakh hyppigere end Tsere, s. Ex. זָהָב ilde, זָהָב, וְתָבְדֵל stede, men זָהָב negtede.

Egempel paa et Verbum secundæ gutturalis.

Kal.

Præteritum.

צָהָב (han lo), 3 g. קְרָבָה, o. f. v.

Futurum.

צָהָב (q. פְסָ), 2 g. קְרָבָה תְּצָהָב o. f. v.

Imperativ.

צָהָב צָהָב צָהָב צָהָב

Infinitiv constr.

צָהָב o. f. v.

Rifal.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

נִזְקָק נִזְקָק יִזְקַק הַזְקָק

Infinitiv abs. Infinitiv const. Particp.

נִזְקָק הַזְקָק יִזְקַק

Piel (גַּ).
Gloss.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

צָק צָק יִצְקַק; יִצְקָק (צָקlig Imp. Kal)

v. f. v.

בָּרַךְ han velsignede.

Præteritum. Futurum.

וַיְבָרַךְ o. f. v. בָּרַךְ יִבְרַךְ (med Convers. בָּרַךְ)

Imperativ. Infinitiv. Participium.

בָּרַךְ בָּרַךְ בָּרַךְ

Pual (גַּ).
Gloss.

Præteritum. Futurum. Infinitiv. Particp.

מִבְרָךְ בָּרַךְ יִבְרַךְ בָּרַךְ

Anm. Verbet נִזְקָק hedtes Gnt. נִזְקָק, Infinit. נִזְקָק boies i Altis efter בָּרַךְ og betragtes sædvanligt som en uregelmæssig Pielsherm af en Root hem; dets Passiv er hem.

c) Verba tertiae gutturalis have i alle
Præterit. 2 Pers. Sing. Fem. den Fierdommelig-
hed, at ve antage et Patakh under tredie Rad-
ical¹⁾. I Kal ere de stedse Tert. II; Infinitiv har
sædvanligt Scholem. Ædere gaaer over til Pa-
takh, undtagen i Infinitiv abs. og Stat. abs. af
Particp., samt i Pausalformer, i hvilke da det
staaalne Patakh indtræder (§ 47 a og II. 4).

Exempel paa et Verbum tertiae gutturalis.

Kal.

Præteritum.

שָׁלַח (han sendte), i 2 Pers. Fem. Sing.
שָׁלַחוּ, iorrigt regelmæssigt.

Futur. Imperat. Infinit.abs. Infinit.constr.

וְשָׁלַח שָׁלַח שָׁלַח שָׁלַח (וְשָׁלַח),

Participium activ. Part. pass.

St. abs. שָׁלַח, St. constr. שָׁלַח שָׁלַח

Piel.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

שָׁלַח (שָׁלַח) שָׁלַח (שָׁלַח) שָׁלַח

¹⁾ Meestre adlaades dette Patakh for Glattvallen stjaaleut,
hvorpaa Afsonativeis Schwa og Dagesch tyder, j. Et-
zehel (Schillenacht, ikke Schillaffheit).

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

שְׁלַח

שְׁלַח

מִשְׁלַח

Pual.

Præteritum. Futurum. Infinitiv. Particp.

נָשַׁלֵּשׁ (נָשַׁלְתִּשׁ) נָשַׁלְתִּי נָשַׁלְתִּי נָשַׁלְתִּי

Hipael.

Præteritum. Futurum. Infinitiv. Particp.

נָשַׁלְתִּי נָשַׁלְתִּי נָשַׁלְתִּי נָשַׁלְתִּי

Rifal.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

נָשַׁלְתָּה נָשַׁלְתָּה נָשַׁלְתָּה

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

נָשַׁלְתִּי

נָשַׁלְתִּי

נָשַׁלְתִּי

Hifil.

Præteritum.

הַשְׁלִיחַ הַשְׁלִיחַ הַשְׁלִיחַ הַשְׁלִיחַ

v. i. v.

Futurum.

נְשַׁלְתִּי (apocop. נְשַׁלְתִּי, med י convers. og Suff.

regelmæssigt נְשַׁלְתִּהוּ)

Imperativ.

הַשְׁלִיחַ הַשְׁלִיחַ הַשְׁלִיחַ

Infinit. abs. Infinitiv constr. Particp.

(מִשְׁלִיחַ) מִשְׁלִיחַ מִשְׁלִיחַ

Hofal.

Præteritum. Futurum. Inf. abs. Particp.

נְשַׁלְתִּהְיָה נְשַׁלְתִּי נְשַׁלְתִּהְיָה נְשַׁלְתִּי

Num. Af ^{בְּ}בָּבֶב herte, forekommer den ørstede Imperativform ^{בְּ}בָּבֶב for ^{בְּ}בָּבֶב. — Man mærke følgende former med Suffixer: ^{בְּ}בָּבֶב, han leverede det, ^{בְּ}בָּבֶב, elev det! ^{בְּ}בָּבֶב baade: de herte mig, og, heter mig!

Tiende Kapitel.

Om de uregelmæssige Verbers Dannelsje og Beining.

§ 74. a) I Verber ^{to} opstaae Assimilerne fra det Regelmæssige især derved, at ^o assimileres med anden Radikal, naar det staaer i Enden af Stavelsen (altsaa, i Nut. Kal. Præteritum Rifal og de af samme umiddelbart udledede former, hele Hifil og Hofal).

Unn. Assimilationen findes ikke Sted, naar anden Radikal er en Quantitat eller trede Radikal et svagt Begslav, f. Ex. ^{בְּ}בָּבֶב; heller ikke i Infinitiv constr. med Præsens ^{בְּ}, f. Ex. ^{בְּ}בָּבֶב. Den i Hifil udfalder det radikale ^o, naar ^o gaar

foran; herved bliver i disse Verber Præt. Nifal ofte lig Præt. Piel, f. Ex. וְיָרַא מ. fortred. יְתִשְׁפֹּה.

b) Verber Fut. M. bortførte det vokallose i Imperativ og Infinitiv constr. Kal, og Infinitivet antager da Hunsjensendelsen i (jf. n^o); hvormod former med Kholem beholde.

Detrigt er Vojningerne af disse Verber aldeles regelmæssig, f. Ex. וְיָמַר nærmende sig, Fut. וְיָמַר, Imp. וְיָמַר (וְיָמַר, וְיָמַר, וְיָמַר), Inf. constr. וְיָמַר (וְיָמַר), Præt. וְיָמַר, Fut. וְיָמַר, His. וְיָמַר, Hof. וְיָמַר, plantede, וְיָמַר, וְיָמַר; men bez, salbt, וְיָמַר, וְיָמַר, o. f. v.

Num. 1. I Verbet וְיָמַר (yam, satte) assimileres tredie Radikal med de Afformativter, som begynde med en Konsonant, f. Ex. וְיָמַר. Dette Verbum er i Kal Fut. G, altsaa וְיָמַר; Imp. (וְיָמַר, וְיָמַר) og Inf. constr. (וְיָמַר, see § 57 M. 3; f. regelmæssigt וְיָמַר) dannes efter Regelen under b.

Num. 2. I Verbet וְיָמַר, tog, følger b de for a under a og b givne Regler, altsaa Fut. וְיָמַר, Imp. וְיָמַר (וְיָמַר § 65 M. 3), f. וְיָמַר, Inf. וְיָמַר (dog Nif. וְיָמַר).

Num. 3. Verbet וְיָמַר, stillede sig ureg. fut. וְיָמַר efter § 15 d 2 og § 18 M. 2), er dannet af en ellers ikke forekommende Rad. וְיָמַר; Nifal, Hisil og vogte Reminer ere dannede af den i Kal ubrugelige Rad. וְיָמַר.

Num. 4. Om nogle andre Verber, som i Formen ligne יָמַר, f. § 75 og 77.

§ 75. De Verber, hvis anden og tredie Radikal er det samme Verbstav (Verb. יָמַר), sammenbrage i Regelen disse Radikaler, naar den foregaaende Radikal er vokallos eller oprindeligt vokallos (dog aldrig i Infinitiv abj. og Particium pass. Kal, sjeldent i 3 Pers. Præt. Kal).

Denne Sammentrækning (som altsaa findes Sted i Kal, Nifal, Hisil og Hofal) medfører betydelige Afbigelser fra den regelmæssige Vojning:

1) Den sammentrukne Stavelse beholdes regelmæssigt Zoneen foran Afformativter, som begynde med en Vokal, men foran de øvrige Afformativter indskydes i Præterit. Kholemt, i Futur. og Imperat. Segol (→¹), for at høje Sammenstødet af flere Konsonanter.

2) De øvrige vokallose Præformativter i Fut. O Kal, Præt. og Part. Nifal antage Kamets (antetonisk); i Fut. M. Kal Esere. Præformativet ו i Præterit. (Hvortil slutter sig Part.) Hisil søger Esere, i Hofal Schurek efter § 18 M. 2.

3) De øvrige Verkstøringer følge af § 9 M. 3 og § 18 M. 4.

Egenvært ved et Verbum וְיָמַר.

בְּבָבָב (ongav) Kal.

Præteritum.

בְּבָבָה (בְּבָבָה) סְפֻוֹתָה סְפֻוֹתָה סְפֻוֹתָה

סְפֻוֹ(בְּבָבָו) סְפֻוֹתָם סְפֻוֹתָם סְפֻוֹתָם

Futurum.

יְסֻבָּב הַסֻּבָּב הַסֻּבָּב הַסֻּבָּב אֲסֻבָּב

יְסֻבָּבָה הַסֻּבָּבָה הַסֻּבָּבָה הַסֻּבָּבָה נְסֻבָּב

¹) Denne Specielle Korrelativitet for Segol foran יְהֵי tjener at bemærkes (jf. § 18 M. 6).

Imperativ.

סְבִּבֵּי סְבֹּוּ סְבִּינָה

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

סְבָבוֹבַ סְבָבָבַ (וְ סְבָבָבַ) סְבָבַ סְבָבַ

Rifal.

Præteritum.

נְסָבַבְתָּ נְסָבָהּ נְסָבָותָ נְסָבָותָ

נְסָבָבְתָּ נְסָבָותָם נְסָבָותָן נְסָבָותָן

Futurum.

יְסָבַבְתָּ תְּסָבַבְתָּ תְּסָבָבְיָ אֲסָבְּ

וְסָבָבְתָּ הַסָּבָבִינָה תְּסָבָבְוָתָ הַסָּבָבִינָה נְסָבָבְתָּ

Imperativ.

הַסָּבָבְיָ הַסָּבָבְוָתָ הַסָּבָבִינָה

Infinitiv abs. Infinit. constr. Particp.

הַסָּבָבְתָּ (סָבָבָהּ) נְסָבָבְתָּ (סָבָבָהּ)

Rifil.

Præteritum.

הַסָּבָבְתָּ לְסָבָבָהּ לְסָבָבָותָ לְסָבָבָותָ הַסָּבָבִיתָ

הַסָּבָבְתָּן לְסָבָבָותָם לְסָבָבָותָן הַסָּבָבָן

Futurum.

יְסָבַבְתָּ תְּסָבַבְתָּ תְּסָבָבְיָ אֲסָבְּ

וְסָבָבְתָּ הַסָּבָבִינָה תְּסָבָבְוָתָ הַסָּבָבִינָה נְסָבָבְתָּ

Imperativ.

הַסָּבָבְיָ הַסָּבָבְוָתָ הַסָּבָבִינָה

Infinitiv. Particpium.

הַסָּבָבְתָּ (סָבָבָהּ) מְסָבָבְתָּ

Hofal.

Præteritum.

לוֹסֶבֶת הַוּסְפָּהּ הַוּסְפָּהּ הַוּסְפָּהּ בְּוּסְפָּהּ

v. f. v.

Futurum.

לוֹסֶבֶת הַוּסְפָּהּ תְּוֹסֶבֶת הַוּסְפָּהּ אֲוֹסֶבֶת

וְסָבָבְתָּ הַוּסְפָּהּ הַוּסְפָּהּ תְּוֹסֶבֶת הַוּסְפָּהּ נְסָבָבְתָּ

Infinitiv abs. Particpium.

לוֹסֶבֶת (סָבָבָהּ) מְוֹסֶבֶת (סָבָבָהּ).

Umm. 1. I nogle Verber Futur. Ral og Hifl. samt i Hofal er enden Radikal underiden adskilleret med forst; Formen faaer da gaaende Udejende af et Verbum 7's, og Beiningen bliver regelmæssig, f. Ex. זָקֵן (for זָקַן), Pl. זָקָן (6 15 d 3).

Umm. 2. Af disse Nebber dannes sjeldent Riel og beslag.

tebe konjugationer; i deted Sted forekommer uudertiden Pilpel, hyppigere Poel, f. Ex. *לִבְבָךְ* (§ 72), eðp., samlede (Strea), *לִבְבֶּךְ*, modsatte sig.

§ 76. » er som Radikal oprindelig Guttural; men i Enden af Stavelser fremtræder deels stedse, deels hyppigt dets tilhøierelighed til at hvile.

a) De Berber, hvis første Radikal er », ere næsten alle prime gutturalis og kun undtagelsesvis hviler » i disse, hyppigst nær Præformativet » gaaer foran, f. Ex. *רַאֲתָהָ*, jeg vil se, for *רַאֲתָהָ*, jeg vil høre, for *רַאֲמָתָה*.

Kun i nogle faa Berber¹⁾ hviler » i Fut. Kal i Kholem; istedetfor Kholem faaer anden Stavelse Patakh eller Tsere (Segol) (§. § 48 II. 6) efter Betoningens Bestaffenhed, f. Ex. *רַאֲתָהָ*, sagde, fut. Kal *רַאֲתָהָ* og *רַאֲתָהָ*; med i conversivum *רַאֲתָהָ* og *רַאֲתָהָ* (§ 44). Betningen er regelmæssig. Ved Sammenløbet af flere Konsonanter forekommer kun Patakh, f. Ex. *רַאֲתָהָ*; i disse Berber udelades stedse » i første Pers. Sing. (ellers sjeldent), f. Ex. *רַאֲתָהָ*.

Num. 1. Saavel i disse former, som i nogle holdnere af andre Berber, hvis første Radikal sædvanligt er », viser sig en umidhændelig Overgang til andre Klasser uregelmæssige Berber, især til »». (De Berber, i hvilke » hviles eller udelades, taldes i dette tilhøede »»).

Num. 2. Man mærke den næsten til Adverbium klæmne form *רַאֲתָהָ* (for *רַאֲתָהָ*) ved at sige, med de Ord; derimod *רַאֲתָהָ*, *לִבְבָךְ*, for at spise.

¹⁾ Størst i *רַאֲתָהָ*, *לִבְבָךְ*, *לִבְבֶּךְ*, *רַאֲתָהָ* og *רַאֲתָהָ*, uudertiden i *רַאֲתָהָ*, *רַאֲתָהָ*.

b) De Berber, i hvilke » er anden Radikal, ere næsten stedse regelmæssige (secundæ gutturalis); Undtagelsen findes kun i de sildigere Skrifter.

c) I Berber, hvis tredie Radikal er » (Verb. »), hviler delte overalt, naat det slutter en Stavelse, og af dets gutturaliske Natur vise sig da kun enkelte Spor i Futurum og Imperativ Kal (de ere fut. M.). Stavelsen, som herved bliver aaben, faaer da lukkede Vokaler, undtagen i Futurum og Imperativ foran Adformativet »», hvort » stedse hviler i Segol (jf. §. 75 Not.).

Med Undtagelse af Præteritum M i Kal, hviler » i de øvrige Præteritumsformer i Tsere, foran Adformativer, som begynde med en Konsonant.

Heti aabenbarer sig en Overgang til de samlede Berber »» (§ 79), og denne Hervertning af disse to Klasser fremtræder i det sildigere Sprog stærke og hyppigere.

Egempel på et Verbum »».
Kal.

a) *מִצְאָתָה* fandt, (transitiv).

Præteritum.

מִצְאָתָה מִצְאָתָה מִצְאָתָה
מִצְאָתָה מִצְאָתָה מִצְאָתָה

Futurum.

מִצְאָתָה תִּמְצֹא תִּמְצֹא תִּמְצֹא
מִצְאָתָה תִּמְצֹאתָה תִּמְצֹאתָה תִּמְצֹאתָה

Imperativ.

כִּזְאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַנְךָ

Infinitiv abs. Infinit. constr. Partic.

בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ

et opfylld (intransitiv).

Præteritum.

בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ
בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ

Futurum. Imperativ. Infinitiv. Partic.

בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ בָּלָאַ יְבָלָאַ

Piel.

Præteritum.

בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ
בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ

Futurum. Imperativ. Infinit. Partic.

בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ יְבָצָאַ

Pual.

Præteritum.

בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ בָּצָאַ

v. f. v.

Futurum. Infinitiv. Participium.

טֶמֶלְאַ אֲבָלְאַ (בְּמֵצָאַ) יְבָלָאַ

(Phiylal sein Piel).

Rifal.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

הַבָּצָאַ (בְּמֵצָאַ), בָּצָאַ (בְּמֵצָאַ) נְבָצָאַ

Infinitiv. Participium.

הַבָּצָאַ נְבָצָאַ

Hifil.

Præteritum.

הַבָּצִיאַ חַבְצִיאַ (לְבָצָאַ)

v. f. v.

Futurum. Imperativ.

(לְבָצָאַ, לְבָצָאַ) חַבְצָאַ (יְבָצָאַ)

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Partic.

חַבְצָאַ חַבְצָאַ חַבְצָאַ

Hifil.

Præteritum. Futurum. Infinit. abs.

חַבְצָאַ יְבָצָאַ (לְבָצָאַ), בָּצָאַ חַבְצָאַ

participium.

מִצְבָּח

Num. 1. Hunkjendelsen **נ** (for **נָהָר**) er ikke gaaet
sælden f. Ex. **נָהָר** for **נָהָר** (Præter. Hof. 3 S. Rem.
af **נָהָר**).

Num. 2. Den i § 66 A. 4 udtal. omtalte flytning af
Lagen indtraadet sældent ved Verber **אַבְשֵׁר**.

Num. 3. Man mørke den affectede Imperativoform **רֹאֶה**
for **רֹאֶה** (Hc. § 73 c A.).

Num. 4. Verbet **אָזַב** var (Fut. **אָזַב**, Imp. **אָזַב**) har i
Ins. constr. haade **אָזַב** og **אָזַב** (§. 59 a og b A.);
i forbindelse med Suffixer og med Propositioner **אָזַב**, f. Ex.
אָזַב till at **הָיָה**.

§ 77. I Verber, hvis første Radikal oprindeligt er **נ** (n), fremträder denne Radikal yderst
sældent som Konsonant (jf. § 60). I Begynnelsen af en Verbalform er **נ** stedse gaaet over
til **נָ** (hvorfor disse Redder sædvanlig kaldes **נָ**)
og Formen bliver da regelmæssig (i Præt. In-
finit. abs. og Particip. Kal, samt i Piel, Pual
og Hitpael).

I Futurum, Imperativ og Infinit. constr.
Kal bortsælger stedse **נ**, og Proformativerne i Fu-
tur. antogter **לְ** (efter **לְ** (forandret) for Khirel (§ 48,
A. 2)). Som oftest ere de Futur. E. (med **לְ**);
med **לְ** convers. i Pausa, samt foran **לְ** gaaer
לְ over til Patalh.

Infinit. constr. dannes sædvanlig med Hun-
kjendelsen **נ** (jf. **נָהָר**) f. E. **נָהָר** (Subst.
נָהָר og **נָהָר**), Fut. **נָהָר**, **נָהָר** og **נָהָר**, Imper. **נָהָר** (**נָהָר**),
Infinit. **נָהָר** (jf. **נָהָר**, f. § 48 A. 4)

I Nifal bliver i Præterit. og Particip. ,
til Kholem (§ 46 b Undt.); de øvrige Former
(Ins. abs. forekommer ikke) ere enten gaaet
mæssige eller **נ** gaaet over til **נָ**, f. Ex. **נָתַן**, **נָתַן**;
men **נָתַן** (af **נָתַן** ubrug. Piel **נָתַן** tevede).

I Hifil bliver **נ** overalt til Kholem (§ 46
b Undt. og e), i Hofal til Schurel (§ 46 e),
f. Ex. **נָתַן**, **נָתַן**, **נָתַן**. Den sammentrukne Wo-
kal er stedse uforanderlig (§ 46 e A. 2).

Boiningen af disse Verber er naturligvis
iortigt aldeles regelmæssig.

Exempel paa et Verbum **נָהָר**, dvs.
Infinitiv in Kal, Imperativ in
Præteritum, Futurum, Imperativ.

נָהָר (נָהָר, נָהָר) **נָהָר** (נָהָר, נָהָר)

Infinitiv abs. Infinit. constr. Particip.

נָהָר **נָהָר** **נָהָר** **נָהָר**

Præter. Futur. Imperat. og Infinit. Part.

נָהָר **נָהָר** **נָהָר** **נָהָר**

Præterit. Futurum, Imperat. Infinit. abs.

נָהָר **נָהָר** **נָהָר** **נָהָר**

Infinitiv constr. Participium.

נָהָר **נָהָר**

וְהַל.

Præteritum. Futurum. Infinitiv. abs.

טוֹלֵד **יָלַד** (devastransf. A. 3),

Participium.

טוֹלֵד

Num. I. Hiphil forekommer både i og u. f. Ex. **טוֹלָה** u. gav sig tilljende.

b) De Verber, i hvilke **ו** synes at være oprindeligt, beholde i Kal næsten stedse dette Bogstav; i Futurum gaaer det over til Vokal (Kihret, efter § 16 b).

Disse Verber ere sædvanligt Fut. M. hældent G., f. Ex. **וְה** (forekommer kun i Futur., i Dets Sieb **וְה**) var god, Fut. **וְה** (§. **וְה**), **וְה** dannede, Fut. **וְה** (**וְה**). I Inf. constr. forekommer undertiden Kholom (§ 68 c N. 2), f. Ex. **וְה** at være tor (of **וְה**), §. **וְה** med Hunfjensendelsen **וְ**.

I de øvrige Konjugationer have disse Verber samme Form, som de oprindelige **ו**, med Undtagelse af nogle saa Verber, som i Hifil overalt beholde **ו** som Vokal (Efere, i Præt. mod. § 16 b; i de øvrige former efter § 16 e). De vigtigste af disse Verber ere **וְהִזַּה** gjorde godt imod, **וְהִתְגִּזֶּה** til Høire (verb. denominat. af **וְהִזַּה** heire Haand), **וְהִזַּה** gav Die.

Exempel paa et Verbum **וְהַל.**

וְהַל.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

וְהַלְבֵּד **וְהַלְבֵּד** (נְטַב)

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particip.

וְהַלְבֵּד **וְהַלְבֵּד** (נְטַב)

Hifil.

Præteritum. Futurum. Imperativ.

וְהַלְבֵּד **וְהַלְבֵּד** (נְטַב)

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particip.

וְהַלְבֵּד **וְהַלְבֵּד** (נְטַב)

Num. 1. Kun i saa Verber er Radikalska i Kal mellem Verb.

וְה og **וְה** vallende, f. Ex. **וְה** arvede, Fut. **וְה**; Imp. **וְה** (**וְה**, **וְה**), Inf. **וְה** (**וְה**), §. **וְה** (**וְה**); **וְה** steg ned, Fut. **וְה**, Imp. **וְה** og **וְה**, Inf. **וְה** (**וְה**).

Num. 2. Om Verbet **וְהִזַּה** f. § 74 b N. 3.

Num. 3. Nogle saa Verber, hvis første Radikal oprindelig synes at være i eller **ו**, have formen tilhørende med Verber **וְ**'s, det første Radikal har desimiliet sig med anden (eller rettere: anden Radikal) et flydende Bogstav eller en Hvidstykke) er blevet foroblet, efterat første Radikal har oplost sig til Vokal, § 15 e). Herhen høre: **וְהִזַּה** (uden Kal) besleget med **וְהִזַּה** stillede hen (i Kal g. o. Fut. **וְהִזַּה**, §. **וְהִזַּה**, infinit. fl. v. ud); **וְהִזַּה**, udbrætte til Vore (**וְהִזַּה**); **וְהִזַּה** (§. **וְהִזַּה** eller **וְהִזְזַה**) betændte

(Nisal *ræz* væs., i Kal blev het. *ræz*; transit. og intr.).
Ogsaa af de i det foregaaende omtalte Verber forekomme underiden lignende former, f. Ex. *ræz* (Inf. constr.
af *ræz*) for *ræz*, *ræz=ræz*.

Verbet *ræz* (satte, lagde) synes blot at være en noget forskelligt udtaale med lidet forandret betydning af *ræz*, led hvile (*ræz*); af en Nod *ræz* forekommer intet Spor.

Anm. 1. I Verbet *ræz* vil (først, *ræz*) tyde de øvrige former i Kal paa en oprindelig Nod *ræz*: Nat. *ræz*, Imp. *ræz* (*ræz*), Inf. constr. *ræz* (f. *ræz*). (I højst forekommer *ræz* (f. *ræz*); Pilel, Hilpael og Nisal vandres regelmæssigt af Piel. Nat; herfra udgaaer ogsaa former *ræz*, mod § 19 a 2;jf. præf. § 73 b).

§ 78. a) I de Verber, hvis anden Radikal er et svagt Bogstav (C' og S'), kan i, især paa Grund af den følgende Radikals Svaghed, underiden holde sig som Konsonant; et saadant Verbum hører da ikke til denne klasse, f. Ex. *ræz* udskeide.

Anm. 1. Dette er tilfældet i nogle fra Verber, dermed gatturalis, f. Ex. *væz* udenude; Nat. *væz*, og i alle de Verber, som tilhøje ere S'.

Anm. 2. Om Piel og beslagtede former gælder den § 61 a givne Bemærkning.

Anm. 3. Ogsaa Pilel, Pospal og Hilpalpel (§ 73 c), i hvilte i berhalder, ere at betragte som regelmæssige, f. Ex. *bæz* (§ 72).

Afvigelserne ere følgende:

1. i gaaet over til Vokal og sammentræffes med den for Transitivec eicendemmelige Verbal Kholem til Schurel (§ 16 c 2. II. 4) i Fu-

tur, Imperativ og Infinitiv konstr.¹⁾
Kal, f. Ex. *øz* (for *øz*) at staae ov; de samme former af nogle intransitive Verber have Kholem, hvilket foreudsætter en Sammentrækning med Patalh (Intransitivernes Vokal), f. Ex. *øz* at flybe.

I Nisal og Pilel med tilhørende former gaaer i sigeledes over til Kholem (§ 16 b

Undt. og e med II. 4), f. Ex. *eip* for *eie*,

eip for *eaz*.

Anm. Patal (sepr. imod § 16 c) er umiddelbart dannet af Pilel.

2) I Præteritum Kal hvortil slutter sig umiddelbart det aktive Particium, jf. § 61 b II, Infinitiv abs. og det passive Particium i Kal, samt i hele Hifil og Hesal fortænges: (jf. § 61 b), hvorved formens karakteristiske Verbal bevares. I 3. Pers. Præteritum Kal forandres derefter Patalh til Ramets, f. Ex. *øz* for *øz* og *øz*; *øz* dobe, for *øz*; *øz* lyste, for *øz* (§ 8 50 a og 68 a); *øz* for *øz*; *øz* for *øz*; *øz* for *øz* (§ 18 II. 2).

3) De oprindeligt vokalose Præformativer i Futur. Kal og Præterit. Nisal faae Ramets (antetonisk), Præterit. Hvortil slutter sig Particip. jf. § 73, 2) Hifil Etere (antetonisk) efter § 19 c 2, f. Ex. *væz*, *væz*, *væz*.

¹⁾ Da dette er den simpleste form, hvori alle tre Radikaler stemmer, anføres denne i disse Verber paa Grundformen.

Det samme er tilfældet med nogle enkelte intransitive Verber (jf. § 75, 9), f. Ex. **כָּרַב** af **כָּרַב** nærmere sig. Haa en lignende Maade er af **בָּנֵן** (at være ved) dannet Hnt. Kal **בָּנֵן** (for **בָּנָה**, f. a. §. 1); da Ned **בָּנֵן** forestemmer neppe.

4. Af Futurum Kal dantes i Verber med Schuret i Tensestiv constr. en ny Form (l. apoenoptatum) ved at forandre dette til Kholem (l. silbuds), f. Ex. **בְּנֵה**(**בָּנֵן**), med i contraries. **בְּנֵה**! Af Futurum Hifil dantes den afsortede Form regelmæssigt, f. Ex. **בְּנִי**, **בְּנִית**.

5. Foran Adformativerne **לְ**, **לִי** og **לְךָ** hviler Tonen paa Verbets Stammestabelse i Kal og Nifal, ligesom regelmæssigt i Hifil, f. Ex. **לְבָנֵה** (men **לְבָנָה** Part. **לְבָנָה**), **לְבָנֵת**, **לְבָנָה**, **לְבָנָה**, **לְבָנָה**.

6. I Preterit. Nifal og Hifil indskydes foran Adformativer, som begynde med en Konsonant, Kholem (er dette betonet, kan Stammens Kholem i Nifal gaae over til Schurek), i Futur. Kal (med Schurek) Segol (כְּ), hvorved Vokalen bevares uforandret (jf. § 18 A. 4, samt § 75, 1), f. Ex. **בָּנָה**; (og **בָּנָה**, men altid **בָּנָה**), **בָּנָה**, **בָּנָה**.

Egempel paa et Verbium **בָּנָה**.

Kal.

Preteritum.

בָּנָה	בָּנָה	בָּנָה	בָּנָה
בָּנָה	בָּנָה	בָּנָה	בָּנָה

Futurum.

יְקֹם **תְּקֻמָּה** **תְּקֻמִּי** **אָקוּם**
יְקֹמוּ **תְּקֻמִּיתָה** **תְּקֻמִּוּ** **תְּקֻמִּינָה** **נְקוּם**

Imperativ.

קְמָה **קְמִי** **קְמָנוּ** **קְמִינָה**

Infinitiv abs. **Infinitiv constr.**

קְמָה **קְמִי** **קְמָנוּ** **קְמִינָה**

Participium act. **Participium pass.**

קְמָה **קְמִי**

Nifal.

Preteritum.

נְקוּמָה **נְקוּמּוֹת** **נְקוּמָה** **נְקוּמּוֹת**
נְקוּמָוּ **נְקוּמּוֹתָם** **נְקוּמּוֹתָן** **נְקוּמּוֹנוּ**

Futurum.

יְקֹם **תְּקֻמָּה** **תְּקֻמִּי** **אָקוּם**
יְקֹמוּ **תְּקֻמִּיתָה** **תְּקֻמִּוּ** **תְּקֻמִּינָה** **נְקוּם**

Imperativ.

הֲקִים **הֲקִמִּי** **הֲקִמוּ** **הֲקִימָנָה**

Infinitiv. **Participium.**

הֲקִים **הֲקִמִּי** **הֲקִמוּ** **הֲקִימָנָה**

חִילָּה

Præteritum.

הַקְרָם הַקְרָמָה קְרָמָתָה
הַקְרָם קְרָמָתָם קְרָמָתָם קְרָמָתָם

Futurum. Imperativ.

יְקַרֵּם

קְרָמָם

(med regelmæssig Beining)

Infinitiv abs. Infin. constr. Particium.

הַקְרָם

קְרָמָם

(מְקֻרְבָּה) קְרָמָם

חֶסֶל.

Præteritum. Futurum.

חוֹקָם

יְחוֹקָם

(Beiningen er regelmæssig).

Infinitiv abs.

Particium.

חוֹקָם

טֹוקָם

Anm. 1. Det følger af sig selv, at Segol hverken køres i Futur. apocop. eller i de futurir. høje Infinitiv har Kholem, f. Ex. חֲזַקְנָה, יְחִינָה (Quinder) vedr. tilbage, חֲזַקְנָה.

Anm. 2. Intransitiv Form i Præteritum (og Particium) Kas, transitiv i Infinitiv constr. og Futurum har τόν, Præteritum τόν (τόν, τόν, § 18 II. 1. o. s. v.).

Anm. 3. I det nödigere Sprog forekommer, dog ikke hyppigt, i Præteritum Kas τόν (sædvanlig sydligt), istedetfor det forhængte τόν, f. Ex. τόντος for τόντος (om at være hei), τόντος for τόντος. Endnu hyppigere forekomme Former, som

høje Dannele en Forværling af Robber τόντος og τόντος synes at ligge til Grund, f. Ex. τόντος, han brede (օգսա-τόντος), τόντος (gjorde Stoī, handlede ondt) og τόντος, Σιν. τόντος (τόντος forekommer også, dog blot i betydningen: gjorde Stoī).

Anm. 4. Om former, som τόντος før τόντος (I. ville træde) f. s. 15 e; ss. § 77, II. 3.

b) Kun saa Verber ere egentlige τόντος, og disse ere kun i Kal forskellige fra τόντος; i de andree Konjugationer vise de sig som τόντος, undtagen i Fut. Hifil, der har samme Form, som Fut. Kal af τόντος, f. Ex. τόντος, Νισαλ af τόντος at forståe.

Enten bliver τόντος (Khirek) og fortrænger Kals ciendemmelige Vokaler, eller også udstodes τόντος, hvorved de samme former opstaae, som af Verber τόντος.

1. I Præteritum Kal indtræde sædvanligt begge tilfælde; i Futurum, Imperativ og Infinitiv constr. det første, i de øvrige former sidste tilfælde, f. Ex. Præt. τόντος og τόντος, Fut. τόντος.

2. I formerne med Khirek har dette τόντος foran Adformativene τόντος, τόντος og τόντος; foran de øvrige Adformativer indstedes i Præteritum Kholem, i Futurum og Imperativ Segol τόντος, f. Ex. τόντος, τόντος.

3. Fut. apocop. dannes med Forandring af Khirek til Τετρα, f. Ex. τόντος (τόντος).

Egempel paa et Verbum בָנַן (bān) har følgende formers endelser i pass. **Køl.**
בָנְתָה בָנְתָה בָנְתָה בָנְתָה
Præteritum.

בָנֵה בָנֵה בָנֵה בָנֵה
בָנֵנוּ בָנְתָם בָנְתָם בָנְתָם

Futurum.

בָנֵה בָנֵה בָנֵה אֲבָנָה
וּבָנֵנוּ וּבָנְתָם וּבָנְתָם נָבִין

Imperativ.

בָנֵה בָנֵה בָנֵה בָנֵה

Infinitiv abs. **Infinitiv constr.**

בָנֵה בָנֵה

Participium act. **Participium pass.**

בָנֵה בָנֵה

Anm. 1. Nogle Verber ere i stat udeleffende יְהִי; fxuden
יְהִי forekomme stat. følgende: יְהִי vore overmodig,
יְהִי finne, יְהִי trættes og trættes sætte; andre ere
tillige (dog sjeldent) יְהִי, nemlig יְהִי (fx. blot i Ktb en
Gang) juble af Glæde, יְהִי (jyldet en Gang) domme,
יְהִי tærste (blot i Jæfslit., ellers εἰμί); יְהִי oversætte
(bestegget med הַיְיָ, stat. blot i Inf. hyppigt יְהִי),
יְהִי sætte (Infinitiv hyppigt εἰμί stat. een Gang εἰμί,
εἰμί glæde sig (j. εἰμί og εἰμί), εἰμί synge (Præt.

εἰμί, stat. fødbanlig εἰμί, s. εἰμί (apocep.), Imp. εἰμί; Inf.
constr. een Gang i Ktb. εἰμί). Cf. § 61 a. L. 1-10.

§ 79. Verber, hvis tredie Radikal er ו eller ו, kunne fødbanlig ikke bestemt sondres fra hinanden (jf. § 62), dog er ו hyppigt.

ו Den svage Radikal vortfalder næsten overalt i Enden af Verbalformerne, og et hvilende ו betegner dermed Vokaludgangen (§ 62 b); derfor faldes begge klasser (ו ו) fødbanligt med et fælleds Nævn ו.

Anm. 1. Kun i Particp. pass. stat holder sig fødbanlig som stensort, f. Ex. וְמִצְרָאָתָה בָנָה וְמִצְרָאָתָה.

Anm. 2. Et ו radikalt (Quatral), betegnes dette i Enden af Ordet ved Mappik, f. Ex. וְמִצְרָאָתָה southede, stat. וְמִצְרָאָתָה.

1. Disse Verber have i alle Konjugationers Præteriter **M** Lyden; Endelsen er da i 5. Pers. S. Mod. overalt ו, f. Ex. וְמִצְרָאָתָה forte i Landstlygtighed, Hisil af ו blottede, aabenbarte.

2. I alle Futurer og Particpier have de Endelsen ו (i de fleste former fortaltlig efter § 16 e; i Hisil synes Analogien at have virket), f. Ex. וְמִצְרָאָתָה stat. וְמִצְרָאָתָה Part. Mifal. O Pausa forekommer, dog sjeldent, ו here i futurum, f. Ex. וְמִצְרָאָתָה).

3. Alle Imperativer have Endelsen ו (§ 16 e), f. Ex. וְמִצְרָאָתָה;

4. Infinitiv constr. har i alle Konjugationer fødbanligt Endelsen ו (med ו fem.); i disse Nominalformer synes ו at træde frem som Radikal, f. Ex. וְמִצְרָאָתָה Infinitiv Mifal).

Unn.: Dog-ere former uden n ikke sjeldne, f. Ex. **רָאַת** at gjøre, **חָסַת** et. hal af **רָאַת** (sædvanlig **רָאַת**), **נָאַת** at lade sig tilsynne, **חָסַת** af **רָאַת**.

b) Infinitiv abs. har de regelmæssige Vokaler (Esete i Hifil og Hafal, samt hyppigt i Piel; Kholem i de øvrige Konjugationer), f. Ex. **רָאֵת** (skrives også **רָאַת**).

Unn.: Verbet **הָיָה** (var, blev sier) har i Infinitiv abs. Hifil **רָאֵת**, hvorimod **הָבֹא** blot bruges som Adverbium i betydningen meget.

c) Foran Abformative, som begynde med en Vokal, bortfalder den svage Radikal (§ 45 d 2). Da 3 Pers. Fem. Sing., dannedt paa denne Maade, vilde blive lig 3 Pers. Mase., antages her Endelsen **וְ**, f. Ex. **רָאֵוּ**, som anvendes ved Suffixer, selvført ellers; almindeligt antages tillige den i Verberne sædvanlige Funkjonsendelse **וְ**, altsaa **רָאִוְתָ**.

Unn.: At **וְ** kan forekomme i Vanhosformer dannede efter § 19 d, indstes let; sjældent seer dette i andre Tilfælde, f. Ex. **רָאִוְתָ** de sagte Tilslugt.

d) Foran Abformative, som begynde med en Konsonant, indtræder den oprindelige stedie Radikal; **וְ** gaaer da stedse over til Vokal og sammenfnesler 1) i Præteritum med dettes Vokal til Eserne (**וְ**); i Hal er dette stedse, i de andre aktive Konjugationer (især Piel) hyppigt gaaet over til Khirek, f. Ex. **רָאַתָּה** (for **רָאֵת**, **רָאַתָּה**); **וְ** (Jussus es); 2) i Futurum og Imperativ til Segol (**וְ**), f. Ex. **רָאֵתְךָ** (Imperativ Hifil).

Grempel paa et Verbum **נָלַח**

נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**

Præteritum:

נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**
נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**

Futurum:

נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**
נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**

Imperativ:

נָלַח **נָלַח** **נָלַח**

Infinitiv abs. ... Infinitiv constr.

נָלַח **נָלַח**

Participium act. ... Participium constr.

נָלַח **נָלַח**

Piel.

Præteritum:

נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**
נָלַח **נָלַח** **נָלַח** **נָלַח**

Futurum.

מִגְלָה תִּמְגַלֵּה תִּמְגַלֵּה אֲנָלָה
מִגְלָה תִּמְגַלֵּה תִּמְגַלֵּה מִגְלָה

Imperativ.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה

Pual.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה
o. f. v.

Futurum.

מִגְלָה (som de foregaaende Futurer).

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה

Hipael sem Piel

Nifal.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה
o. f. v.

Futurum.

מִגְלָה (som de foregaaende Futurer).

Imperativ.

Infinit. abs.

מִגְלָה (som Kal og Piel) מִגְלָה

Infinitiv constr.

Participium.

מִגְלָה מִגְלָה

Hifil.

Præteritum.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה
o. f. v.

Futurum.

מִגְלָה (som de foregaaende Futurer).

Imperativ.

מִגְלָה (som de foregaaende Imperativer).

Infinitiv abs. Infinitiv constr. Particp.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה

Hofal.

Præteritum. Futurum. Inf. abs. Particp.

מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה מִגְלָה

whilsts Ueberlaffe evoenmatie.

Min. Kun i et Verbum i Præteritum Ral fremtræder som Konsonant, ødelæs regelmæssigt, nemlig *vñg* (Med høi nivå rølig Ørfiske; af denne som Verbum forekommer kun endnu *Fut.* 3 *P. Plur.* *vñg*; som stemmen forelommeligtstige former, alle med r som Konsonant (j. § 62).

d) Piel og Hiphil er dannede af tre Radber samlede, et tredje Radikal efter Hærdningen fremtræder først Gang som i anden Gang som i (n), Exemplerne er *mñg*, (*mñg* og *mñg*) var tilhøi, *mñg*, styrkende (Part. Piel, Et. i. Plur.) og *mñg* tilhøi, fastebe sig ned (Fut. *mñg*; o. f. v.) af Nedenne ræs, ræs og ræs, alle ubrugelige i Ral.

e) Mindst *n—* (§ 65 II. 1) antages næsten altid i både Verberø futurer; dermed kunne alle Konjugationer et videlicet offentlig futurumsform (i. apocopatum; Men det er fra disse gået over til de i det heregaende nævnte former af samme Drug og Utdeling) ved at bortfaste Endelsen *n—*; således derved Verbet komme til at enten på to bortfaste Konjugationer, ephane sædvanligt tegnede former (§ 19 b); i det Eufalte bliver følgende at bemærke:

1. I Futur. Ral som Skifret beholdes under Præformativet; dog gaaer det ofte, i første Person altså, over til *Eser*, f. Ex. *mñl*, *mñs*.

Min. 1. Den uafhængige form forekommer hyppigt ved i convers. i første Person, samt i de sibjektive Skrifter, f. Ex. *mñp*.

Min. 2. *mñg* og *mñj* have i Fut. apocop. *vñ* og *vñ* (§ 16 b), i Vanje, *vñ* (§ 19 d II.).

mñg har sædvanligt *vñg*; men i 3 *P. S.* Mojs. med i convers. forekommer i de østlige Skrifter blot formen *vñg* (§ 16 d II. og § 17 a II.). Verberne *mñg*, *mñg* og *mñj* have *vñg*, *vñ* og *vñg* (§ 19 b og § 18 II. 4).

2. I *Fut. Ral* (og Piel af Verber secundæ gutturalia) kan Ramets forandres til *Ratalh*, i det Eufalte

bliver sammensat, f. Ex. *vñg*, og han temte *Gut.* (Piel af *mñg*).

3. *Gut.* apocop. Hiphil beholder hældent de to Konsonanter bortfaste, f. Ex. *vñg*, og han gav at drille (af *mñg = vñg*); sædvanligt dannes denne Form efter § 19 b II. 4. f. Ex. *vñg*, og han formrede (*vñg* eller *vñg*) og han tog til:

4. *mñg*: har offsetet Formen *vñg* (§ 16 b).

D I Piel og Hiphil forekommer en på samme Maade væsent afgjort Imperativ, f. Ex. *vñ*, besæl, for *mñg* (*mñg* *vñ*, stæde, for *mñg* (mñ af *mñg*), *vñg*, borttag, for *mñg*).

g) har Præteritum foranst i (§ 66 II. 4 Hvidt.), flytted Læren hældent i de former, der have Skifret for *Eser*, f. Ex. *vñg*.

h) Det tilfælles af Suffixer bortfader i Regelen Verbers Velaldergang, og Suffixerne Bindevortaler indtræde i denne Sted, f. Ex. *vñx*, *vñs*, *vñg*, han befalede mig, b. i g. han.

(Om en Fortrekning af *mñ* og *mñ* j. § 76 c.)

§ 80. Stammer med to uregelmæssige Radikaler eller Quotialer have deels begge Konsonantligheder (når de afsilles ved et stort Radikal), deles fortrenget den ene af den anden; forenede de Exemplier, som ere forekomne i det heregaende, nævne man følgende: *mñg*, *Gut.* Ral af *mñg*, vilde; *mñg* og *mñg*, *Piel.* Hiphil af *mñg* at komme, *vñg*, *Piel.* Hiphil af *mñg*, for *vñg* (j. § 75); *vñg*, *vñg*, men *vñg*, *Gut.* apocop. Ral af *mñg*, *vñg* og *vñg*.

§ 81. Defektive ere de Verber, som i den (eufalte) Konjugation ikke danner alle Hovedformer. Hyppigt er det tilfællet, at former af bortfaste uregelmæssige Radber, som have to Radikaler fælles, supplere hinanden, f. Ex. *vñs*, *Gut.* *vñg*; *vñ* hyppigste, *Gutur.* *vñg* o. f. v.; sjeldnere danner de tilsvarende former ester en forskellig Konjugation, f. Ex. *vñs*, *Gutur.* *vñg* (fund e).

Nun. Et Verbum er naturligvis ikke desfiktist, fordi det ikke forekommer i flere Konjugationer; thi dette forbryder este deles Robens Betydning, hvis dens Form.

Elebte Kapitel.

Om Partiklerne.

§ 82. Partiklerne have som saadanne ingen Bedeutung, men ifølge Lydlærens Regler antage de dog forskellige former, især naar de umiddelbart slutter sig til et efterfølgende Ord, som Präfixer.

a) *v*, *va*, *saa*, er stedje uadskilleligt fra det Begreb, det forbinder med et foregaaende. Oprindeligt er det volallest, f. Ex. *væ*, *væ* Morke; altsaa: *væ* (§ 16), *væ* imellem; *væ* (§ 16), *væ* der blive; *væ* (§ 19 a), *væ* jeg; *væ* *væ* (§ 19 c).

Nun. Hove *v* og *væ* er givet vedrørd gutturaliske Rost (§ 19 a 2 A. 1 ff. § 73 a A. 2) og ere volallest, antager *væ* sædvanligt som Hjelpevokal Ghirel, hældende Segol, f. Ex. *væ*, *væ* I skulle være, *væ*, *saa* lev da!

b) *m*, *men*, *em*, ligeledes vokalost Präfix, f. Ex. *mæ*, *men* ilfe? Altsaa: *mæ* (§ 19 a A. 3), *men* og *saa*; *mæ* (§ 17 A. 4). Et den følgende Konsonant vokalles, antages som Hjelpevokal Patakh (§ 19 a) selv om den følgende Konsonant ikke er en Guttural, f. Ex. *mæm*, *men* delgænde; i sidste tilfælde er det forbindende Dagesh (§ 9 A. 5) ikke hældent, f. Ex. *mæm*, om efter hendes Maab (eller Maabet over hende, den).

c) Präfixerne *z*, *i*, *paa*, *z*, som, ligesom,

saa snart som, *z*, *til*, *for*, med Hensyn til (=*z*), antage Hjelpevokaler efter de sædvanlige Regler, f. Ex. *zæ*, ligesom, *zæ* til dem, men *zæwæ*, i Begyndelsen.

Nun. i. Et efterfølgende *væ* fortænges af den volallest Konsonant (§ 15 d 2) næsten løbje i Artiklen, undetiden i Insult. const. Risal, hældent Hjæl, f. Ex. *væz*, paa den Dag, *væz*, *væ* at ydmyge sig, *væz*, *væ* at tilintetgjøre.

Nun. 2. Foran Suffixer, især Ierla, antager *væ* sædvanligt Stavesseen *w*, hældent ellers, f. Ex. *væw*, som mig (§ 40 c), men *wæ* (*væw*, *væw*, som en Steen).

d) *w*, *af*, fremfor, formedelst, er sædvanligt et selvstændigt Ord foran et Nomen med Artiklen; som ubetonet har det da stedje Maffet, f. Ex. *væwtæ*. I andre tilfælde assimileres *w* foran en Guttral bortfalder det, hvorefter Kh ir er gaaer over til Zere, f. Ex. *þw*, af Dug, *væw*, fra at gjøre.

Hør nu Suffixa gravia hvor det sædvanligt samme Form som foran et Nomen uden Artikel, f. Ex. *væw*, *væw*; foran *væ* og *væ* (2. P. Sing.) forekommer Formen *wæ*, f. Ex. *væw*; foran de øvrige Suffixer sædvanligt Formen *wæ*, f. Ex. *væw*, *væw*, fra mig, fra os, fra ham (ff. § 83 b A. 2, og § 15 d 2).

e) Om Wifret *væ* f. § 41 A. 4.

f) Blot i Forbindelse med Suffippet *væ* forekommer *væw* = *w*, med (*væw* = *w*).

Nun. *wæ* er stedje ubetonet, f. Ex. *væwæ*, med min Son.

g) n̄s, som betegner, at en handling gaaer ud paa eller henføres til en vis Gjenstand (§ 29), førefømmer både betonet og ubetonet (-n̄s). Foran Suffixa levia viser sig den oprindelige Form n̄s (Mærke, Legu), f. Ex. n̄s, hem; men eñs, ñder.

Num. Beggederen mås regne sig for hermed at forstå Prepositionen n̄s, med (som n̄s af en Rød m̄n, i Øst tilsættede); også dette bruges både betonet og ubetonet (-n̄s), foran Suffixer n̄s, f. Ex. eñs, med ñder¹⁾.

(Den Partiklernes Forbindelse med Suffixer f. § 40).

§ 83. Nogle Partikler vise sig som Primitiver; disse have især Vised med de yconominalistiske Redders Danmarks, f. Ex. n̄b, her, n̄c, her, m̄b, derhen, herhen, n̄b n̄b, h̄b og h̄c), n̄s, n̄ca, hørhen²⁾ n̄s, da, bengang, n̄s, ikke, h̄s, ikke (jjer deprecativt: at ikke). Andre er Derivater, deles med tydelig betydning med u tydelig Ustyrning.

a) Uverbialt dannes 1) af Substantiver med eller uden Præposition, blandt med den bestemte Artikel, f. Ex. n̄s, nu, (og 2b), n̄h (n̄h if. § 31), umtagen, n̄s, foran, n̄r (dag; 2) af Adjektiver (f. Ex. n̄t, n̄st, n̄p, blød), især i Hukommel; hypotaktisk med Endelsra n̄s, og i Blærfallet, f. Ex. n̄vægs, baglænbø, n̄væg, hørbar; 3) af Pronominer med eller uden Præposition, f. Ex. n̄t eller n̄ja, her; 4) af Infinitivformer, f. Ex. n̄sæ, meget (§ 113 og § 79, 5a.), n̄ja, høst; 5) af Præpositioner forbundene med Uverbier (eller andre Præpositioner), f. Ex. n̄s, berfar; 6) ved Sammensætninger med n̄s (n̄s, høst) dannes (yderligere) Uverbier, f. Ex. n̄s, hørtebet? n̄sæ, hørstraf? 7) af flere end Endelsra man n̄s, og n̄s (oprindeligt—) n̄s, eg n̄

¹⁾ I de sâdigste Stifter forekommer, dog sjeldent, n̄s med Suffixa levia for n̄s.

i Nomium (f. § 54), men sjeldent), f. Ex. n̄s, daglig, n̄s, ñs, ñs, ñs, ñs, ñs.

b) Præpositioner dannes især paa den under a i samme Maade, f. Ex. n̄s, intil (Enighed), n̄s, for .... (Ølyb, n̄s, ovenpaa, n̄p, for, foran (n̄p, n̄p n̄p); hypotaktisk dannes Præpositioner ved Sammensætningen af to Præpositioner; især sammensættes n̄s med andre Præpositioner, f. Ex. n̄s, fra ñder n̄s fra (at være) h̄b ñder.

Num. 1. Genledes forekommende Præpositioner ere egentlig henvist til et Uverbium; derfor antage de ofte, for at forstås med et Nomen, en ny Præposition, f. Ex. n̄s, n̄s, n̄s, under Himmelshværlingen; men også n̄s, n̄s, under Himmelst.

Num. 2. Af en sandan Sammensætning fortaltas Hermerne af Præpositionen n̄s foran Suffixer (§ 82 d).

c) Spregt er fælligt paa Konjunktioner; især den n̄s og n̄s man: n̄s, eller, n̄s, dersem, om, n̄s (n̄s), h̄væ ille (af n̄s, ḡb, eg n̄s = n̄s ille), n̄s, at, naar, fordi (ogslæ Uverbialt), n̄s n̄s, men berimod, n̄s, for at ikke, n̄s, forend (af n̄s, endnu ikke). Det bruges n̄s, deles ent, deles i Forbindelse med andre Ord, som Konjunktion (at, fordi) eller relativt Uverbium (if. d2 II. 1), f. Ex. n̄s n̄s, fordi (n̄s har, opnøv, af n̄s, egentlig: det vil sige (svare), al, n̄s-n̄s, for at).

d) Nogle Interjektioner ere oprindelige, f. Ex. n̄s, al, n̄s, hjære (jeg beder); andre dannes af de særlige Taleord, f. Ex. n̄s, det være langtfra, n̄s (n̄s) og n̄s, velan! (Imperativiformer af n̄s, ḡb, n̄s, ḡb).

III. Ordfiningslære.

I. Om Ordenes Forbindelse i Sætningen. Første Kapitel.

Om Subjekt og Prædikat.

§ 84. Til at betegne Subjekter i en Sætning bruges samme Ordelsesformer og Forbindelser anvendes, som i Latinen og de fleste andre Sprog, f. Ex. *en*, min Givne, or det er jeg giver.

Anm. 1. Bruges Adjektiver (Participium, Pronomen) som Subjekt eller overhovedet som Substantiv til at betegne Ting med en vis Egenskab, anvendes sædvanligt Herrelæstede Hunkhøn, f. Ex. *মানুষ*, gode Ting, det Gode; betegnet Begrebet i Almindelighed (abstrakt), bruges Entestatslet, f. Ex. *মানুষ*, det Gode.

Anm. 2. Et Subjekt et personligt Pronomen, udelades dette sædvanligt, naar det kan hændes af Verbets Endelse, f. Ex. *মানুষ*, jeg sagde.

Anm. 3. I Samtale med høje Personer henges istedsætter først og anden Persons Pronominer hyppigt en Omstænding i tredie Person, f. Ex. *মানুষ*, din Djeuer; *মানুষ*, *মানুষ*, din Djeuerinde; *মানুষ*, min Herrre.

Anm. 4. Et ubestemt (Ugegyligt) Subjekt udtrykkes udelšíben ved *মানুষ*, en Mand (man), eller ved tredie Person Majs. Sing. Især af Verber, som brørkele at sige, f. Ex. *মানুষ*, og man (Gen) forlyndte, *মানুষ*, man lade, hældere ved tredie Person. Plur., eller anden Person Majs. Sing.

§ 85. Prædikaten er enten enkelt eller sammensat.

Anm. 1. I det sammenfattede Prædikat anvendes hyppigt Substantiver for Adjektiver, f. Ex. *মানুষ মানুষ মানুষ*, og Jorden var Ødehed og Tomhed (øde og tom).

Anm. 2. Da Sproget mangler en egen form for Præsens, opstaaer der, hvor denne End stat betegnes, sædvanligt en

Slags oplost Sætning, dog uden uafhængigt Verbum, idet Subjekter blot sammenstilles med et andet Nomine (Participium) som Prædikat, f. Ex. *মানুষ যাবে*, jeg (er) frigjærende, or jeg frigjært.

I dette tilfælde tilhøres ofte, uden Hensyn til Subjekts Person tredie Persons Pronomener, især naar Subjekter stat udtrethes, f. Ex. *মানুষ মানুষ করি যাবে*, jeg, jeg den udstedende (or: det er mig, som udfører) dinne Synder; *মানুষ করি যাবে*, det er dig, som er Gud.

§ 86. Prædikaten retter sig, saavidt som det er muligt, efter Subjekter (eller Subjekterne) i Tal og Kjen. Verbet tillige i Person, f. Ex. *মানুষের হাত দ্রোণ করিব*, hande jeg og mit Hånd (vi) ville dyrke Herra.

Anm. 1. Samme Regel gælder også overhovedet om Utdrøbtet og Appositem.

Anm. 2. Substantiver i Dualis forbinder regelmæssigt med Fleertallet, Pluralis Majestatis med Entestatslet, f. Ex. *মানুষু যাবে*, og Gud sagde.

Anm. 3. Indeholder Sætningen flere forbundne Subjekter, retter Prædikaten sig, hvis det gaaer foran, efter det nærmeste Subjekt, f. Ex. *মানুষের হাত দ্রোণ করিব*, da talede Mirjam og Aharon, og de sagde.

Anm. 4. Kollektiver have sædvanligt Verbet i Fleertallet, især naar dette følger efter.

Et Kollektiv er bl. Almhd., bestemt ved et andet Nomine, Subjekt, retter Verbet sig sædvanligt efter Bestemmelsesordet, f. Ex. *মানুষের যাবে*, Alt dette har rammet os; *মানুষ এই দু*, over mig er Alt dette kommet.

Anm. 5. Et Adjektiv som Prædikat til et Begreb uden Kjen (Infinitis eller en Sætning) sættes i Majs. Sing., f. Ex. *মানুষ আছে*, det er godt, at jeg giver; *মানুষ আপি আসো*, og Gud saa, at det (i det heregaende Domstalte) var godt.

Anm. 6. Bruges et Verbant upersonligt, staar det føl-

vanligt i tredie Pers. Plur., sjeldent Fem. Sing., f. Ex. *הַנְּתָנוּ* (*תִּתְנַתֶּן*), det blev trængt for ham (han blev bange).

Anm. 7. Ærke sjeldent staaer Verbet upersonligt, nogenht
Handlingen hensættes til en bestemt Person, hvor ved passiv
og intranstitive Verber; Verbet staaer i dette tilfældet stærs
først i Håndfønet, f. Ex. *וְתַתְמַצֵּא* *רֵבֶת* *מִצְרָיִם*, og for
Yeshayah hæftes der to Sonner.

Anm. 8. Andre tilsvigelser fra Hobbedregelen ere dets
følgsomme Anemeller, vedtø let forslagte, f. Ex. *וְתַתְמַצֵּא*
רֵבֶת *מִצְרָיִם*, de plættede skulle være din hør.

Sluttet Kapitel.

Om Artiklen.

§ 87. Artiklen bruges til at betegne en Øjenstand som bes-
trent eller bestændt, naar denne ikke allerede er bestrent ved et
Sufix eller et andet bestrent Nomen, f. Ex. *רֹאשׁ*, Korga
(ogsaa i Tilkald: *וְרֹאשׁ*: *וְרֹאשׁ* *וְרֹאשׁ*, Røgkastere (*רֹאשׁ*
רֹאשׁ, Selefay).

Anm. 1. Personne og Danes Egenskaber antage følgan-
ligt ikke Artiklen, f. Ex. *רֹאשׁ*, Egypten.

Anm. 2. Artiklen ved et Nomen (hør et Adjektiv) i Sing.
bruges hyppigt til at betegne en Klasse i Utmindelighed,
f. Ex. *מְלָךְ*, den Ugadelige = ugadelige Mennesker;
sjeldnere til at betegne et enkelt ubestrent Individ af en
Klasse, f. Ex. *מְלָךְ*, en Køn.

§ 88. Objektivet (og adjektivisk brugte Det) anslager følgan-
ligt Artiklen, naar det staaer som Attribut eller Objektsitum
til et nmaa ben i § 87 angivne Maade) bestrent Nomen, f. Ex.
בְּרֵבֶת *מִצְרָיִם*, Herrens store Gjerning; *בְּרֵבֶת* *אֱלֹהִים*, Guds
gamle Faber; iste som Prædikat, f. Ex. *בְּרֵבֶת* *בָּרוּךְ*, Manden er
god.

Anm. 3. Sæd et Subjekt bestemmes ved et Objektiv (Præ-
dicatum) som det, hvem en Egenskab forbindes tilkommee

(Completatio), saaet Objektivet Artiklen, f. Ex. *וְתַגְתִּי* *שֶׁנָּא* *תִּתְנַתֶּן*
David er (var) den yngste, *וְתַגְתִּי* *שֶׁנָּא*, det er den, som
omgiver.

Anm. 2. Den bestante Artikel er uudertiden udeladt ved
Substantivene (jf. § 95); uudertiden staaer den ved Objek-
tivet alene, f. Ex. *וְתַגְתִּי* *בָּרוּךְ*, den store hør.

Tredie Kapitel.

Om Objekter og Prædikatets Supplementer.

§ 89. Transititive Verber forbinder umiddelbart (o: uden
Præposition) med Objekter.

Et dette bestemt (§ 87), sædes følganligt Partiklen
og (§ 82 g) først samme (I. Eksemplet i § 89). Til dette
Ord føjes også Suffixerne; dog lægges disse hyppigere umid-
delbart til Verbet.

Anm. Et et passiv eller intranstittiv Verbum drægt næv-
nligst, betegnes også, naar den i § 86 A. 7 angivne
Maade, den bestante Øjenstand, til hvilken Handlingen hen-
sættes, ved *תְּ*, f. Ex. *מְלָאֵת* *תְּ*, Landet skal give
(men skal give Landet), *תְּמַלֵּאֵת* *תְּ* *בְּ*, ind
det ikke varre endt i din Dine, hvad denne Gud engaerer
(sal denne Gud ikke mishage dig).

Anm. 2. Dogsa verbale Nominer antage underiden Obj-
ektl. Ugegenom Infinitivet, f. Ex. *בְּרֵבֶת* *בְּרֵבֶת*, forme-
delsi hans Utmindelighed til Rachel, *בְּרֵבֶת* *בְּרֵבֶת*, til
Grisse for din Galore (Gyret).

Anm. 3. Mange Verber, der følganligt drægt intranstittiv,
lænne umiddelbart forbinder med et Nomen som Objekt,
og blive faaede transitive, naar de Verber, som udtrykke
en Besægelse, f. Ex. *מְלָאֵת* *בְּרֵבֶת* *בְּרֵבֶת*, lig-
vil ikke gøre til dig over denne hør.

§ 90. Mange Verber, både transitive, som allerede have
et Objekt, og intranstitive samme forbinder med et Substantiv af

samme Med eller af besteglet Utdyning, sædvanligt med tilfældigt Objektet eller Pronomen, f. Ex. וְיַעֲשֵׂה יְהוָה כַּאֲنִיחָה אֶת־יְהוָה בְּבָרַת (med) sin Guds Hertighed tilstede han ham; וְיַעֲשֵׂה יְהוָה כַּאֲנִיחָה, for at slae dem et stort Slag; וְיַעֲשֵׂה יְהוָה כַּאֲנִיחָה מִן־יְהוָה, (med) min Rust vil jeg raae til Herren; וְיַעֲשֵׂה יְהוָה כַּאֲנִיחָה, de græd en stor Ørnad (hestigt).

§ 91. Et Nomen sættes umiddelbart i forbindelse med Præpositionen (med eller uden το) for at angive, i hvilken Henseende dette udgives om Subjectet, f. Ex. οὐκέτι τον δέρνη, han var syg i sine Kødder; οὐκέτι τον μάρτυρα τον, blot hæd Christus angaaer, vil jeg være stærre end dig.

§ 92. Til de Verber (transitive og intransitive), som bewæcre en Mangl, Overflidighed, Mattelst, Overflommens, Græsperren, Uverflidning, Horsyning, Smigsten med Noget, sædvanligt det Begreb, som udfylder disse Begreber, uden Præposition, f. Ex. εἰπεν γένεται σύμην, og Jorden var opfyldt med blod; ἦν τόπος, de bæltebe sig med (sæde sig) Styrke; προστέθη τόπος, Ørken der hænte med en Vid Ørst; πέπλος, den sieg ἐπειδή μετὰ θλομῆς.

§ 93. Ved de Verber, som bemærk at gjøre, forfærdige, sættes Materien, hvoraf Noget gjores, enten, hvis den er Noget bestemt, som virkelig Objekt, og det, der gjores, som en Præposition derud over Præpositionen δι, eller, hvis Materien angives i Almindelighed, bliver det, der gjores, Objektet, og Materien sættes som en Præposition (uden Præposition), f. Ex. πάτησεν απόστρατον πάτην, og han byggede et Alter af Steene; πάτησεν απόστρατον πάτην, og Herren byggede Ribbenet til en Domme (dommede en Domme af Ribbenet); πάτησεν πάτην πάτην, og han raunde Mønster af Stev fra Jorden.

§ 94. Med et virkligt objekt Objekt forbinder de Verber, som indeholder et transitivt Begreb af en transitive Statute, f. Ex. πέπλει τὸν τόπον πάτην, og han lærte ham Skader af Bygning.

Anm. Hæfteligt hæftra er det Udsætte, hvor det ene Nomen nærmere bestemmer det andet, enten som en Præposition (i hvis Sted Præsuet δι underiden kan anvendes),

eller angivende en bestemt Deel, med Hensyn til hvilken Handlingen stod ved Objektet, f. Ex. οὐκέτι τον τόπον τῷ, jeg har bestemt (vit gjore) dig til en Rader for en Mængde Nationer; οὐκέτι τον τόπον, og jeg vil gjøre ham til et stort Rolt; τονταρ τον τόπον, man ladel hans Ravn Ruven; οὐκέτι τον τόπον, vi ville ikke slae ham med Hensyn til Spæl o. ihjelstane ham.

§ 95. Udgivningens Range (i Nummer og Tiden) betegnes sædvanligt ved et Substantiv uden Præposition, f. Ex. οὐκέτι τον τόπον πάτην οὔποτε, Vandet sieg 15 Aar; οὐκέτι τον τόπον, i mange Dage.

Anm. 1. På Spørgerånalet hvorhen? sættes Stedets Navn med eller uden Objekt το, f. Ex. πάτη—το, til Ørjet (som dette Græsvel viser, udelades i første Tidsfærd sædvanligt Artiklen). Sjælnerne anvendes denne Partikel om Tiden, f. Ex. πάτη—τοπε, fra Dage til Dage.

Anm. 2. På Spørgerånalene hvor? og nuartet sættes Stedets og Tidens Navn med Øjet naar Tiden er bestemt) eller uden Præpositionen δι, f. Ex. λέγεται τόπος αὐτός, han lød i Tidens Døe; πάτη, på Ørjet; πάτη τοπε, i dette År, πάτη το, anden Dag. Tiden, inden eller efter hvilken Noget skal foregaae, betegnes ved Præpositionerne πάτη eller δι, f. Ex. πάτη τοπετεῖ, om tre Dage δι ved et Tidsbegreb betegnet også henimod, til, egentlig en Dømme gaaer foran, i, f. Ex. πάτη τοπε, henimod Dagen Dusling (Udstendtiden); πάτη το πάτητετε, på den 17de Dag i Maanedene.

§ 96. Medens saaledes mange (almindelige) Forhold udtrykkes uden Præpositioner, betegnes flere specielle Forhold ved Præpositioner.

Anm. Mange Verber findes, som østej med noget hæfteligt Utdyning, forbinder med deres Objekt (i videre Utdyning) ved ved Præpositioner, deres umiddelbart, f. Ex. πάτη med virkelige Objekt betyder at falce, frude Ene efter,

med Præpositionen **om** (>) eller **med**, f. dvs. maaže efter (også, værdeløb, tilberde), o. s. v.

§ 97. Af de Forhold, som særligt betegnes ved Præpositioner, maaže man følgende:

Hensynsobjektet betegnes særligt ved Præpositionen **til** (ogs), f. Ex. *du til mig* *syng*, og han holdt (gav) Maren *Lyset Dag*; *mødte* *med* *dig*, for Eder skal det være til Spise; *med* *med* *træ*, og Lebæn havde to Døtre.

Anm. 1. Hæledeser i dette og lignende Forhold til at anvende Præpositioner ved Suffixene og Relativet, sejde visse undertiden umiddelbart til Verbet, f. Ex. *vælt*-*med* *træ*, du har givet mig Landet mod Syd (sunde også hæde til *træ*); *med* *dig*, om hvem I have talst.

Anm. 2. De Verber, som bemærke af sig, forbinderes med **til** (ogs), ikke blot i betydningen *sig til en Person*, men også *sig om* (med Hensyn til), f. Ex. *spæs*, *sig om mig* (til mig); herom bruges også **sig**, *spæs*, osv.

Anm. 3. I Samlinger med Verbet i Passivum tilseks sjeldent den Person, af hvem Handlingen udføres. Hvor dette styr, er Forholdet særligt et Pligs- eller Interesse-Forhold, og betegnes da ved Præpositionen **med**, f. Ex. *dig* *niget* *med*, dette skal gjort af Eder. Sjeldnere anvendes Præpositionen **om**, som ligesom betegner Handlingsens Udgæn fra (en Person).

§ 98. Mestskabet, hvormed, Middlet, hvorpæd, Prisen, hvorfør, Maaden, hvorpaa, undertiden også Kortagen, hvorfør Noget gjores, betegnes særligt ved Præpositionen **med**, f. Ex. *syng*, med Spædet, *vægt* *med*, *vis* for *vis*, *mødte*, med Læst, paa en undersindig Maade.

Anm. 1. Han drog af (et Væger) hæder baade **med** *træ* og **med** *træ*.

Anm. 2. Undertiden bruges Præpositionen **med** til at betegne den Person, ved hvem ester i Anledning af hvem Noget gjores, f. Ex. *hæd* *med*, han hånd mod alle (paa en

lignende Maade) siges op *træ*, han vidner med Hensyn til os (ogsaa: imod os).

§ 99. Til at betegne en Udgæn (Marsk), en Afstand, en Hjerner fra og en Krugt for Noget, bruges særligt Præpositionen **om**, underiden *med*, sta. for Nasyn), f. Ex. *træ* *med* *dig* *træ*, jeg klogter for Sara.

Øsce maaže man Brugen af denne Præposition til at udtrykke et Forhold for, fremfor Komparativbegrebet, f. Ex. *træ* *med* *træ*; hvad er fedt fremfor (hobere end) Hønsning; *træ* *med*, du er blevet stængere end os; *træ* *med* *træ* *med* *træ* *med* *træ*, og Slangen var løjligere end alle Martens vilde Dyr (det vildeste Dyr).

Anm. Man maaže udtrykket *træ* *med* *træ*, det vere langt fra dig at gjøre.

§ 100. En Tilbagevisning til Subjektet i Sætningen (Reflexivforholdsbetragtning) udtrykkes enten ved de reflexive Konjugationer, eller ved Hjælp af de personlige Pronominer, eller ved at gentage Subjektsordet selv, eller ved en Dækning med disse Substantiver, som betegne dele af Mennesket (som *hæd*, *Gjel*; *et*, *Hjerde*; *mid*, *Middle*; *øre*, *Nasyn*, *Person*) eller også næstledes Tilbagevisningen aldeles; f. Ex. *med* *med* *med* *med* *med* *med* *med* *med* *med* *med*, og Gud skabte Mennesket i sit Billede, i Billeds (id) Billeds stakle han det; *prægn* *med* *med*, og Sara le i sic Underst (ved sig selv).

Anm. Ved intransitiv Verber, hvor sammane, som udtrykke en Bevægelse, forekommer typisk en Tilbagevisning til Subjektet, uttrykt ved Præpositionen **med** et Suffix, f. Ex. *med* *træ*, *lygt* (*dig*).

Yderde Kapitel.

Om Nævneordenes nærmere Bestemmelse (Status constructus, Apposition og Gordobling).

§ 101. Nævnebegrebet af et Nævneord bøgtes af et udtrykkes af et andet efterfølgende, settes det i Status constructus. Et det efterfølgende Ord behøver ikke bestemt (§ 87), bliver dermed også det første bestemt. Ved denne forbindelse af tonde Nominer udtynnes da:

1) et Egentomsforhold (i nærmste betydning), f. Ex. יְהוָה אֱלֹהִים, Herrens Ord; יְהוָה בָּתָר, hvid Datter (er) da? וְיַעֲשֵׂה, til den med David ahalte Ord (Om Egentomsforholde Betegnelse ved b s 103);

2) et objektivt Forhold, f. Ex. יְהוָה רָאָה, synget for Herren (Gudssynget);

3) en Forstilling, især ved Adjektiver, f. Ex. רָאָה מִצְרָיִם, en Pige god af Udeende (af et snuvt Øje).

Anm. 1. Hertil må henvendes Brugen af Status constructus, 1) naar et Hælderordet bestemmed ved et Egennavn, f. Ex. יְהוָה אֱלֹהִים, 2) naar et Substantivum angiver Materien, hvoreaf Noget er, f. Ex. יְהוָה עֶזֶב, et Salubrigt (Underiden betegnes det næste Forhold ved Præpositionen a. f. Ex. עַל־עַל, en Slammel af Guld, aldrig ved et Adjektiv).

Anm. 2. Man mærke Danskningen ved hjælp af Ordene אֶת, לְכָךְ (Herre), יְהוָה og lignende, med et bestemmede Substantiv, hvoreod en Egenslab betegnes, f. Ex. כָּל־עַמּוֹד יְהוָה, Dommeren, לְפָנָיו, en Gen af Dygtighed (Tapper, retslæssen), לְפָנָיו, dygtige Jøll, וְאֶת־יְהוָה, en vestlærende Mand.

4) Bestemmelser af Arten (Genheden) ved et visst Quantitetsbegreb (Tal, Maal, Vægt, Tidsbestemmelse), f. Ex. וְאֶת־עַמּוֹד, lidt Vand. Dog anvendes i dette tilfælde hyppigere en Slags Apposition (adverbial

forbindelse), f. Ex. וְאֶת־מִצְרָיִם, en Maade (Maal) slutt Maal, וְאֶת־מִצְרָיִם, to Talente Gelo, וְאֶת־מִצְרָיִם, to Nord Sid. Anm. 1. Tallene (jfr. § 34) over 10 forbinder deles hyppigt, dels selvsærligt med Navnet paa den talte Objektsand (Genheden) i Sing., især i følgende Ord: וְאֶת־מִצְרָיִם, וְאֶת־יְהוָה (Aller) og וְאֶת, f. Ex. וְאֶת־מִצְרָיִם, 400 Maale, וְאֶת־מִצְרָיִם, 14 Dage, men וְאֶת־מִצְרָיִם (mægt), tre Gekel; וְאֶת־מִצְרָיִם וְאֶת, fjerde Datter.

Anm. 2. Bruges Grundstælle som Ordensstal, staaer enten Talordet foran (i Stat. abs.), eller Substantivet staaer foran i Status constructus, f. Ex. וְאֶת־מִצְרָיִם וְאֶת, i nær 600 (underiden haade foran i Stat. constr. og efter Talret).

5) et partitivt Forhold, f. Ex. וְאֶת־בָּנָיו, den yngste af hans Sønner; וְאֶת־בָּנָיו, den Mæsse af hans Huer (Hunerprænde).

Anm. 1. Mæbens dette Forhold især betegner en Superlativ, udtrykkes ved rent partitive Forhold hyppigst ved Præpositionen וְ (af) eller a (Blandt), især, naar Forholdet ikke græseres til et enkelt Ord, men til hele Partitivet, hyppigt med Udeladelse af Quantitetsbegrebet, f. Ex. כָּל־עַמּוֹד בְּבָיִת, og der falst (nogle) af Huset; וְאֶת־מִצְרָיִם יְהוָה, tag med dig (nogle) af Jørels Mæse; וְאֶת־מִצְרָיִם וְאֶת־יְהוָה, Mædophel er blandt de med Absalon sammenhørne.

Anm. 2. Bestemmes et Nomen (især i Sing.) ved het samme Ord (især i Plur.), udtrykkes Begrebet, højeste Grad, f. Ex. וְאֶת־יְהוָה, det Hellige af de hellige Objektsand, det Allhelhelligste; וְאֶת־יְהוָה, Slave's Slave.

§ 102. Participlene konsterneret hyppigst som Nominer (i Stat. constr.), dog ogsaa som Verber (i Stat. abs.), f. Ex. וְאֶת־יְהוָה, de, som gaae ind ad Porten; וְאֶת־יְהוָה רָאָה יְהוָה, et Mand, som syder med Stalk og Hanning; וְאֶת־מִצְרָיִם, Overfønne; men berimod וְאֶת־מִצְרָיִם וְאֶת־יְהוָה, den øverste af Pharaos Mundstørste (som gave Pharao at drille).

§ 103. Underiden staaer et Nomen i Status constructus, som er bestemt ved hjælp Genusstil.

gjent ved et Substantiv med Præposition eller ved en efterfølgende *relatio* Sætnings, f. Ex. *וְיַהֲוֵה*, Herden for Mi, *וְעִזָּתְךָ יְהֹוָה*, det Strø, hvor Kongens Hænger (sæt) hundne. (Relativet er i dette tilfælde underiden udeladt, f. Ex. *וְיַהֲוֵה* *וְיַהֲוֵה*, den Dy, David beboede). Sædnuere anvendes Stat. konstr. i andre forbindelser.

§ 104. Til en Status constructus kunne føjes Præpositioner og Adjekter *z-*, men hverken Adjekten eller et nyt bestemmede Substantiv. Derfor maa et Nomen, som skal bestemmes ved et Substantiv, gæntages ved ethvert der, f. Ex. *זֶה*, *זֶה* *יְהֹוָה*, mit Selvager; eller den ene Bestemmelse tilknyttes ved en Præposition, hyppigst *z* liser til at betegne et Gienomhørhold, f. Ex. *זֶהָיְהָ מִצְרָיִם* *זֶהָיְהָ*, Godes Jordbod (zgh *מִצְרָיִם*, en Deel af Godes Land).

Vigledes anvendes denne Præposition til betegnelsen af Sammenhængsforholdet, naar det efterfølgende Begreb er betegnet som bestemt eller hensynt, medens det første skal være ubestemt, eller naar et andet Ord nedværdigt skal adfylle det Begrebet, f. Ex. *זֶהָיְהָ* *יְהֹוָה*, en Psalme af David (*זֶהָיְהָ*, Davids Psalme); *אֵלֶיךָ* *יְהֹוָה*, et Vand, som ikke var deres (jf. § 97).

§ 105. Appositum til et Nomen med Præposition sattes med eller uden Præposition, f. Ex. *כָּלְבָּהָיְהָ* *כָּלְבָּהָיְהָ*, for bernes Hær, Egyptens Rønge; *בְּנֵי* *יְהֹוָה*, med sin Gjæl, det er, med sit Blod.

Anm. 1. Hyppigst staaer et personligt Pronomen i Apposition til et Ord (her Subjektet) i Sætningen, for at fremhæve dette (her næst en mellemkommande relatio Sæning adfylles Subjekten fra Præpositat), f. Ex. *וְיַהֲוֵה* *צְדָקָה* *אָמֵן*, og for Det, egaa for ham seftes der en Son; *וְיַהֲוֵה* *בְּנֵי* *צְדָקָה* *אָמֵן*, Høfset, det omfyltede han i Øverne. Har ic denne forbindelse hyppig i relative Sætninger, da Relativet *yohe* i Almindelighed kun tjener til at sammevirke Sætningerne (som Konjunktien); gaar Relativet *yoa* et bestemt Begreb, tilføjes næsten

ved den noiere Bestemmelse af Forholdsret, udtrykt enten ved Nominet selv, eller hyppigere ved et personligt Pronomen, f. Ex. *וְיִהְיֶה* *וְיִהְיֶה* *אָמֵן*, jeg er Joseph, hvem I have folgt (mig). Et Relativet Subjekt, bruges denne Apposition sjeldent, undtagen i Sætninger uden Verbum (§ 85 N. 2), f. Ex. *וְיִהְיֶה* *אָמֵן* *אָמֵן*, som ikke er reelt (det).

Anm. 2. Herfra udgaaer den saaledes absolute Konstruktion, idet et Nomen sættes udenfor den øvrige Sæning (Hævmed det forvansklig forbindes ved *z*); dets bestemte Forhold til Sætningen udtrykkes hyppigt ved et Pronomen, f. Ex. *מִצְרָיִם* *מִצְרָיִם* *יְהֹוָה*, og hans Medhustru, og hendes Navn (var) Anna (vi og hans Medhustrues Navn var Anna).

Anm. 3. Underiden anvendes Apposition, hvor man ikke venta forbindelsen ved Status constructus, f. Ex. *מִצְרָיִם* *יְהֹוָה*, til Horden, til din ene (Quinde) vi til den Quæ Herde (jf. § 101, 4).

Anm. 4. En Sammenligning udtrykkes underiden ved Apposition, hyppigere ved Præfixet *z*, der, naar de sammenlignende Gjenstande staaer betegnes som aldeles identiske for Afnælser, sættes ved begge End, f. Ex. *מִלְמָדָה* *מִלְמָדָה* *z-*, thi du (er) som Pharao (for os).

§ 106. Ved et gæntage et Nomen (eller Adjektiv) udtrykkes følgende Forhold:

1) en Fortælling af Begrebet, f. Ex. *מִזְבֵּחַ* *מִזְבֵּחַ*, meget dyb, *מִזְבֵּחַ* *מִזְבֵּחַ*, overmaade meget; især hyppigt ved Pronominer, f. Ex. *זֶהָיְהָ* *זֶהָיְהָ*, for Eder, Eder! *זֶהָיְהָ* *זֶהָיְהָ*, velsign også mig, mig!

2) en Fortælling eller Gjentagelse (med eller uden *z*), f. Ex. *בְּנֵי* *בְּנֵי*, hvor Høed for sig; *בְּנֵי* *בְּנֵי*, Far em Far; *בְּנֵי* *בְּנֵי*, Mor ud, Mor ind; *אֲבִי* *אֲבִי*, Slægt og Slægt, alle Slægter; *יְהֹוָה* *יְהֹוָה* *יְהֹוָה*, jeg vil bestandigt gaae pa Boen; *בְּנֵי* *בְּנֵי*, den Que, den Manden; *אֲבִי* *אֲבִי*, hælle og hvilse o. hærmænge?

3) en Modsatning eller Forstel (stede med *i*, f. Ex. *רָאָה יְהוָה יְמִין יְמִין*, to Slogt Stein (Borg), en sted og en bæn).

II. Om Betegnelsen af Udsigelsens Maade og det Udsagnes Tid.

Forste Kapitel.

Om Sætningernes Art, om Maader og Tider i Almindelighed.

§ 107. En Sætning er enten selvstændig, Hovedsætning, eller u selvstændig, Bisætning; til sidste Klasse hører ikke blot den ved Sporzeord, Konjunktioner og Relativ forbundne Sætning, men også ofte paa en for det hebreiske Sprog eindommelig Maade de ved Kognitivet i forbundne Sætninger, der knyttes i disse tilhørende oversører den foregående Sætnings Tid og Modusforestilling paa den efterfølgende Sætning. Heraf folger den for det hebreiske Sprog naturligste Inddeling af Sætningerne i selvstændige, afhængige og kausative Sætninger.

Num. 1. Participiet anvendes ikke blot til at udtrykke Begrebet af en u selvstændig Sætning, men også til Dannelsen af selvstændige Sætninger (ff. § 85 N. 2). Ogsaa ved Hjælp af Insinuitivet kan Begrebet af en afhængig Sætning udtrykkes (hjemmest af en uafhængig).

Num. 2. Et Hovedsættningen Esterhæftning, forbinder den følgende med Forstættningen ved *i*, saa (ved *וְ* især, naar Forstættningen er en Velingforsætning).

§ 108. a) Etal Negat udtrykkes som nærligst eller blot som træst Forestilling, anvendes den udsigende Modus underiden Particippet og Insinuitiv; Etal en positiv Besætning, eller et Fortængende udtrykkes, ved besælende Maader.

b) Til at udtrykke de forskellige Tidsforhold har det he-

breiske Sprog i den udsigende Modus blot to Hovedformer, som efter deres almindelige Benyttelse i den selvstændige Sætning benævnes Præteritum og Futurum; af den sidste Form har igjennom, skjortet ufaasteligt, udviklet sig en ny Form (det aftenste Futurum), hvis Begreb nærmest betegner det Udsagn som blot forestilling, her som Dømantning, Dømt o. s. v. De øvrige Modi have ingen særskilte Former for Tidsbetegnelsen; f. Ex. *וְיָבֹא*, jeg har gjort, *וְיָבֹא*, du skal (vil) gjøre, *וְיָבֹא*, han gjør! *וְיָבֹא*, gjor!

Num. 3. Om en Sætning skal opfattes som et Udsagn om noget virkeligt eller blot som faktul forestilling, kan i Almindelighed kun Verbinkelsesmæren eller Sammenhængen vise.

Mudet Kapitel.

Om Præteritum.

§ 109. Denne Form betegner overhovedet, at Negat er stet, enten absolut, eller relativt (til en vid given Tid).

A. I den selvstændige Sætning bruges den:

1. om den forbiggangne Tid enten i Almindelighed, eller betragtet i Modsatning til Nutiden, f. Ex. *וְיָבֹא*, *וְיָבֹא* *רַבָּת* *רַבָּת* *בְּ* *בְּ* *בְּ* *בְּ*, i Begyndelsen stodt Gud himlen og Jorden; *בְּ* *רַבָּת*, begang begyndte man; *וְיָבֹא*, nu har han taget; *וְיָבֹא*, hvio har forlyndt?

2) i negat Verber, her de, som udtrykke en tilstand eller Stimming (overhovedet Resultatet af en foregaaende Handling), betegner denne Form deels udelukkende, deels hovedsaglig den nærværende Tid, f. Ex. *וְיָבֹא* *וְיָבֹא*, hende I kom? *וְיָבֹא*, jeg sovner; *וְיָבֹא*, jeg er ringe.

3) underiden bruges denne Form om det, som har samtid Sted og endnu findes Sted, f. Ex. *וְיָבֹא* *וְיָבֹא*, en Slet besøller (har besøkt) Gud;

4) underiden i gudommelige (prophetiske) Udsagn, en

det, som til en given Tid vil være indtraadt eller indtraede. Dog bruges istør i den sidste Betydning hyppigere (naturalum), f. Ex. וְיַהֵי שָׁם כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, Herren er Konge i Tid og Ewigheit! Helt ere (da) forgaarde fra hans Jord (ville være forganebe).

5) om Noget, som vel ikke har fundet Sted, men som under en vis Forudsætning vilde have fundet Sted, f. Ex. וְיַהֵי אָתָּה כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, giv os være ved! så vil også, når havde han ligget; בְּלֹא אָתָּה, hvio skulle have sagt? (ogsaa: hvio har sagt? ss. § 108 N.).

B. I den afhængige Sætning betragtes enten Tidsbegrebet i og for sig (eller i Modsatning til Hovedsætningens Tid), eller det hensyns til Hovedsætningens Tidsbegreb (ette fan ogsaa stte ved tilbagevistende Adverbier); a) וְיַהֵי כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, Gud, som har taget mig, skal sende; וְיַהֵי מִלְּפָנֵיךְ כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, ligesom jeg har været med Moses, skal jeg være med dig; b) וְיַהֵי כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, og holdet vidste ikke, at Jonatan var gaaet; וְיַהֵי כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, jeg vil ikke spise, forend jeg har sagt mit Vridde; וְיַהֵי כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, hvis vi ikke havde noget, saa havde vi nu været tilbage igen; c) וְיַהֵי כִּי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, thi Gud Herren havde (har) ikke ladet det regne.

C. Et en Sætning ved Kropula forbundet med en anden, er det af væsentlig Betydning, om Kropula er joget til Verbet eller til et andet Ord i Sætningen; i sidste Tilfælde har Kropula ingen Indflydelse paa Præteritums Betydning, f. Ex. וְיַהֵי בְּשָׂרָךְ, og Abel brugte; i første Tilfælde antager Præteritumsformen (ogsaa i Eftersætningen) det Tids- eller Modusbegreb, som umiddelbart foran er utrykt eller antydet. Hjør forekommer Præteritum med tilfojet i i Forbindelse med Futurum eller Uttrykninger af det Tillommende. Skal fiedent forekomme det med Betydning af det Tillommende ubenzæt denne Forbindelsesse (især maaest man mægt i Betydningen; og det vil ske; dog ogsaa i Betydningen; og det skete); a) וְיַהֵי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, 6 Dage skal du arbeide og gjøre (have

gjort) et din Øjerning; וְיַהֵי טָהֹרְתָּךְ, endnu lidt, og de have stenet mig a: snart ville de stene mig; וְיַהֵי רָקָדָה, imorgen og da have G fest a: smørgen da stulle G føre at see; b) וְיַהֵי שְׁמַרְתָּךְ תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, derom G ville here van min Rest og beorre mit Vand, da stulle G være; וְיַהֵי שְׁמַרְתָּךְ קְרַבְתָּךְ, hvad jeg vil bringe ham til dig og stiller ham for dit Nasyn, da vil jeg have synet mod dig alle Dage; c) וְיַהֵי תְּמִימָה, for at han ikke skal udstrække sin Haand og tage; וְיַהֵי תְּמִימָה, der vilde lysende Legemer, og de stulle være; d) וְיַהֵי קְרַבְתָּךְ, tag dig og fam!

Anm. Hør det foregaaende Futurum Imperativs Betydning (§ 110 C), antager Præteritum med ¹⁾ det ligeledes, f. Ex. וְיַהֵי מִלְּפָנֵיךְ, og en Danip opsteg. og vandede.

Tredie Kapitel.

Om Futurum og Imperativ.

§ 110. Futurum betegner overhovedet, at Handlingen enten ikke, eller usædvanligt er indtraadt, men er tilkommende, foreløpende.

A. I den selvstændige Sætning bruges det:

1) Ligefremt om det Tillommende, f. Ex. וְיַהֵי תְּלַבֵּשׂ מִצְרָאֹתֶךָ, for Gud skal det være til Spise; וְיַהֵי אָתָּה, jeg skal ikke svigte dig.

2) til at udtrykke en Besaling, især naar denne er negativt udtrykt, i hvilket Tilfælde Imperativ ikke anvendes, f. Ex. וְיַהֵי אָתָּה, du skal ikke hjælpe; udtryges en Besaling med Hensyn til tredie Person, anvendes sædvanligt det

¹⁾ Mindre væsennde kaldes i denne Forbindelsesse conversum Præteriti; det er ligefrem a copulativum; ss. om en lignende Indflydelse af i paa Futurum § 110 C.

afstørrede Gutnun, f. Ex. וְיָמֶנְתִּי, der blive lys; מַעֲשֵׂת יְמִינָה, Jorden lade fremstige.

3) til at udtrykke Opmuntning, Tilskabelse, Van, Huske eller det Mobsatte. I disse tilfælde bruges hyppigt den afstørrede eller forlængede Form, men også den Partiklen哉 (§ 83 d); som Negation bruges især hos (§ 83), f. Ex. וְלֹא, ladet os sige nu; וְלֹא, lad mig dog gaae; מַעֲשֵׂת הַבָּשָׂר, frugt iste; וְלֹא, lad Pigen blive; וְלֹא, han, god dog ikke forbri; וְלֹא, gud han maa leve! וְלֹא, blot Herren vil være med dig!

4) i dubitative Sætninger, her med Spørgsord eller en Negation ved første Person, f. Ex. מִתְּמֻמָּה וְלֹא, hvorfra kommer du vel? (nu, er du kommet); וְלֹא, kunde vi vel vide? lyk så, vi skulle ikke kunne; וְלֹא, jeg ved ikke ganzse (cf. quod sciamus), men וְלֹא, bestemt Udføring: jeg ved (vidste) ikke.

Num. Hertil hører Brugen af וְלֹא (du vilde give) i Betydningen: giv, f. Ex. וְלֹא יְגַדְּלָה, giv vi maatte del!

5) om det, som til en vis Lid stort og vil ske (lyder at ske), hyppigst hensort til den forbiligangne Lid, altsaa med Imperfektis Betydning: וְלֹא, bælt din, Lammet aab af hand Stykke.

Num. 1. I den selvstændige Sætning er denne Drug af Gutnun sjælden, undtagen naar Negation af en Verdiget træder til, eller Sætningen begynder med et tilbagewendende Verbium, f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, saaledes gør man ikke paa vest Side (hælder man man ikke gjøre); וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, saaledes gav Salomo til Kisham hevet Lazar.

Num. 2. Det tilbagewendende Verbium וְ (da, i den Afskrift) forbinder med Gutnun, naar Handlingen skal udtørres eller betragtes at indtræde i Afskriftning af Noget; skal blot det Samtlige (paa den Lid) betegnes, med Preteritum § 100 A 1), f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי,

ta som der to Hrindet til Kongen (Salomo, efter at han havde udbræret sig Wissom); וְלֹא יְהִי כִּי, da sang Moses til Anledning af Overgangen over det øste Hav).

B. I den afhængige Sætning bruges Gutnun ikke blot i de ovenfor udviste Betydningser, men også fordeltes hyppigt om det med en (forbigangen) handling samtidige, især om det, som til en vis grad (plejer) at ske (om gienkomme med Handlinger): וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, thi du harde hert, at de flidte soede der; וְלֹא יְהִי כִּי, eg han sagde, at de flidte vendte tilbage; וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, i alt, hvad Gara siger til dig, lyd hænder Most; וְלֹא יְהִי כִּי, hvilket siges (stol siges) den Dag (dag); וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, thi man er nu vigtig, og det stede, saa ofte som Moses holdt sin haand oplestet, da sejrede Israelitterne.

C. Ogsaa i den ved + til noget forbiligangent hæftede Sætning, bruges Gutnun med Imperfektis Betydning; men i dette tilfælde ses ikke Repula ikke til Verbet selv, f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, og en Lidt engilt fra Eden, og derfor delte den sig og blev o. s. v. (cf. § 100 C A); derimod וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, paa din Drug skal du gaae og arbe Grov; וְלֹא, og der bliver.

§ 111. Gutnun med + conversivum betegner den forbiligangne handling i Forbindelse med en anden forbigangen Handling.

1) hyppigst i den fremadstrænde Fortælling (ogsaa begyndende Østersatningen), ester afgærende med Preteritum, f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, der ikke var tilbage nu, og saaledes Gud byset Dag, og Mørket kaldte han Nat;

2) sjældent i Westselske (som Imperfektum), f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, ses Kongen gaae og (han) foruge;

3) ikke sjældent bruges det om en Westselske, som ikke nærer sit Maal, f. Ex. וְלֹא יְהִי כִּי תְּבִיאֵנִי, og Magere vilde gjore ligesaa, men funde det ikke.

§ 112. Imperativ bruges ikke blot til at udtrykke en Velsaling, men ogsaa det Resultat, man ventet af en Velsaling

eller et Døfste, f. Ex. *רְאֵה נֶפֶשׁ רָעָה*, gører dette, og da skalde
Jø leve! rygget ved ryni yd, Gud givt Øder, at Jø maae jude!

Anm. 1. Højbindelsen med *nu*, samt den aftenrøde og for-
længede form udtrykker mere en Opmuntring eller en Ven,
end en Besaling, f. Ex. *רְאֵה נֶפֶשׁ רָעָה נַעֲמָה*, tilgiv dog dinne
Bredree Ørde!

Anm. 2. Om futurum for Imperativ s. § 110 A 2.

Bjerde Kapitel.

Om Infinitiv og Particium.

§ 143. Infinitivus absolutus bruges underiden entweder modus finitus, især stedet for Imperativ, f. Ex. *רְאֵה, תִּרְאֵן*, erindre, erindrer! Jø højbindelse med modus finitus bruges ven til at ud-
høre eller uelere bestemme Begrebet; i første tilfælde sættes Infinitiven foran det af samme Mod (særlig også med samme Ustændighedsform) dannede Hovedverbum, f. Ex. *רְאֵה תִּרְאֵן*
du skal da see o: du skal viselig se; *רְאֵה אַתָּה*, jeg er blaalet
højt (blaalet); *רְאֵה תִּרְאֵן*, han skal viselig dræbes; i andet
tilfælde sættes Infinitiven eller flere Infinitiver efter Hoved-
verbet (af samme eller en forskellig Mod), og gaaer da øste
over til en reen adverbial Bestemmelse (§ 83 a 4), f. Ex.
אַתָּה תִּרְאֵן עַל, og han (den) udgår Gaaren og Tilbagegaaren
o: jaalede o: den gif ud og kom tilbage; *וְתִּרְאֵן תְּמִימָה*, og Bandet var (saldt) Gaaren og tilslagen o: og Bandet falst
esterhæanden, *וְתִּרְאֵן וְתִּרְאֵן*, sætter efter ihøst!

Anm. Om en lignende Brug af Substantivet s. § 90.

§ 144. Infinitivus constructus bruges, næar Infinitiven
sættes i et bestemt grammatiske Hørhold til Etatningen, og kan
forekomme i alle de Højbindelser, hvori Substantiverne kunne
anvendes, f. Ex. *רְאֵה עַמְּךָ תִּרְאֵן כִּי מִנְחָה*, det er ikke godt, at
Mennesket er for sig (Menneskets Væren for sig); *מִשְׁנָה כִּי*,
tid til at samles, — Som Verbum kan det forbundes med direkte
Objekt, f. Ex. *מִשְׁנָה*, for at begræde hende.

Vigtigstet Nominet indeholder denne Form intet Tidstegn; dette giver Højbindelsen og Sammenhængen, f. Ex. *רְאֵה נֶפֶשׁ רָעָה*
rygget ryni, hvorend Gud havde ødelagt Sodoma (for Guds
Ødelæggelse), *בָּעֵד בָּעֵד*, da han broded (bryded) med ham
(under hand Bryden).

Gælder endvidere da Infinitiven med et bestemmede No-
men (Suffix) og en Präposition Begrebet af en heel under-
ordnet Etatning.

Anm. 1. Man maae Infinitivens Brug i følgende Høj-
bindelser med Präfikset *ל*:

1) næar Infinitiven staaer som Objekt, især for et
Verbum, der ikke selv udtrykker en selvstændig Handling,
f. Ex. *אַתָּה תִּרְאֵן בְּעֵד-כָּאֵל*, hvis du skulle finde tælle
dem;

2) efter et Verbum, som udtrykker en selvstændig Hand-
ling bruges Infinitiv med *ל* især til at udtrykke en Hen-
sigts, f. Ex. *מִשְׁנָה תִּרְאֵן כִּי תְּהִלֵּת-ךְ*, jeg
har udført dig for at give dig dette Land til at øve det
(bestemtter udtrykkes Hensigten ved Präpositionen *לְ*),
i den Hensigt.

3) hyppigt i Højbindelse med Verbet *רָאֵה* om det,
som er nærvært at seee eller skal gjores f. Ex. *אַתָּה רָאֵה תְּמִימָה*,
og Solen var ved at gaae ned (int); *רָאֵה-תְּמִימָה*, head
er der at gaae; *רָאֵה תְּמִימָה וְתִּרְאֵן*, og Perlen var
til at fulde o: fulde læffes i Morsning;

4) Ved en Tidbåndgivelse betegner Infinitiven med *ל*
den Handling, hvorefter Tiden er bestemt, f. Ex. *לְבַזְבֻּזָּה תִּרְאֵן*
וְתִּרְאֵן, i det (han) sagte, med de Ord (—mag).

Anm. 2. Højbindelses maae man Brugen af Präfikset *ל*
(om) i Højbindelse med Infinitiven til at betegne Tiden,
paa hvilken en Handling foregaaer, sædvanligst tillige med

Begrebet af Ausebningen, *בְּרוּתִים*, da Dagen var her; *בְּרוּתִים*, da jeg havde mit Ros.

§ 115. a) Det aktive Particium har i det hebraiske Sprog en meget stærkt Brug og Betydning.

1) Hyppigt bruges det som Præsens Particium, og da Sproget mangler et selvstændig Form for Præsen^s i den vigtige Maade, udtrykkes dette stædvanligt ved Particium, f. Ex. *וְיָצַאֲתָהּ יְמִינֵךְ וְנִזְרַקְתָּ*, en Slagt gører og en anden kommer; men Jorden fører til Evighed.

Anm. 1. I Relation til det Forbigangne udtrykker det altsaa Imperfektum, f. Ex. *וְיָצַאֲתָהּ יְמִינֵךְ וְנִזְרַקְתָּ*, og de to Engle kom, og Lot sat. I denne Betydning forekommer det hyppigt forbundet med Verbet *מִשָּׁרֶת*, stædvanligt uden streg grammatiske Sammenhæng, f. Ex. *וְיָצַאֲתָהּ מִשָּׁרֶת*, og det stede, (at) han byggede en By; *מִשָּׁרֶת* *בְּרוּתִים*, og det stede, (at) de komme.

Anm. 2. De Partikler, som indeholder Begrebet af en vis Børn (§ 40 c N. 4), forbinderes med Particium (Aktivitiv) i Opposition til den Gjenstand, hvem en vis Børn tillægges, f. Ex. *וְיָצַאֲתָהּ בְּנֵךְ*, dersom I ville gløre; *וְיָצַאֲתָהּ בְּנֵךְ*, dersom du ikke vil hørteude; *וְיָצַאֲתָהּ*, medens han endnu lever (levede).

Anm. 3. Døjsen forekommer Particiet i umiddelbar Forbindelse med Relativet og Konjunktiver, f. Ex. *מִגְּדֹּלֶת* *בְּרוּתִים*, dersom Jacob vilde tage.

2) Hyppigt betegner Particiet det Tillommende som umiddelbart forestaaende, her efter *מִשָּׁרֶת* (som dog også tilfores, hvor der vises hen paa noget Skerrende), f. Ex. *מִשָּׁרֶת נִזְרָקָה*, og dog sel. Sara føde; *כִּי־יָצַאֲתָהּ יְמִינֵךְ*, og ses, jeg vil edeslægge dem tilligemed Jorden.

3) Ejendomme bringes dette Particium om det Forbigangne selv, f. Ex. *וְיָצַאֲתָהּ כִּי־יָצַאֲתָהּ*, og de

forlede Herren, som havde udført dem sif. Eempl. § 117 c) N. 1).

b) Det passieve Particium har især Betydning af Præfus og Perfektum. Man mørke Brugen af det til at udtrykke det manglende Imperativ i Passiv, f. Ex. *מִשָּׁרֶת* *מִשָּׁרֶת*, forbundet (varer) du!

Æmte Kapitel.

Om nogle Egneheder i Sætningerne Forbindelse.

§ 116. Sætningerne forbinderes hyppigt ved *conjunction*; dette anvendes da ofte, hvor en mere udvandret Sprogsbrug vilde kræve Betegnelsen af Kasus, Hensigt, Sammenhæng, Modstilling, o. a. Begreber. Det specielle Begreb kan alene sees af Sammenhængen.

Anm. Da *וְ* også bruges til betegnelse af Ettersætningen, kan som oftest Sammenhængen ikke vise, hvor Ettersætningen begynder (Eempl. herpaa findes oftere i det Keregaende, sf. 1 Mos. Beg. L. 28, B. 20—22).

§ 117. Relativet gentages stædvanligt ikke i flere på hinanden følgende Sætninger, men mindre der ligger fordeles Ettersæt på den Gjenstand, hvortil Relativet hører (1 Mos. Beg. L. 24, B. 7). Enten intræder da i den følgende Sætning et tilbageværende Pronomen, eller den relative Forbindelse afbrydes aldeles; i begge tilfælde sammenholdes Sætningerne ved Kopula: *כִּי־יָצַאֲתָהּ מִשָּׁרֶת נִזְרָקָה*, Brodende, som de havde gravet, og dem Philisterne havde tilføjet; *מִשָּׁרֶת נִזְרָקָה* *מִשָּׁרֶת* *מִשָּׁרֶת* *מִשָּׁרֶת*, til Alters Sted, hvilket han tidligere havde bygget der, og han opfaldte (o. og hører han have påfaldet) Gud.

Anm. 1. Lignende Overgangen til den forløbende Form forekomme især efter Sætninger dannede ved hjælp af Ju-

sunlig og Partikelværdi, f. Ex. **וְיָדַךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, indtil din Broders Verde vender tilbage fra dig, og han glemmer; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן**, hvem er det dog, som har taget Vibetet og bragt mig det? **וְיָמֵן** **רֹאֶה** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** den som fluer en Mand — og han deer — skal visstelig dræbdes.

Num. 2. Højtlig udelades Relativet, især naar et demonstrativt Pronomen eller Attribut staaer foran, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, Veien, de skulle vandre paa; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, saud Gud ved den, du vil sende (jf. § 409).

(Sædcent hørerommer Artiklen, friet til Preteritum, istedetfor Relativet).

§ 418. En Væringeselctionauktion er ofte udeladt, nævnlig i de Sætinger, hvor Talen er om Noget, som ikke findes Gæld, men som under den antagne Væringesels vilde finde Gæld, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה** **וְיָמֵן** **יְהוָה** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, thi havde jeg nu udsendt min Hånd og fluet dig med Pesten, da skulle du være udslettet af Jordens; men hvældmed har jeg ladt dig flue (lev).

Omvendt staaer Væringeselsfætningen sædvanlig men Hovedfætning ved Gældes Afslæggelse; da man da oversættedes ved at ifølge, **וְתִהְיֶה** ved at, f. Ex. **וְיָמֵן** **יְהוָה** **וְתִהְיֶה** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, God der varer en Gæld imellem os, at du ikke vil give Duet mod os (egn. dersom du vil, — da ramme mig Guds Straf).

Num. 3. En Bon sattes underiden op uden Verbum, som et Udtale af Beslædenhed, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, blot, dersom du vilde være saa god, o, da her mig!

III. Om Ordenes og Sætingernes Folge og Stilling.

A. Om Ordenes Folge i Sætingen.

§ 419. Det hebraiske Sprog. Mangel paa former, især i Nominet, kræver en temmelig bestemt Ordstilling. I flere

tilfælde, nævnlig naar et Nomen bestemmes ved et ordet, er Ordstillingen aldeles bestemt og usærlig. Dog har naturligvis ejna Etterlystet paa et Ord vortentlig Indstykke paa deto Plads i Sætingen, naar paa Grund af Sammenhængen ingen Missforståelse kan finde Sted.

§ 420. Den simpelste Ordstilling er at sætte Subjektet med hvad vertil heret først, dernæst Predikatet faalettes, at Verbet (eller det Ord, som bruges Hæderfor Verbet) slutter sig til Subjektfart; til Verbet slutter sig Sætningens øvrige Bestemmelser, først Objektet eller Objekterne faalettes, og Hensynsobjektfart (med 5) staaer foran det direkte Objekt, Personsubjektfart foran Tingsobjektfart, sidst Predikatets adverbiale Bestemmelser, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **יְהוָה**, jeg har beriget Abraham; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **יְהוָה**, jeg giver Gud alle Hånd; **וְיָמֵן**, bring mig Vestet.

§ 421. Predikatet (især et Objektiv) eller Dele af samme (Objektfart), især Hensynsobjektfart, Adverbier og adverbiale Bestemmelser fastes først, naar derpaa hæder Etterlyst, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, Manen er ster; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, jeg frugter Gud; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, for Gud skal det være til Spise; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, Jacob har taget al vor Haders Gærdem.

Num. 4. Begynder Sætningen med en adverbial Bestemmelse, staaer Verbet foran Subjektfart, f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן** **יְהוָה**, thi det forvirrede Gud hele Jordens Sprog; ligeliges naar Kovula umiddelbart er fast til Verbet; et Objektfart et Pronomen staaer dette staaer efter Verbet (saasom det ikke umiddelbart er knyttet til det), f. Ex. **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל** **וְיָמֵן**, og Gud saar Lyset; **וְיָמֵן** **בְּנֵי** **יִשְׂרָאֵל**, og Gud satte dem.

Grenedeles sattes Verbet sædvanligt først, naar det adstiller et Dusse eller en Besaling, f. Ex. **וְיָמֵן** **יְהוָה**, der blive lys; dog kan Imperativ have saavel en Besaliv, som Objektfart foran sig, f. Ex. **וְיָמֵן** **יְהוָה**, gører dette.

§ 422. Spørgsordet intager stedse den første Plads i

Sætningen (naturligvis undtaget dit Tilfælde, at *Epergypco* nemt bestemmer et andet Verbet), f. Ex. *וְיָדַךְ מִשְׁתַּחַת*, hvad har du gjort imod os? (men *בְּעֵד*, hvis Datter er du?).

§ 123. I Bisætningen sættes det Ord først, som betegner Forbindelsen med Hovedsætningen; til dette slutter sig da Verbet med Objektet, dernæst følger Subjectet og Sætningsens øvrige Bestemmelser, f. Ex. *אֶלְכָּי אֲלֹתָהּ מִמְּנָאָרָה*, jeg har ikke gjort Noget, hvorfor de har sat mig i Hænglet; *מִמְּנָאָרָה אֲלֹתָהּ אֶלְכָּי*, det er mine Sænke, som Gud har givet mig her.

Nam. Et personligt Pronomen, som nærmere bestemmer Relativets Forhold i Sætningen, sættes sædvanligt i Slutningen af samme, f. Ex. *וְאַתָּה תְּמַלֵּא מִצְרָאָתָךְ*, for hvilke jeg har hent dig.

BB. Om Sætningernes Stilling.

§ 124. Den almindelige Regel er den, at Bisætningen sættes efter Hovedsætningen, efterat denne fuldstændigt er udsagt.

Dog sættes Utsagns- og Velingelseætningen sædvanligt foran Hovedsætningen, ligesledes ofte et Particium. Hændt det gører os et enkelt Ord i Sætningen, f. Ex. *וְעַזְלֵת כִּי* *תְּמַלֵּא* *מִצְרָאָתָךְ*, den som udosker et Menneskes Blod, ved Mennesket skal have Blod udoskes.

§ 125. Den relative Sætning man indførtes antedelbart efter det Ord, hvorpaa Relativet gaaer, eller sættes foran Hovedsætningen, f. Ex. *וְאַתָּה שְׁמַר וְיִזְכֵּר*, hvad hvem det end findes, saa skal han dee.

§ 126. Hvor Nogen Ord eller Tanker anføres, før dette sædvanligt i ordinær direkte snalebed, at Verbet *וְיִזְכֵּר* sættes foran Ordene (eller Tankerne), som anføres. Undertiden indføres dette Verbum (og nedsætte Phrasen *וְיִזְכֵּר יְהִי*, Guds Udsagn) mellem de anførte Ord (hjældent er det ganske udeladt), f. Ex. *וְיִזְכֵּר יְהִי* *אֲשֶׁר* *מִתְּבִיא* *בְּמִזְרָחָה* *וְיִזְכֵּר יְהִי* *מִתְּבִיאָה* *וְיִזְכֵּר*, men af Krugten van det Dre, som er i Midten af Haven, sagde Gud. I stille ille spise deraf.